

คู่มือการเรียนรู้การสอนวรรณคดีไทย
หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือการเรียนรู้การสอนวรรณคดีไทย
หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือการเรียนรู้การสอนวรรณคดีไทย

หน้าเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย ดำเนินการจัดพิมพ์
โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๔๗

ISBN 978-616-564-050-3

พิมพ์ครั้งที่ ๑ แจกสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พุทธศักราช ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ ๓๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๑ ๔๕๖๗ โทรสาร ๐ ๒๕๗๙ ๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดนโยบายสำคัญให้นักเรียนทุกระดับชั้นอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และสื่อสารได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานในการเรียนรู้สาระวิชาอื่น ๆ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดีและวรรณกรรมไทย เผยแพร่แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่มีความหลากหลาย ดังเช่น หนังสือคู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีไทย **หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย** ซึ่งเนื้อหาได้กล่าวถึง ตัวละครในวรรณคดีไทยที่บรรจุอยู่ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนํ้า ระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้ใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านวรรณคดีให้แก่ผู้เรียน สร้างจิตสำนึก และปลูกฝังความรักในวรรณคดีและวรรณกรรมไทยให้แก่เด็กและเยาวชนไทย

หนังสือคู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีไทย **หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย** นี้ เรียบเรียงโดย นางสาวละเอียต สดคมขำ ข้าราชการบำนาญ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ได้รวบรวมความรู้และประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ มาเป็นข้อมูลในการเรียบเรียง และนำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบคุณ นางสาวละเอียต สดคมขำ ผู้เรียบเรียง ไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังว่าหนังสือ คู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีไทย **หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย** เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนภาษาไทยได้ศึกษาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้เยาวชนไทย มีความตระหนักในคุณค่าของการศึกษาวรรณคดีไทยและร่วมอนุรักษ์วรรณคดีของชาติ ให้อยู่ยืนสืบไป

(นายอำนาจ วิชยานุวัต)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทนำ	๑
๑ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน	๑๙
๑.๑ ประวัติวรรณคดีไทย	๒๐
๑.๒ กุमारทอง	๒๑
๑.๓ พลายงาม	๓๕
๑.๔ พลายชุมพล	๔๘
๒ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เรื่อง เงาะป่า	๕๗
๒.๑ ประวัติวรรณคดีไทย	๕๘
๒.๒ คณิง	๖๐
๓ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เรื่อง ไชยเชษฐ	๗๓
๓.๑ ประวัติวรรณคดีไทย	๗๔
๓.๒ พระนารายณ์ธิเบศร์	๗๖
๔ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี	๘๗
๔.๑ ประวัติวรรณคดีไทย	๘๘
๔.๒ สีนสมุทร	๙๐
๔.๓ สุดสาคร	๑๐๑
๕ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์	๑๑๕
๕.๑ ประวัติวรรณคดีไทย	๑๑๖
๕.๒ พระมงกุฎ	๑๑๘
๕.๓ มัจฉานุ	๑๒๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๖	หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เรื่อง สังข์ทอง	๑๔๓
๖.๑	ประวัติวรรณคดีไทย	๑๔๔
๖.๒	สังข์ทอง	๑๔๖
	บรรณานุกรม	๑๕๙
	คณะผู้จัดทำ	๑๖๑

หนังสือเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

บทนำ

๖ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

บทนำ

๑. คำนำผู้เขียน

วรรณคดีไทยเป็นสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ ๕ วรรณคดี และวรรณกรรม กำหนดมาตรฐาน ท ๕.๑ (ผู้เรียน) เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง วรรณคดี มีคุณค่าในฐานะเป็นวรรณคดีของชาติ มีคุณค่าในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต **วรรณคดีลำนํ้า** ให้เป็นสื่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษา

วรรณคดีไทยในหนังสือเรียน**วรรณคดีลำนํ้า** ได้ยกตัวอย่างเนื้อหาบางตอนจาก วรรณคดีไทยเรื่องต่าง ๆ นำมาให้เรียนในระดับประถมศึกษา ดังนี้

วรรณคดีลำนํ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ นำวรรณคดีไทยซึ่งเป็นบทละครนอก เรื่อง ไชยเชษฐ มาให้เรียนรู้ ตั้งชื่อบทอ่านว่า “ธนูดอกไม้กับเจ้าชายน้อย” ตัวละครที่โดดเด่น มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ คือ **พระนารายณ์ธิเบศร์**

วรรณคดีลำนํ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ นำวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร มาให้เรียนรู้ ตั้งชื่อบทอ่านว่า “การผจญภัยของ สุดสาคร” ตัวละครที่โดดเด่นมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ คือ **สุดสาคร** และในระดับชั้นนี้ยังได้นำวรรณคดีไทยซึ่งเป็นบทละคร เรื่อง เงาะป่า ตั้งชื่อบทอ่านว่า “เรื่องเล่าจากพัทลุง” มาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ที่กว้างออกไปถึงความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของมนุษย์ด้วยกันในอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกัน ตัวละครที่โดดเด่น เป็นเด็กที่ร่าเริง แจ่มใส เดิบโตท่ามกลางธรรมชาติ ป่า ขุนเขา และธารน้ำใส มีชื่อว่า **คณิง**

วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ นำวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นบทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง ตอน กำเนิดพระสังข์ ตั้งชื่อบทอ่านว่า “กำเนิดผิดพันคนทั้งหลาย” ตัวละครที่โดดเด่น มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มีชื่อว่า **พระสังข์**

วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นำวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นบทกลอนเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ตั้งชื่อบทอ่านว่า “การเดินทางของพลายน้อย” ตัวละครที่โดดเด่นมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีชื่อว่า **พลายงาม** และในชั้นนี้เช่นกันยังได้นำวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นกลอนบทละคร เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน สึกไมยราพ ตั้งชื่อบทอ่านว่า “ศึกสายเลือด” ตัวละครที่โดดเด่นเป็นลิงน้อย มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้เรียน คือ **มัจฉานู**

ตัวละครที่โดดเด่นในวรรณคดีแต่ละเรื่องได้สร้างความประทับใจ ความซาบซึ้งใจ ความน่ารัก น่าสงสาร เห็นทุกข์ เห็นสุข ความสมหวัง ไม่สมหวัง เห็นคุณธรรม จริยธรรม คติธรรม ที่มีอยู่ในการกระทำของตัวละครนั้น ๆ

ตัวละครที่น่ารัก สร้างความประทับใจให้แก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีจินตนาการในเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ การต่อสู้ระหว่างฝ่ายธรรมะและฝ่ายอธรรม ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ คุณงามความดีในลักษณะที่เป็นรูปธรรม ที่เป็นพฤติกรรมของตัวละคร ลูกหลานได้เรียนวรรณคดีไทยเช่นเดียวกับผู้ปกครอง บิดามารดาที่ได้เรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม สามารถเล่าสู่กันฟังได้ หรือสนทนากันถึงตัวละครในวรรณคดีไทยได้อย่างมีอรรถรสก่อให้เกิดความสุขร่วมกัน วรรณคดีไทยเป็นมรดกล้ำค่าที่นักปราชญ์ราชวีได้รังสรรค์ไว้อย่างวิจิตรพิสดาร ดุจการเจียรไนแก้วมณีอันล้ำค่า

๒. ความมุ่งมั่นเป็นความมุ่งหมาย

ด้วยความมุ่งมั่นอยากจะให้คำตอบว่า ตัวละครเด็ก ๆ ที่น่ารัก น่าสงสารเหล่านั้น เจริญเติบโต มีวิถีชีวิตอย่างไร ประสบกับความสุข ความทุกข์ อุปสรรคปัญหา การฝ่าฟันต่อสู้ และความสำเร็จในชีวิตเป็นอย่างไร

ด้วยความมุ่งมั่นใคร่ขอเชิญชวน จูงใจให้ผู้เรียน ผู้ที่เคยเรียนวรรณคดีไทย ครูผู้สอน ได้ศึกษาเพิ่มเติมวรรณคดีไทยตอนอื่น ๆ นอกเหนือจากในหนังสือเรียน

ด้วยต้องการเผยแพร่วรรณคดีไทยให้ได้รับความสนใจมากขึ้น จึงคิดว่าตัวละครเด็ก ๆ ที่น่ารักในวรรณคดีไทยมาเป็น “ผู้นำพา” สร้างนิสัยรักการอ่าน พาเข้าสู่วรรณคดีและหยั่งลึกลงในวรรณคดีตามลีลาของตัวละครเด็ก ๆ เหล่านั้น ตั้งแต่เล็กจนเติบโต โดยตั้งชื่อเรื่องว่า หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย ซึ่งหมายถึง ตัวละครที่เป็นลูกหลานอยู่ในวรรณคดีไทย แต่ละเรื่อง

๓. หลากหลายเนื้อหาสาระ

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เล่มนี้ ประกอบด้วย เรื่องย่อและลำดับวงศ์ของ วรรณคดีไทยในแต่ละเรื่อง ความเป็นมาของลำดับเหตุการณ์ในวรรณคดีก่อนถึงตอนที่นำมาให้เรียนในหนังสือวรรณคดีลำนำ และประวัติตัวละครตั้งแต่กำเนิดจนเติบโต

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย ยังคงแสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นในความดี มีคุณธรรม ความกตัญญูตเวที ความเคารพนบถนอบเชื่อฟัง ความเพียร ความอดทน ความรัก ความกล้าหาญ ความสามัคคี และความมีน้ำใจของตัวละคร ซึ่งยังคงไว้แต่เด็กจนเติบโตเจริญวัยเป็นผู้ใหญ่

นอกจากนี้ หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย ยังได้นำคำ “มงคล” ที่กวีได้นำมาสร้างสรรค์ให้กับตัวละครในวรรณคดี มาขยายความรู้เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งต่อ “กวี” ที่คิดสรรถ้อยคำที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์มาให้รู้จักและเรียนรู้ เช่นคำว่า สังข์ ดอกบัว ดอกจำปาทอง เป็นต้น

๔. กิจกรรมชวนทำ

ด้วย หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย มีตัวละครเป็นเด็ก จึงได้นำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กมีชีวิตชีวา มีความร่าเริงแจ่มใส โดยได้ชวนทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ชวนรู้เรื่อง ชวนอ่านเป็นทำนอง ชวนกันเล่น ชวนร้องเล่น ชวนทำกิจกรรม ชวนเขียนและชวนประดิษฐ์ ซึ่งอยู่ในตอนท้ายของเรื่อง

กิจกรรมชวนทำต่าง ๆ หากครูผู้สอนพิจารณาแล้วจะพบว่า สามารถนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นหลัก ผู้เรียนได้ฝึกอ่าน ร้อยแก้วและร้อยกรอง ได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติของตัวละคร ได้เล่นออกกำลังกาย ได้ร้องบทร้องเล่นอย่างสนุกสนานตามแนวทางของตัวละคร ได้ร้องเพลงเปลือยเปลือย ได้ฝึกคิด ฝึกเขียน และเขียนกรอกประวัติตัวละคร ซึ่งการฝึกต่าง ๆ นี้ จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียน

๕. แนะนำหน่อเนื้อเชื้อไข

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย เป็นตัวละครในวัยเด็กจากวรรณคดีไทย ๖ เรื่อง เจาะจงเฉพาะตัวละครที่เป็นพระโอรสเท่านั้น และไม่ได้เจาะจงหน่อเนื้อเชื้อไขเฉพาะที่กล่าวไว้ในหนังสือเรียนวรรณคดีลำนำนานั้น แต่ยังได้รวบรวมหน่อเนื้อเชื้อไขเพิ่มเติมจากวรรณคดีไทยทั้ง ๖ เรื่อง รวมเป็นจำนวน ๑๐ ตัวละคร หรือหน่อเนื้อเชื้อไขด้วยกัน

๕.๑ วรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน

หน่อเนื้อเชื้อไขจากวรรณคดีเรื่องนี้ คือ **พलयงม** และเพิ่มเติม**พलयชุมพล** และ**กุมารทองเข้ามา**

๕.๒ วรรณคดีไทย เรื่อง เงาะป่า

หน่อเนื้อเชื้อไขจากวรรณคดีเรื่องนี้ คือ คณัง

๕.๓ วรรณคดีไทย เรื่อง ไชยเชษฐ์

หน่อเนื้อเชื้อไขจากวรรณคดีเรื่องนี้ คือ พระนารายณ์ธিবศร์

๕.๔ วรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี

หน่อเนื้อเชื้อไขจากวรรณคดีเรื่องนี้ คือ **สินสมุทร** และ**สุดสาคร**

๕.๕ วรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์

หน่อเนื้อเชื้อไขจากวรรณคดีเรื่องนี้ คือ **มัจฉานุ** บุตรของหนุมาน และเพิ่มเติม คือ **พระมงกุฎ** และ**พระลพ** ซึ่งเป็นพระโอรสของพระรามในเรื่อง รามเกียรติ์ มีเรื่องราวน่าสนใจ ควรค่าแก่การอ่านและการเรียนรู้

๕.๖ วรรณคดีไทย เรื่อง สังข์ทอง

หน่อเนื้อเชื้อไขจากวรรณคดีเรื่องนี้ คือ **พระสังข์**

๖. แตกต่างโดยกำเนิด เลอเลิศด้วยคุณธรรม

หน่อเนื้อเชื้อไขดังกล่าวข้างต้นแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะการเกิด ได้ ๔ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ เป็นหน่อเนื้อเชื้อไขที่เกิดจากการสร้างสรรค์จากจินตนาการของกวีอย่างแท้จริง ได้แก่ พระนารายณ์เบศร์ พระมงกุฎ พระลบ และพระสังข์

ประเภทที่ ๒ เป็นหน่อเนื้อเชื้อไขที่เกิดจากบรรพบุรุษที่สันนิษฐานได้ว่า มีตัวตนอยู่จริง มีหลักฐานเชื่อมโยงถึงบรรพบุรุษ และเชื่อมโยงถึงหน่อเนื้อเชื้อไขอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ได้แก่ พลายงาม และพลายชุมพล

ประเภทที่ ๓ เป็นหน่อเนื้อเชื้อไขที่เกิดจากบรรพบุรุษที่สันนิษฐานได้ว่า มีตัวตนอยู่จริงมีหลักฐานเชื่อมโยงถึงบรรพบุรุษ และเชื่อมโยงถึงหน่อเนื้อเชื้อไขอยู่บ้าง แต่ตัวตนของหน่อเนื้อเชื้อไขไม่ประจักษ์ชัดเจน คงมีแต่พฤติกรรม และคงไว้ซึ่งคำเรียกขานสืบต่อมาจนบัดนี้ ได้แก่ กุมารทอง

ประเภทที่ ๔ เป็นหน่อเนื้อเชื้อไขที่เกิดเป็นมนุษย์ มีตัวตน มีถิ่นฐานที่อยู่ มีหลักฐานบันทึกเหตุการณ์ความเป็นมาและความเป็นไป ได้แก่ คณัง

หน่อเนื้อเชื้อไขจะมีความแตกต่าง ความเหมือน และลักษณะพิเศษในการถือกำเนิดที่ควรศึกษา และมีคุณธรรมความดีงามที่ถือเป็นแบบอย่างดังต่อไปนี้

๖.๑ การถือกำเนิด

หน่อเนื้อเชื้อไข ประเภทที่ ๑ เกิดจากการสร้างสรรค์จากจินตนาการของกวีอย่างแท้จริง ได้แก่ พระนารายณ์อิเบศร์ พระมงกุฏ พระสังข์ สินสมุทร สุตสาคร และมัจฉานุ การถือกำเนิดหน่อเนื้อเชื้อไขประเภทที่ ๑ แบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑) การถือกำเนิดเป็นพระโอรส พระนัดดา ของเจ้าเมือง ได้แก่ พระนารายณ์อิเบศร์ พระมงกุฏ พระลบ และพระสังข์ เมื่อเกิดมาจะประสบปัญหาเหมือนกัน คือ ไม่รู้จักพระบิดา ได้รับความยากลำบากตั้งแต่เด็ก และมีพระมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูแต่เพียงผู้เดียว โดยมีผู้สูงอายุยื่นมือมาช่วยชูชูอุปถัมภ์

พระนารายณ์อิเบศร์ มีพระมารดา คือ นางสุวิญชา (จำปาทอง) เป็นผู้เลี้ยงดู มีท้าวสิงหลเป็นผู้ชูชูอุปถัมภ์

พระมงกุฏ พระลบ มีพระมารดา คือ นางสีดาเป็นผู้เลี้ยงดู มีฤๅษีวัชรมฤค เป็นผู้ชูชูอุปถัมภ์

พระสังข์ มีพระมารดา คือ นางจันทเทวีเป็นผู้เลี้ยงดู มีตายายเป็นผู้ชูชูอุปถัมภ์แต่การเลี้ยงพระสังข์ของนางจันทเทวีนี้นั้นมีความยากลำบากกว่าใครทั้งหมด เพราะเหตุว่า

๑.๑) ผู้ชูชูอุปถัมภ์ ไม่มีอำนาจ วาสนา บารมี เพียงพอที่จะคุ้มภัยอันตรายที่มาคุกคามนางและลูกน้อยหอยสังข์

๑.๒) ลูกเป็นหอยสังข์ ไม่เป็นมนุษย์เหมือนลูกผู้อื่น มี “ความรัก” อย่างเดียวที่หล่อเลี้ยง “ความเชื่อ” ว่า ลูกเป็นมนุษย์ ในขณะที่แม่คนอื่นยังได้เห็นลูกเป็นมนุษย์ เห็นความน่ารักน่าชังของลูก ช่วยชื่นชูชีวิต เป็นกำลังใจในการต่อสู้กับความยากลำบาก แต่นางจันทเทวีไม่ได้รับโอกาสอย่างนั้นเลย

๑.๓) ทุกวันเมื่อเริ่มตื่นเช้า นางจันทเทวีจะคุยกับลูกน้อยหอยสังข์ ทำอะไรก็จะเล่าบอก จะสัมผัส กอดจูบ ลูบไล้หอยสังข์ด้วยความรัก แล้วจึงออกไปทำงาน ยามเย็นกลับจากทำงานก็จะคุยจะบอกเล่าเรื่องราวให้ลูกน้อยหอยสังข์ฟัง ทั้งที่นางจันทเทวีก็ไม่แน่ใจว่าลูกจะรู้เรื่องหรือไม่ จะสัมผัส กอดจูบ ลูบไล้ลูกน้อยหอยสังข์ โดยมีได้เปื้อนหน้าจวบจนพระกุมารที่อยู่ในหอยสังข์มีอายุ ๕ - ๖ ปี

“อุ้มเอาลูกน้อยหอยสังข์	สุดกำลังแม่แล้วพ่อทูนหัว
เลี้ยงไว้ว่าจะได้เป็นเพื่อนตัว	ทูนหัวไม่ช่วยแม่ด้วยเลย
เนื้อเย็นเป็นคนนะลูกแก้ว	ห้าหกขวบแล้วนะลูกเอ๋ย
กำดัดจะภิรมย์ชมเชย	ลูกเอ๋ยจะเบาทุเลาแรง
นางมิได้เอนองค์ลงนิทรา	สุรียร่ารุ่งรางสว่างแสง
วางลูกลงไว้ไปจัดแจง	ลากแผงออกวางที่กลางดิน”

พระกุมารที่ซ่อนอยู่ในหอยสังข์ได้ออกมาจากสังข์ช่วยพระมารดาทำงานต่าง ๆ ความว่า

“ออกจากสังข์ปล้นทันใด	ฉวยจับไม่ได้ไล่ตี
กอบเก็บข้าวหกที่ตกดิน	ผันผินลอบลับขยับหนี
เหลียวดูผู้คนชนนี้	จะหนีเข้าสังข์กำบัง
หุงข้าวหาปลาไว้ทำแม่	ดูแลจัดแจงทุกแห่งหน
ช่วยขับไก่ป่าประสาจน	สาละวนเล่นพลางไม่ห่างดู”

หากมีคำถาม : ทำไมพระสังข์จึงรู้เรื่องและทำงานต่าง ๆ เป็น โดยที่พระมารดาไม่ได้สอน คำตอบที่ได้ก็จะเป็นไปตามที่คาดหวังว่า “เป็นการจินตนาการของกวี”

หากวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงความรักต่อลูกของนางจันทเทวีแล้วนั้น ดูจะสอดคล้องกับมารดาที่ตั้งครรภ์หลายคนในยุคปัจจุบัน คือจะมีการสื่อสารกับลูกน้อยในครรภ์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสัมผัสลูกทุกวัน การคุยด้วย การให้ฟังดนตรี จังหวะเพลง หรือนิทานผ่านทางผนังหน้าท้องบ่อย ๆ เมื่อลูกคลอดออกมาจะสามารถสื่อสารได้ไว รู้จัก

จังหวะเพลงและดนตรีได้เร็วกว่าเด็กทั่วไป นั่นเป็นเพราะว่าพฤติกรรมของมารดาได้ไปพัฒนาการรับรู้ของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ซึ่งก็เป็นช่วงระยะเวลา ๙ - ๑๐ เดือน แต่พระสังข์ใช้เวลาถึง ๕ - ๖ ปี ย่อมต้องซึมซับการรับรู้ได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ มาซารุ อิบูกะ ชาวญี่ปุ่นได้เขียนไว้ในหนังสือ “รอยให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว” ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย ชีระ สุมิตร และพรอนงค์ นิยมค้า ได้กล่าวว่า เด็กจะมีพัฒนาการมากที่สุดในช่วงอายุ ๐ - ๓ ขวบ เพราะอัจฉริยะบุคคลไม่ใช่เรื่องของพรสวรรค์หรือสายเลือด แต่เกิดจากการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

๑.๔) นางจันทเทวีได้รับความทุกข์ยากและความเสียใจซ้ำ ๆ หลายครั้ง ครั้งแรกเมื่อให้กำเนิดพระสังข์ และครั้งที่สองเมื่อพระสังข์ถูกพรากไปถ่วงน้ำ แต่ด้วยบุญญาธิการจึงทำให้มีผู้ซุบซิบอุกถัมภ์ให้ความช่วยเหลือจนผ่านพ้นภัยอันตราย

๒) การถือกำเนิดแบบอำพราง แอบซ่อน มีสิ่งที่ห่อหุ้มพระกุมารอยู่ภายใน ได้แก่ พระสังข์ มีลักษณะการเกิดครั้งแรก เกิดเป็นหอยสังข์ และเกิดครั้งที่สองเป็นพระกุมาร การเกิดของพระสังข์ในลักษณะนี้ ทำให้พระมารดาได้รับความยากลำบากและมีความทุกข์แสนสาหัสถึง ๒ ครั้ง

๓) การถือกำเนิดข้ามสายพันธุ์ ได้แก่ สินสมุทร สุตสาคร และมัจฉานู

สินสมุทรเป็นบุตรของพระอภัยมณี (มนุษย์) กับนางผีเสื้อสมุทร (ยักษ์) มีรูปร่างทางมนุษย์ และมีลักษณะของยักษ์ติดตัวมาแต่เกิด คือ มีเขี้ยว ดวงตามีสีแดง มีพลังมาก มีกลิ่นกายของยักษ์ติดตัวมา และยังถ่ายทอดกลิ่นกายยักษ์นี้ให้วายุพัฒน์บุตรที่เกิดกับนางยุพาผกา เมื่อตอนหนีศึกไปเมืองเซ็น ซึ่งเมืองเซ็นนี้ทุก ๓ ปี จะมียักษ์มากินคน ครั้งหนึ่งยักษ์ได้มาพบวายุพัฒน์ ด้วยวายุพัฒน์นั้นสืบสายโลหิตจากนางผีเสื้อสมุทร จึงมีอำนาจสามารถกำราบหมู่ยักษ์ทั้งปวง เมื่อยักษ์ที่จะมากินคนได้กลิ่นกายยักษ์จากวายุพัฒน์ก็กลัวจนยืนตัวแข็งและยอมแพ้ในที่สุด

สุตสาครเป็นบุตรของพระอภัยมณี (มนุษย์) กับนางเงือก (เงือกน้ำ) มีรูปร่างมาทางมนุษย์ และมีลักษณะเฉพาะพิเศษทางมารดาติดตัวมา คือ วายุน้ำแก่มาก สุตสาครไม่กลัวน้ำ ไม่กลัวทะเล สามารถเดินทางไปในทะเลกว้างได้เพียงลำพังตั้งแต่อายุ ๓ ขวบ

มัจฉานุเป็นบุตรของหนุมาน (ลิง) กับนางสุพรรณมัจฉา (เงือกน้ำ) มีลักษณะทางกายมาทางบิดา (หนุมาน) มีหางเหมือนมารดา (นางสุพรรณมัจฉา) มัจฉานุมีสายเลือดข้ามสายพันธุ์ คือ มีพระพาย (เทวดา) เป็นปู่ มีตาเป็นยักษ์ (ทศกัณฐ์) และมียายเป็นปลา (นางปลา)

หน่อเนื้อเชื้อไข ประเภทที่ ๒ เกิดจากบรรพบุรุษที่สันนิษฐานได้ว่า มีตัวตนอยู่จริง มีหลักฐานเชื่อมโยงถึงบรรพบุรุษ และเชื่อมโยงถึงหน่อเนื้อเชื้อไขที่อยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ได้แก่ พलयงาม และพलयชุมพล

การเกิดของพलयงามและพलयชุมพลเป็นการถือกำเนิดโดยธรรมชาติอย่างมนุษย์ทั่วไป มีบิดามารดาเป็นมนุษย์ เกิดในบ้านเมือง แวดล้อมด้วยสังคมมนุษย์

พलयงามเป็นบุตรของขุนแผนกับนางวันทอง แต่พलयงามเกิดที่เรือนขุนช้าง ซึ่งเป็นบ้านของพ่อเลี้ยงที่มีความขัดแย้งกับขุนแผนพ่อของพलयงาม ผลจากความขัดแย้งพलयงามจึงถูกขุนช้างทำร้ายจนเกือบถึงแก่ชีวิต หากไม่มีโหงพรายผู้รักดีต่อขุนแผนมาช่วยไว้

พलयชุมพลเป็นบุตรของขุนแผนกับนางแก้วกิริยา เกิดในที่พักชั่วคราว (ทิม) ข้างที่คุ้มขังขุนแผน วันที่พलयงามและขุนแผนประชุมพลกองทัพเพื่อยกไปตีเมืองเชียงใหม่ วันนั้นเป็นวันเกิดของพलयชุมพล

พलयงามและพलयชุมพลจึงเป็นพี่น้องร่วมบิดาแต่ต่างมารดา และมีอายุห่างกันราว ๑๕ - ๑๖ ปี

หน่อเนื้อเชื้อไข ประเภทที่ ๓ เกิดจากบรรพบุรุษที่สันนิษฐานได้ว่า มีตัวตนอยู่จริง มีหลักฐานเชื่อมโยงถึงบรรพบุรุษ และเชื่อมโยงถึงหน่อเนื้อเชื้อไขอยู่บ้าง แต่ตัวตนของหน่อเนื้อเชื้อไขไม่ประจักษ์ชัดเจน คงมีแต่พฤติกรรมและคงไว้ซึ่งคำเรียกขานสืบต่อมาจนบัดนี้ ได้แก่ กุมารทอง

กุมารทองเป็นบุตรของขุนแผนกับนางบัวคลี่ กุมารทองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นอมตะ เกิดจากขุนแผนประกอบพิธีกรรมปลุกเสก โอมอ่านเวทมนตร์คาถา ประกอบกับการบูชาไฟลงยันต์เลขฆานาที่ จนกำเนิดเป็นกุมารทองที่มีชีวิตเป็นอมตะ

การเกิดของกุมารทองมีลักษณะคล้ายคลึงกับการเกิดของนางมณฑา ซึ่งชาติก่อนเป็นนางกบ พระฤๅษีได้ชุบนางโดยประกอบพิธีการบูชาไฟ โอมอ่านคาถาเวทมนตร์ จนนางกบกลายเป็นนางมณฑา เป็นนางฟ้าไปถวายตัวรับใช้พระอูมาเทวีบนสรวงสวรรค์

อีกทั้งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการเกิดของพระลบที่เกิดจากพระฤๅษีโอมอ่านคาถา ร่ายพระเวทย์ จนภาพวาดกลายมาเป็นพระลบคู่แฝดของพระมงกุฏ

กุมารทองเป็นพี่น้องร่วมบิดากับพलयงามและพลายชุมพล หากนับระยะเวลาการถือกำเนิดในครรภ์มารดาแล้ว กุมารทองจะมีศักดิ์เป็นพี่ของพलयงามและพลายชุมพล ซึ่งกุมารทองก็ได้ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองน้องชาย (พลายชุมพล) ในการเดินทางไปเมืองกาญจนบุรี และเมืองสุโขทัยอย่างปลอดภัย

หน่อเนื้อเชื้อไข ประเภทที่ ๔ เกิดเป็นมนุษย์มีตัวตน มีถิ่นฐานที่อยู่ มีหลักฐานบันทึกเหตุการณ์ความเป็นมาและความเป็นไปได้แก่ คณิง

คณิงเป็นเด็กชายชาวเงาะป่า (ซาไก) เกิดที่จังหวัดพัทลุง คณิงถูกจัดเป็นกลุ่มเด็กเงาะป่าที่เป็นกัปภำ และถูกคัดเลือกเข้าถวายตัวเป็นมหาดเล็กในวังหลวง ถวายตัวกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และคณิงยังเป็นแรงบันดาลใจให้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีไทย เรื่อง เงาะป่า ด้วย

๖.๒ คุณธรรมความดีงามประจำใจ

คุณธรรมความดีงามเป็นสิ่งที่เป็น “นามธรรม” ที่มีอยู่ในหน่อเนื้อเชื้อไข เมื่อหน่อเนื้อเชื้อไขได้แสดงพฤติกรรมที่เป็นนามธรรมออกมาประจักษ์ชัดเป็น “รูปธรรม” ซึ่งทำให้หน่อเนื้อเชื้อไขมีคุณค่าแห่งความดีงาม เป็นแบบอย่างการกระทำดีและได้รับผลจากการทำดี ซึ่งผู้เรียนสามารถซึมซับพฤติกรรมที่ดีงามจากตัวละครวัยเยาว์เหล่านี้ พฤติกรรมความดีงามที่ประจักษ์จำแนกได้ ดังนี้

๑) ความกตัญญูกตเวที

- **พระสังข์** ตอนออกจากหอยสังข์มาช่วยไล่ไก่ป่า นก และหุงหาอาหารไว้ให้พระมารดาตั้งแต่อายุ ๕ - ๖ ขวบ

- **มัจฉานุ** ตอนที่หนุมานลงมาถึงเมืองบาดาลเพื่อช่วยพระราม หนุมานให้มัจฉานุบอกทางไปช่วยพระราม แต่มัจฉานุนึกถึงไมยราพผู้มีพระคุณที่เลี้ยงมาจึงไม่บอกตรง ๆ หากแต่ให้หนุมานผู้เป็นพ่อคิดแก้ไขปริศนาเอง

- **กุมารทอง** ตอนพาพ่อขุนแผนออกจากรูกลอนประตูโบสถ์ ฝ่าวงล้อมของหมื่นหาญออกมาได้อย่างปลอดภัย

- **พलयงาม** ตอนอาสาไปตีเมืองเชียงใหม่ ได้ขอขุนแผนไปเป็นที่ปรึกษาทัพ ทำให้ขุนแผนพ้นจากการถูกคุมขัง

๒) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

พระนารายณ์ธิเบศร์ได้ศึกษาวิชาสำหรับการปกครองเมืองสิงหลในวิชาการยิงธนู การขี่ม้า ล่าสัตว์ การต่อสู้ ฯลฯ

พระมงกุฎ พระลบได้ศึกษาวิชาจากพระฤๅษีวรมฤคที่ในป่า ในวิชาการยิงธนู การขี่ม้า ล่าสัตว์ การต่อสู้ ฯลฯ

พระสังข์ได้ศึกษาวิชาความรู้จากนักปราชญ์ในเมืองและนางยักษ์พันธุรัต พระสังข์สามารถขี่ม้าตีคลีได้ และยังได้เรียนรู้มหาจินตามนต์สำหรับเรียกเนื้อเรียกปลา

พลายงาม พลายชุมพลเรียนรู้จากตำราของปู่ขุนไกรและของพ่อขุนแผน มีย่าทองประศรีเป็นผู้กำกับการเรียน และได้ศึกษาวิชาความรู้ต่อกับพระอาจารย์ซึ่งเป็นสมภารที่มีอาคมแก่กล้าในวิชาไสยศาสตร์ ส่วนพลายชุมพลได้เรียนวิชาขอมบาลี และการต่อสู้จากเมืองสุโขทัย หลังจากเรียนแล้วได้มีการทดลองวิชา สามารถนำไปใช้ในการทัพ และการสงครามได้

สินสมุทร มีพระอภัยมณีพระบิดาเป็นครูคนแรก สอนวิชาการเป่าปี การต่อสู้ และเมื่อมาติดเกาะที่เกาะแก้วพิสดาร ได้ศึกษาวิชาความรู้กับพระฤๅษี และเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจากพวกพ่อค้า/นักเดินทางที่เรือแตก (ฝรั่ง จีน แขก ฯลฯ) จนสามารถสื่อสารได้

สุดสาครเรียนรู้การว่ายน้ำจากแม่เงือก เรียนรู้วิชาจากพระฤๅษีผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาในแนวทางเดียวกับสินสมุทร (พระเชษฐา) และได้สอนมนต์ปราบม้านิลมังกรมาเป็นพาหนะได้

คณิงได้เรียนรู้จากการปฏิบัติต่อ ๆ กันมาในกลุ่มชาวเงาะ และประทับใจในการสอนของชมพลา เงาะหนุ่มที่สอนวิชาอยู่ในป่า การใช้อาวุธล่าสัตว์ ฯลฯ

การเรียนรู้ของหน่อเนื้อเชื้อไข่นั้น จะเริ่มจากการเรียนจากตำรา มีผู้สอน และมีการทดลองใช้ความรู้ และสุดท้ายนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ความรับผิดชอบ

มัจฉานุได้รับมอบหมายหน้าที่จากไมยราพเจ้าเมืองบาดาล ให้ดูแลสระบัวซึ่งเป็นประตูเข้าสู่เมืองบาดาล มัจฉานุได้แสดงความรับผิดชอบในหน้าที่อย่างเต็มที่ โดยออกตระเวนสำรวจจนปะทะกับหนุมานที่ล่องลำเข้ามา

พระสังข์ได้รับมอบหมายจากท้าวสามนต์ ให้ทำศึกตีคลีกับผู้มาทำเอาบ้านเมือง (พระอินทร์)

พलयงามอาสาสมัครไปตีเมืองเชียงใหม่ ด้วยความกล้าหาญ ความ
รับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำให้ได้รับชัยชนะในการทำศึกกลับมา

๔) ความกล้าหาญ

หน่อเนื้อเชื้อไขเมื่อเติบโตขึ้น พบว่า มีความกล้าหาญ ความเข้มแข็ง
ความกล้าผจญ ไม่ปรากฏความขลาดกลัว ความหวั่นเกรง ในยามที่ต้องเผชิญกับเหตุร้าย
ในสถานการณ์ต่าง ๆ

๕) ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

พระมงกุฎเป็นผู้นำที่ดี พระลบเป็นผู้ตามที่ดี
สุตสาครเป็นผู้นำที่ดีในการต่อสู้กับผีเสื้อยักษ์ที่เกาะกาวิ้น และยกทัพเด็ก
ไปช่วยศึกเมืองฝลิก โดยมีเสาวคนธ์ หัสไชย และกลุ่มเด็กเป็นผู้ติดตามที่ดี

สินสมุทรเมื่อยึดเรือโจรสลัดได้ จึงใช้ความเป็นผู้นำสั่งห้ามลูกเรือ
ปล้นสะดมเรือต่าง ๆ ในน่านน้ำ

พलयงามเป็นผู้อาสาสมัครไปตีเมืองเชียงใหม่ ตามพระราชบัญชาของ
สมเด็จพระพันวษา

๖) ความรักชาติ ความรักถิ่นเกิด

พलयงามและพलयชุมพลได้สมัครใจเป็นทหารรับราชการถวาย
สมเด็จพระพันวษา พलयงามได้นำทัพไปตีเมืองเชียงใหม่จนได้ชัยชนะ และได้รับตำแหน่งมีนไวย
วรนาถ ส่วนพलयชุมพลได้อาสาไปปราบจระเข้เถรवादที่มากทำร้ายผู้คน หลังปราบจระเข้
เถรवादแล้ว พलयชุมพลได้รับตำแหน่งเป็นที่หลวงนายฤทธิ

๗) ความอดทน

จากประวัติของหน่อเนื้อเชื้อไข พบว่า ตัวละครในหลายเรื่องประสบความสำเร็จ
ยากลำบากตั้งแต่แรกเกิดและไม่มีพรพรรณน้อยออกน้อยใจหรือต่อว่าพระมารดาผู้เลี้ยงดู
ให้ทุกข์ยิ่งขึ้นไปอีก มีความอดทนทางกาย ทางวาจา ทางจิตใจ ยอมก้มหน้ารับทุกขเวทนา
ความยากลำบากที่เกิดขึ้นนั้น

๘) การให้อภัยไม่ผูกโกรธ

- มีหน่อเนื้อเชื้อไขที่ประสบปัญหาตั้งแต่แรกเกิด ถูกทำร้าย จึงเป็นหน้าที่ของพระมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูแต่ผู้เดียว เมื่อเติบโตขึ้นพอรู้ความ ต่างก็โหยหาความรักจากพระบิดา ต้องการรู้จักพระบิดา ต้องการให้พระบิดามาอยู่เป็นครอบครัวพร้อมหน้ากัน ไม่มีการผูกโกรธเลย มีแต่ความยินดีเป็นที่สุด

- พระสังข์ให้อภัยไม่ถือโกรธท้าวสามนต์ที่คิดจะฆ่าตน หากหาเนื้อหาปลาไม่ได้ และยังยอมออกไปตีคลีเพื่อปกป้องเมืองสามนต์

๙) การมีเหตุผล

- พระนารายณ์วิเบศร์มีเหตุสงสัยว่า เหตุใดญาติในเมืองสิงหลจึงไม่มีเลย ทำไมพระบิดาถึงมีอายุมากกว่าบิดาของเด็กคนอื่นที่อยู่ในวัยเดียวกัน จึงพยายามหาคำตอบ จนได้ทราบในเวลาต่อมา

- พระสังข์ใช้วิธีการพูดอย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผลในการบอกนางพันธุรัตว่า จะไปตามหาพระมารดา เมื่อพบแล้วจะกลับมา พระสังข์พูดอย่างถ่อมน้ำใจ นางยักษ์จึงไม่พูดให้เสียใจว่า แม่เป็นยักษ์ลูกเป็นมนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร เพราะนางยักษ์มีพระคุณได้เลี้ยงดูพระสังข์มาถึง ๑๕ ปี ได้แต่บอกว่าจะหยุดพักอยู่ข้างบนนี้ก่อน

๑๐) การเชื่อฟัง การนอบน้อม

- พลายงามและพलयชุมพลเชื่อฟังพ่อขุนแผนตลอดมา
- คณิงเชื่อฟังผู้เลี้ยงดูในเรื่องการกิน การแต่งตัว การแสดงกิริยามารยาทที่นอบน้อม การใช้วาจาที่เหมาะสม ความฉลาดพูด ทำให้คณิงเป็นที่โปรดปรานและได้ใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑๑) การให้ความเคารพมีสัมมาคารวะ

- คณิงเป็นเด็กชาวเงาะป่า ได้ปรับตนเมื่อถวายตัวเป็นมหาดเล็กในวังหลวง คือ รู้จักการประมาทตน ให้ความเคารพต่อผู้เกื้อหนุน ผู้เลี้ยงดู เป็นผู้ที่มีสัมมาคารวะจนเป็นที่รักและเอ็นดูของทุกคน

- พลายงามก่อนถวายตัวเป็นทหาร ได้อาศัยอยู่ที่บ้านจมีนศรี พลายงามให้ความเคารพแก่จมีนศรี และมีสัมมาคารวะเมื่อติดตามจมีนศรีเข้าเฝ้าสมเด็จพระพันวษา

๖.๓ ผลแห่งคุณธรรมความดี

การมีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามประจำใจของหน่อเนื้อเชื้อไข ส่งผลให้บังเกิดสิ่งดีงามต่อมา ดังนี้

๑. ผู้มีความกตัญญูกตเวที เป็นคนดีมีคุณค่า กล่าวคือ ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวที นั้นประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมและย่อมเป็นที่รักของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
๒. ผลของการเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ จะเป็นผู้รอบรู้ มีสติปัญญา ใช้วิชาความรู้ สร้างหน้าที่การงาน การแก้ไขปัญหา และการพัฒนางาน พัฒนาชีวิตให้พบความสุขได้
๓. ผลของความรับผิดชอบ จะทำให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ได้รับความไว้วางใจให้ทำงานใหญ่ ความรับผิดชอบยังต้องมีคุณธรรมและมีวินัยมาเกื้อหนุน จึงจะสำเร็จด้วยดี
๔. เป็นผู้มีความกล้าหาญ จะทำให้เป็นผู้มีอำนาจ วาสนา บารมี ไม่ถูกข่มเหง หรือถูกเหยียดหยาม
๕. ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี เกิดเป็นความสามัคคี มีน้ำจิตน้ำใจเป็นหนึ่งเดียว ไม่เกิดความขัดแย้ง เกิดเป็นพลังอันยิ่งใหญ่
๖. ความรักชาติ รักถิ่นเกิด เป็นผู้ปกป้อง มีความเสียสละ มีจิตอาสา และดูแลกิจการเพื่อส่วนรวมของประเทศชาติ
๗. ความอดทน เป็นคุณธรรมเกื้อหนุนเพื่อให้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตมาได้ด้วยดี ความอดทนมี ๓ ทาง คือ อดทนทางกาย คือ ทนต่อความยากลำบากได้ อดทนทางวาจา คือ สามารถทนต่อวาจาที่หยาบคาย ยั่วยุ และเผ็ดร้อนได้ อดทนทางใจ คือ ทนต่อความเจ็บปวดได้ และอดทนทางวาจาและใจจะสำเร็จได้ด้วยการรู้จักข่มวาจาและใจของตนเอง โดยมีสติปัญญา กำกับไว้
๘. การรู้จักให้อภัย ไม่ผูกใจโกรธ ทำให้จิตใจแจ่มใส สว่างไสว ไม่ขุ่นมัว ไม่ก่อเวรกรรม ไม่เกิดการอาฆาตพยาบาทตามมา เป็นการตัดเวรตัดกรรม
๙. การมีเหตุผล เป็นคุณธรรมที่มุ่งความเที่ยงธรรม โดยการพูด ฟัง และคิด อย่างรอบคอบและไม่ลำเอียง เกิดการยอมรับกันทุกฝ่าย ความสุขสงบก็จะบังเกิดมีขึ้นได้

๑๐. การเชื่อฟังและการนอบน้อม เป็นคุณธรรมที่เกื้อหนุนให้ได้รับความเมตตา กรุณา ความรัก ความเอ็นดู จะได้รับการสั่งสอน การแนะนำ ได้รับคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ ในการกระทำ และการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จรุ่งเรือง

๑๑. การมีสัมมาคารวะ เคารพนบไหว้ เป็นคุณธรรมที่เกื้อหนุนให้ได้รับความเมตตา ชื่นชม ได้รับการยกย่อง การส่งเสริมในกิจการต่าง ๆ เป็นผู้มีสัมพันธไมตรีกับผู้อื่นได้ดี

หน่อเนื้อเชื้อไขซึ่งเปรียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นความงดงามที่ผู้อ่าน ผู้เรียนได้พบและสัมผัสจากพฤติกรรมที่ปรากฏผ่านการกระทำของหน่อเนื้อเชื้อไข จนในที่สุดได้ประสบกับความสุข ความรัก ความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัว ได้มีหน้าที่การทำงาน มีชื่อเสียงได้รับการยกย่องในความสามารถ ผ่านความทุกข์ยากลำบาก และประสบความสำเร็จในชีวิต กระทั่งได้ครองบ้านครองเมือง

ผู้เรียนได้ซึมซับคุณธรรมความดีงามผ่านตัวละครที่เป็นหน่อเนื้อเชื้อไข ด้วยตนเองอยู่บ้าง ประกอบกับครูผู้สอนหมั่นปลูกฝังคุณธรรมความดีงามแก่ผู้เรียนบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ผ่านการเรียนรู้แบบอย่างจากตัวละครหน่อเนื้อเชื้อไข หวังได้ว่า ผู้เรียนจะเพิ่มพูนคุณธรรมความดี มีความรักในการอ่านวรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการบรรลุจุดมุ่งหมายในการนำเสนอของหนังสือเล่มนี้

๑

หนังสือเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน

๑.๑ ประวัติวรรณคดีไทย

ขุนช้างขุนแผนเป็นวรรณคดีประเภทนิทาน แต่งเป็นกลอนเสภา สันนิษฐานว่า น่าจะใช้ “การขับ” เล่าเรื่องด้วยทำนองร้องเล่นต่าง ๆ โดยใช้ “กรับ” เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ซึ่งต่อมาได้เพิ่มเติมเพื่อให้การขับมีความสนุกสนาน มีเครื่องพิณพาทย์ประกอบการขับ เรียกว่า “การขับเสภาทรงเครื่อง”

ในกฎหมายตราสามดวงครั้งกรุงศรีอยุธยา มีข้อความระบุถึง**พระราชานุกิจ** ซึ่งหมายถึง กิจที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นการส่วนพระองค์ ไม่เกี่ยวกับราชการแผ่นดินไว้ว่า “หกหมู่เบิกเสภาดนตรี” แสดงว่าการเล่าเรื่องด้วยการขับร้องมีมานานแล้ว และกรับที่ใช้ประกอบการขับนั้น ก็น่าจะเป็นเครื่องดนตรีเก่าแก่ดั้งเดิมที่แพร่หลายมาจากประเทศอินเดีย หรือประเทศแถบตะวันออกกลาง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า วรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นเรื่องของคนที่มีชีวิตอยู่จริงในราวสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ และมีผู้นำมาเล่าสืบต่อกันมาอย่างนิยาย และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้กวีหลายท่านช่วยกันแต่ง ต่อเติมขึ้นเป็นฉบับหลวง โดยทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเป็นบางตอน บางตอนโปรดเกล้าฯ ให้ผู้อื่นแต่ง เช่น สุนทรภู่ เป็นต้น

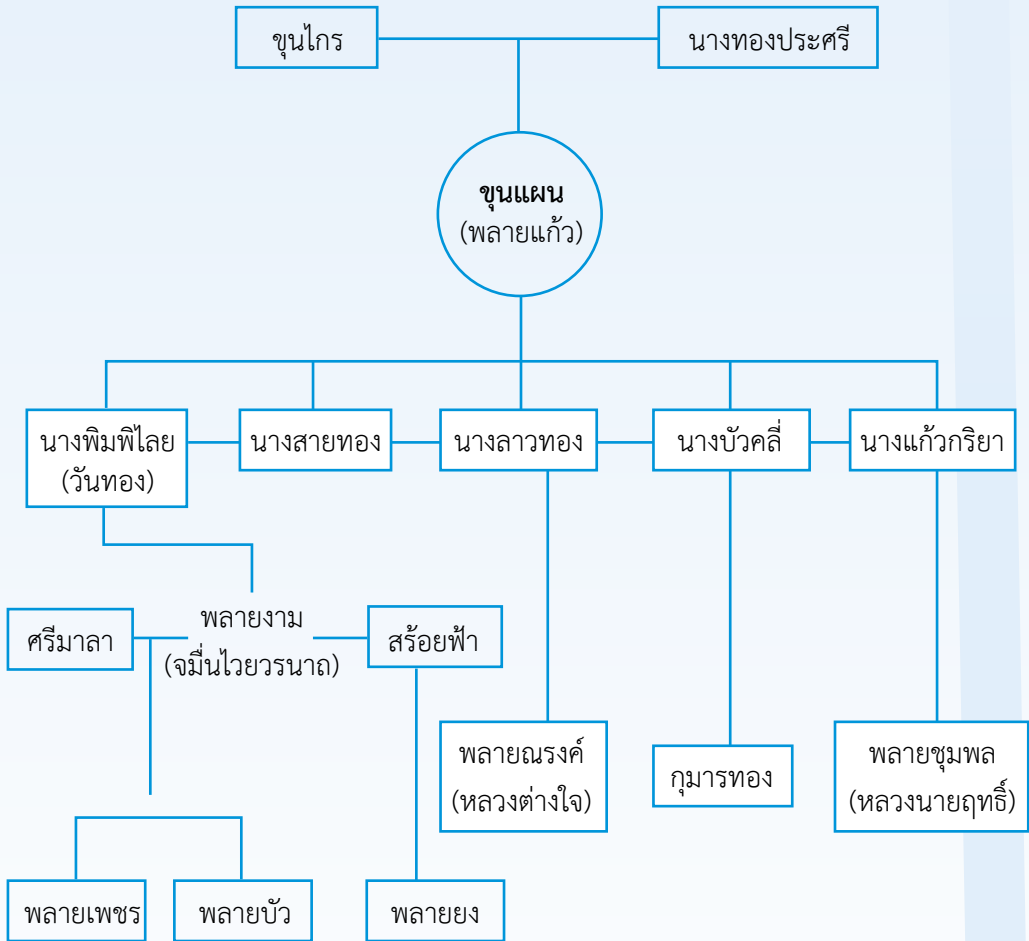
วรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน มีหลายตอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำ **ตอน กำเนิดพลายงาม** มากำหนดให้เป็นสื่อการอ่าน เพื่อการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ บทเรียนบทที่ ๓ ตั้งชื่อบทอ่านว่า **การเดินทางของพลายน้อย** ในบทเรียนนี้ พลายน้อย หมายถึง พลายงาม ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่อง

พลายงามเป็นน้องชายต่างมารดาของกุมารทอง และเป็นพี่ชายต่างมารดาของพลายชุมพล ทั้งสามพี่น้องมีความรักใคร่ ช่วยเหลือเกื้อหนุนกันดี จึงได้นำเรื่องราวของกุมารทอง และพลายชุมพลมาให้ได้เรียนรู้ด้วยกัน

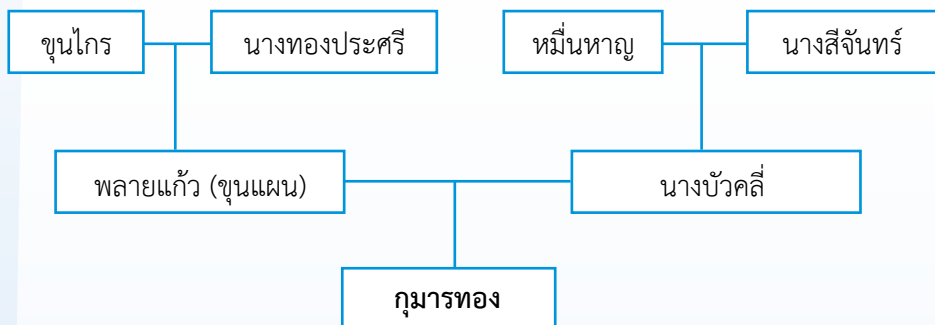
๑.๒ กุมารทอง

๑.๒.๑ ลำดับวงศ์ขุนแผน (พระสุรินทภักข์ยมโหสูรย์ภักดี) และลำดับวงศ์ขุนแผนจนถึงกุมารทอง

๑) ลำดับวงศ์ขุนแผน (พระสุรินทภักข์ยมโหสูรย์ภักดี)

๒) ลำดับวงศ์ขุนแผนจนถึงกุมารทอง

๑.๒.๒ ความเดิม

เมื่อขุนแผนถูกขุนช้างใส่ความว่า หนีเวรไปหานางลาวทองที่เมืองกาญจนบุรี สมเด็จพระพันวัสสาทรงกริ้ว สั่งห้ามขุนแผนเข้าเฝ้าฯ ให้นำตัวนางลาวทองมาไว้ในวังหลวง และให้ขุนแผนออกตระเวนด่าน

ขุนแผนแค้นเคืองขุนช้าง คิดจะไปลักตัวนางวันทองคืน จึงต้องการหาสิ่งที่จะช่วยป้องกันตัวที่เป็นของวิเศษ ๓ สิ่ง คือ ดาบฟ้าฟื้น ม้าสีหมอก และกุมารทอง

เมื่อออกตระเวนด่าน ขุนแผนได้พบกับนางบัวคลี่ลูกสาวหมื่นหาญ ซึ่งลักษณะของนางน่าจะมีลูกคนแรกเป็นผู้ชาย (ตอนนั้นขุนแผนยังไม่มีบุตรเลยสักคน) จึงเข้าไปสนทนากับหมื่นหาญ โดยบอกว่าตนชื่อ “แก้ว” เป็นคนไม่มีหลักแหล่ง

หมื่นหาญประกอบอาชีพพุดจืด ประพุดติมิคกภูหมาย ปล้น ฆ่า ชิงทรัพย์ เรียกค่าไถ่ ช่องโจร ลักช้าง ม้า วัว ควาย

วันหนึ่งหมื่นหาญออกล่าวัวกระทิงป่า แต่ยิงพลาด วัวกระทิงจึงเข้าขวิดสวนทันควัน จนหมื่นหาญล้มลง แก้ว (ขุนแผน) ได้เข้าช่วยสกัดวัวกระทิงและช่วยหมื่นหาญพ้นจากอันตราย หมื่นหาญเห็นความเก่งกล้าของแก้ว และสำนึกในบุญคุณของแก้วที่ช่วยชีวิตไว้จึงยกบุตรสาว มีชื่อว่านางบัวคลี่ให้เป็นภรรยาและอยู่กินกันจนนางตั้งครรภ์ได้หลายเดือน

ต่อมาหมื่นหาญได้เรียกแก้วให้ไปปล้นชิงเงินตรา ขโมยข้าวของที่มิคกภูหมายต่าง ๆ แล้วให้เจ้าของมาไถ่คืน

“ตัวเจ้ามาอยู่บ้านก็นานเข้า

เงินสักเฟื้องหนึ่งก็หามาไม่ได้

ไม่อ้อบอวยขายหน้ากับข้าไท

แกล้งดูใจเจ้ามาเป็นช้านาน”

แก้วบอกว่าทำอย่างนั้นไม่ได้ แต่ถ้ามีเหตุเภทพาลใดใด ก็จะออกรับแทนโดยไม่ให้หมิ่นหาญต้องเดือดร้อน หมิ่นหาญก็โกรธดูถูกว่าแก้วดีแต่พูด แก้วจึงทำให้หมิ่นหาญเอาคนมายิงตนรอบกาย ซึ่งปรากฏว่าลูกปืนไม่สามารถทำอันตรายแก้วได้

เมื่อหมิ่นหาญรู้ว่า แก้วมีวิชาดี จึงคิดขยาดในใจว่า

“ตั้งพยาสีหราชอันกราดเกรี้ยว อยู่ถ้ำเดียวสองตัวเห็นไม่ได้
ยิ่งคิดยิ่งแค้นแน่นใจ เดินขึ้นบันไดไปเรือนพลัน”
“มันเป็นช่างงาอันกล้าหาญ เราเป็นคชสารอันสูงใหญ่
จะอยู่ป่าเดียวกันนั้นฉันใด นานไปก็จะยับอัประมาณ”

หมิ่นหาญจึงคิดจะฆ่าแก้ว โดยอาศัยลูกสาวคือนางบัวคลีเป็นผู้ลงมือ ด้วยอุกฤษฏ์จิตใจ นางบัวคลีจะถึงที่ตาย จึงเห็นดีเห็นงามไปกับพ่อหมิ่นหาญ นำผงยาพิษผสมในส้ารับอาหารของแก้ว แต่โหงพรายได้มากระซิบบอกแก้วว่า

“ข้าวแกงที่แต่งใส่ในส้ารับ มันประกบโรยมาด้วยยาผง
ส้ารับยาพิษทั้งนั้นเป็นมันคง พ่อจงระวังระไวอย่าได้กิน”

แก้วยังไม่เชื่อคำโหงพราย เพราะว่า “แต่อยู่กันมาไม่ราคิน” จึงได้นำอาหารปั้นเป็นก้อน แล้วโยนขึ้นหลังคาบ้าน ครู่เดียวนกกาที่กินอาหารเข้าไปก็หล่นลงมาดิ้นตาย จึงประจักษ์ถึงความอำมหิตของนางบัวคลีและกล่าวว่า

“จำจะล้างชีวาฆ่ามันเสีย จะเลี้ยงมันเป็นเมียที่ไหนได้”

เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ จึงสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ของแก้วได้ว่า

๑. จะอาศัยบ้านนี้อยู่ต่อไปไม่ได้
๒. ตัวคนเดียว ไม่หาญจะสู้รบกับคนทั้งช่องโงระและทหารของหมิ่นหาญได้
๓. ลูกซึ่งเป็นเชื้อสายของตนในท้องนางบัวคลี หากเป็นชายเติบโตไปไม่พันเป็นขุนโจร หากเป็นหญิงไม่พันเป็นนางโจร จึงจะทิ้งลูกไว้ไม่ได้
๔. ลูกที่มีแม่ใจทมิฬ ฆ่าตัวฆ่าพ่อของลูกได้ทั้งที่ไม่ได้ทำอะไรผิด ลูกจะได้รับความสุขจากใคร จะได้รับการสั่งสอนเลี้ยงดูอย่างไร
๕. ลูกที่อยู่ในครรภ์นั้นถือเป็นสิทธิ์ของแม่

แก้วจึงเฝ้าพูดขอลูกจากนางบัวคลี่ จนนางบัวคลี่กล่าวประชดประชันว่า “อยากได้ก็แหะเอาจากท้องไป” แก้วถือว่าเป็นสิทธิ์ที่นางบัวคลี่ยกลูกให้ตน เพราะแม่ยกให้แล้วจะทำอะไรก็ได้ตามที่ต้องการ

แก้วได้ผ้าท้องนางบัวคลี่ และพบว่าลูกเป็นกุมารหรือเด็กผู้ชาย จึงอุ้มลูกออกจากบ้านเดินตัดป่าไปถึงวัดใต้ และเข้าไปในวิหารปิดประตูแน่นหนา แล้วทำพิธีปลุกเสกกุมารทองตามตำราจนถึงรุ่งเช้า

กุมารทองได้พาพ่อแก้วฝ่าวออกจากวงล้อมของพวกหมื่นหาญ โดยให้พ่อแก้วขี่คอลอดออกทางรูกลอนประตู แล้วหายตัววับไปทันใด กุมารทองจึงนับว่าเป็นสิ่งวิเศษและเป็นอมตะมาจนถึงทุกวันนี้

๑.๒.๓ ประวัติตัวละคร

กุมารทอง

กุมารทองเป็นหนึ่งในของวิเศษ ๓ สิ่ง ของขุนแผน คือ ดาบฟ้าฟื้น ม้าสีหมอก และกุมารทอง

ขุนแผนตีดาบฟ้าฟื้น

ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ที่วัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี

กุมารทองเป็นลูกคนแรกของพ่อแก้ว ที่เกิดจากครรภ์ของนางบัวคลี่

กุมารทองเป็นซากทารกที่ไม่ทันได้เกิดเป็นมนุษย์ แก้วนำมาทำพิธีปลุกเสกด้วยการบูชาไฟ โอมอ่านเวทมนตร์คาถาอาคมตามตำรา จนเป็นของวิเศษที่เป็นอมตะ

กุมารทองสามารถแสดงตนให้คนเห็นหรือไม่ให้ใครเห็นก็ได้ จะให้เห็นเป็นรูปอะไรก็ได้ ทั้งสิ่งดี สวยงาม หรือสิ่งไม่ดี ด้ร้าย น่ากลัว สามารถล่องหนได้ไวตั้งใจนึก เข้าใจภาษาสื่อสารได้ รับคำสั่งและทำตามคำสั่งได้

โลกของกุมารทองอยู่ในอีกมิติหนึ่ง เป็นโลกที่มนุษย์มองไม่เห็นในมิตินั้น กุมารทองสามารถสัมผัสและคุ้นเคยกับพวกภูต โหงพราย ผีพราย พรายไม้ พรายน้ำ ผีเปรต ในยามค่ำคืนพวกนี้จะมีพลังมาก จึงออกมาท่องเที่ยว มาชุมนุม มาเล่นแข่งขันกันอย่างพรายน้ำที่เล่นเก็บกระเช้านางสีดา บ้างก็ส่งเสียงร้องรำทำเพลง ซึ่งมนุษย์ได้ยินเสียงแล้วก็จะกลัวจนขนหัวลุก

กุมารทองต่างจากวิญญาณ ภูตผีต่าง ๆ ตรงที่กุมารทองยึดมั่นในความดี ไม่แก้งใใคร ไม่หลอกใคร ไม่ทำร้ายหรือรังแกใคร กุมารทองมีความรักพ่อ รักน้อง และเชื่อฟังพ่อขุนแผน ไปไหนไปด้วย คอยช่วยเหลือตามที่พ่อต้องการ

กุมารทองทำหน้าที่คุ้มครองป้องกันอันตรายให้แก่คนในวงศ์ตระกูล คอยตักเตือน แนะนำ และใช้พลังวิเศษของตนคอยช่วยเหลือให้พ้นภัย เช่นครั้งหนึ่งกุมารทองพาแก้วแหวกวงล้อมของหมื่นหาญพ่อบุญของนางบัวคลี่และเป็นตาของกุมารทองหนีออกไปได้ อีกครั้งหนึ่งกุมารทองได้ห้ามและเตือนสติขุนแผนตอนขึ้นเรือนขุนช้าง พบขุนช้างนอนหลับอยู่กับนางวันทองก็โกรธ และชักดาบจะฆ่าเสีย และอีกครั้งหนึ่งกุมารทองได้เดินทางไปเป็นเพื่อน คอยป้องกันอันตรายให้พลายชุมพล (ซึ่งเป็นน้องและเป็นลูกพ่อแก้วด้วยกัน) เพื่อหนีออกจากบ้านจมน้ำไวยวรรณ (พระไวย) ที่เมืองอยุธยากลับไปเมืองกาญจนบุรีด้วยความปลอดภัย จนพบพ่อขุนแผนและได้คุ้มครองพลายชุมพลเดินทางไปหาท่านตา (เจ้าเมืองสุโขทัย) ได้โดยปลอดภัย

๑.๒.๔ ขวนทำกิจกรรม

๑) ขวนอ่านเป็นทำนอง

กุมารทองป้อมปัดสกั๊ดตาดบ
ถีบต๋อยเตะตกจากเตียงลง

ประนมกราบขอโทษยั้งโกรธส่ง
กุมารตรงยัดขวางไม่วางมือ

.....
กุมารทองห้ามว่าอย่าให้ตาย
พันฆ่าเทวดามักคลใจ

.....
เอาแต่พ้อเจ็บอายเลือดตาไหล
จับได้เนื้อความลามกระจายๆ

(ตอน ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง)

ขุนแผนไม่สะทกสะท้านอ่านมนตร์ปลุก
ขุนแผนเต้นแผ่นโผนโจนซี่คือ
กุมารทองโลดปิงทะเลิ่งปร้อ
พวกหมื่นหาญไม่เห็นตัวข้ามหัวไป

ผีลูกมดลูกขึ้นพุดจ้อ
กุมารทองช่วยพ้อให้พันภัย
พาพ้อออกตามรุดาลได้
ด้วยฤทธิ์ไกรไสยเวทวิชาการ

(ตอน กำเนิดกุมารทองบุตรนางบัวคลี่)

๒) ขวนรู้เรื่อง

ผี

คำว่า “ผี” เป็นสิ่งที่มนุษย์เชื่อว่ามีสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏตัวในสภาพใดก็ได้ต่าง ๆ กันไป ตามแต่ต้องการ ผีอยู่ได้ในทุกที่แม้แต่สิ่งสูงในตัวตน โดยเฉพาะคนที่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่ควบคุมไม่ได้ย่อมไม่ต่างจากคนถูกผีเข้า

เด็กหญิงชั้นทอง นพกุลกับพรายน้ำ
เป็นญาติจำพวกหนึ่ง มีตัวขนาดเล็กจิ๋ว
สวยงาม เป็นเพศหญิง จากนิทานเรื่อง
กระเช้าสีดา

ผีมีทั้ง ผีดี ผีร้าย และผีที่ไม่ใช่ผี ดังเช่น

๑. ผีดี ได้แก่ ผีฟ้า เป็นเทวดาพวกหนึ่งที่คอยช่วยเหลือมนุษย์ รักษาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นผีใจบุญให้คุณแก่มนุษย์

๒. ผีดีก็ได้ ผีร้ายก็ได้ ให้คุณก็ได้ ให้โทษก็ได้ ขึ้นอยู่กับการกระทำของมนุษย์ที่ทำให้แก่ผี หากเกิดความพอใจหรือไม่พอใจ เช่น ผีบ้านผีเรือน ผีป่า ผีห่า ผีตาโชน ผีภูต ผีพราย ผีตายโหง หรือแม่แต่กุมารทอง เป็นต้น

๓. ผีที่ไม่ใช่ผี มีหลายจำพวกแตกต่างกัน เช่น

- ผีพุ่งไต้ ไม่ใช่ผี แต่มักเห็นในยามค่ำคืน เป็นวัตถุแข็งจากอวกาศนอกโลก เคลื่อนที่ผ่านชั้นบรรยากาศลงมาสู่โลกจะลุกไหม้ให้แสงสว่างจ้า เกิดจากการเสียดสีกับบรรยากาศของโลก ถ้าเป็นวัตถุขนาดเล็กก็จะเผาไหม้หมดก่อนตกลงถึงพื้นโลก หากมีขนาดใหญ่เผาไหม้ไม่หมด เมื่อตกลงถึงพื้นโลก เรียกว่า อุกกาบาต หรือ ดาวตก

- ผีเสื้อน้ำ เป็นยักษ์พวกหนึ่ง สิงอยู่ในน้ำ

- ผีเสื้อ เป็นแมลงที่มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีหลากหลายสีสันและต่างลวดลาย มีทั้งผีเสื้อกลางวัน ผีเสื้อกลางคืน ผีเสื้อยังเป็นชื่อปลาทะเลที่เรียกว่า ปลาผีเสื้อ

- ผีตองเหลือง เป็นกลุ่มชนเผ่าหนึ่ง อาศัยอยู่ตามป่าเขา นิยมใช้ใบตองใบไม้ทำที่อยู่อาศัย เมื่อใบตองออกสีเหลืองน้ำตาลก็จะย้ายที่อยู่ใหม่ไปเรื่อย ๆ

มีผีชนิดหนึ่งในประเทศไทยที่กล้าเปิดเผยตัว และไม่มีสภาพลึกลับอีกต่อไป คือ ผีตาโชน ซึ่งสืบทอดกันเป็นประเพณีแก่ผีตาโชนที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในงานบุญผะเหวด (พระเวสสันดร) หรือเทศน์มหาชาติประจำปีของจังหวัด มีเรื่องราวเล่าขานต่อกันมาว่า สมัยก่อนพุทธกาล พระโพธิสัตว์จุติลงมาเกิดเป็นพระเวสสันดร เพื่อบำเพ็ญบารมียิ่งใหญ่ในป่าเขาวงกตเป็นเวลา ๑ ปี ๔ เดือน และเมื่อเดินทางออกจากป่าเขาวงกตได้มีผีป่าเขาทั้งหลาย ทั้งสิ่งสารพัดได้แฝงตัวเร้นกายตามมารอส่งพระเวสสันดรกลับเข้าเมืองสีพี (นครกัณฑ์) ซึ่งผีป่าพวกนี้เป็น “ผีตามคน” และต่อมาได้เรียกเพี้ยนเป็น “ผีตาโชน”

ผีตามคน (พระเวสสันดร) เพราะอะไร

๑. พระเวสสันดร ชอบให้ทาน (บริจาค) การให้ทาน ทำให้เกิดเป็นบุญกุศล เมื่ออุทิศบุญกุศลให้ผี ผีก็ชอบ ผีมีความสุข พันทุกข์

๒. พระเวสสันดร รักษาศีล ศีล ทำให้กาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ไม่มัวหมอง ความบริสุทธิ์ทางกาย วาจา ใจนี้ จะไม่คิดร้ายต่อใคร เกิดเป็นบุญกุศล เมื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผี ผีก็ชอบมีความสุข พันทุกข์

๓. พระเวสสันดร ทำสมาธิภาวนา ทำให้จิตใจผ่องใสดุจดวงแก้วส่องสว่าง เกิดปัญญารู้แจ้งความทุกข์ ความสุขของเทวดา มนุษย์ และผี ทำให้สามารถช่วยเหลือให้คลายความทุกข์ หรือพบแต่ความสุข ผีก็ชอบ เทวดาก็ชอบ มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายก็ชอบ

ทุกคนหากชอบให้ทาน ชอบรักษาศีล ทำสมาธิ ภาวนา และอุทิศส่วนบุญกุศลให้ผี ผีก็จะชอบ และจะคอยดูแลปกป้องอันตราย ดังคำที่ว่า “คนดีผีคุ้ม”

๓) ขวนกินเล่น

ซื้อขายดอกไม้ (ตะลือกต็อกแตก)

จำนวนผู้เล่น	ไม่จำกัดจำนวน
อุปกรณ์การเล่น	กระจาดวางดอกไม้ต่าง ๆ
สถานที่	ที่โล่งกว้าง สำหรับการวิ่ง เช่น สนาม
วิธีการเล่น	<ol style="list-style-type: none">๑. เป้ายิงอุบ เพื่อแบ่งกลุ่มคนเป็นสองฝ่าย ส่วนคนที่เหลือให้เหลืออยู่ฝ่ายใดก็ได้๒. ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ซื้อดอกไม้ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ขายดอกไม้๓. ผู้ซื้อดอกไม้เข้าแถวต่อกัน ฝ่ายผู้ขายดอกไม้ก็เข้าแถวต่อกัน๔. เริ่มเล่น ผู้ขายดอกไม้คนแรกมานั่งหน้ากระจาดดอกไม้ ผู้ซื้อคนแรกเดินไปหาคนขาย๕. ผู้ซื้อคนแรกร้องว่า “ตะลือกต็อกแตก” แถวผู้ซื้อร้องรับว่า “ตะลือกต็อกแตก” พร้อมให้ผู้ซื้อออกแบบท่าทางระหว่างเดินไปหาผู้ขาย

๖. ถ้าม - ตอบ ระหว่างผู้ชาย - ผู้ซื้อ โดยมีแถวผู้ชาย - ผู้ซื้อ ร้องรับตลอดเวลา
๗. สุดท้ายเมื่อสิ้นเสียงผู้ชายบอกว่า “เพราะฉันเป็นผี”
ผู้ชายรีบลุกขึ้นวิ่งไล่จับผู้ซื้อทันที ผู้ซื้อต้องรีบหนีโดยไว
๘. ผู้ซื้อที่ถูกจับตัวถือว่าตายจะต้องไปต่อแถวผู้ชาย ส่วนผู้ชาย ถือว่าได้เกิดใหม่ให้ไปต่อแถวผู้ซื้อ
๙. หากผู้ชายจับตัวผู้ซื้อไม่ได้ ให้กลับไปต่อแถวผู้ชาย (ผี) ต่อไป
๑๐. เปลี่ยนผู้ซื้อ - ผู้ชายคู่ต่อไป

๔) ขวนร้องเล่น

ซื้อขายดอกไม้

- คนซื้อ : ตะลือกต็อกแต่็ก
- คนขาย : เอ๊ะ... ไครมา
- คนซื้อ : นางฟ้า (นางไม้ นางงาม นางเอก นางแบบ)
- คนขาย : มาทำไม
- คนซื้อ : มาซื้อดอกไม้
- คนขาย : ดอกอะไร
- คนซื้อ : ดอกจำปี
- คนขาย : ยังไม่มี
- คนซื้อ : ดอกจำปา
- คนขาย : ยังไม่มา
- คนซื้อ : ดอกบานชื่น (บานเช้า บานเย็น บานบุรี)
- คนขาย : บานแล้ว
- คนซื้อ : ทำไมเล็บยาว
- คนขาย : เพราะฉันไว้เล็บ

คนซื้อ : ทำไมผมยาว
คนขาย : เพราะฉันทัวผม
คนซื้อ : ทำไมตาโบ
คนขาย : เพราะฉันทัวเป็นผี

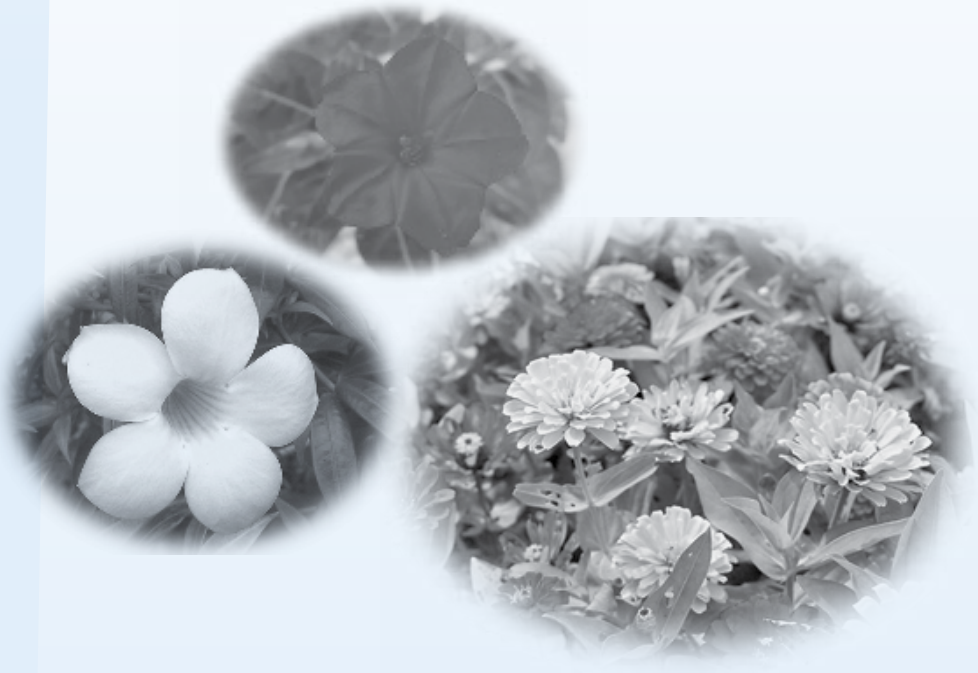
คนขายวิ่งไล่จับคนซื้อ หากจับได้คนซื้อต้องมาเป็นคนขาย

(ละเอียดย สดคมขำ บทร้อยกรอง ชุดรักษ์ไทย เล่ม ๓ บทละครกลอนเสภา

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน การละเล่นเป็นเทพบันดาล)

หมายเหตุ

ใช้คำว่า นางไม้/ นางงาม/ นางเอก/ นางแบบ/ แทนคำว่า นางฟ้า
ได้ใช้คำว่า บานเช้า/ บานเย็น/ บานบุรี/ ฯลฯ แทนคำว่า บานชื่น ได้

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติคุณมารทอง

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวนประดิษฐ์

นักเรียนออกแบบ “หน้ากากผี” ตามความสนใจคนละ ๑ หน้ากาก

หน้ากากผี

อุปกรณ์

๑. กระดาษ/ วัสดุเหลือใช้/ เศษวัสดุ ฯลฯ
๒. สี พู่กัน กาว เทปใส
๓. กรรไกร มีด

การประดิษฐ์

๑. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหน้ากาก จากเอกสาร รูปแบบ และจากอินเทอร์เน็ต
๒. ออกแบบรูปแบบหน้ากากผี ในรูปแบบของตน ๑ แบบ จะเป็นหน้ากากแบบใดก็ได้
๓. ลงมือปฏิบัติตามที่ออกแบบ
๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดในการทำหน้ากาก
๕. นำเสนอหน้ากาก พร้อมกับตั้งชื่อเรียกหน้ากากด้วย
๖. คิดการแสดงเป็นกลุ่มที่ใช้หน้ากากประกอบการแสดง
๗. ช่วยกันประเมินหน้ากาก และการแสดงที่ใช้หน้ากากประกอบการแสดง

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง กุमारทอง

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูดฝึกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

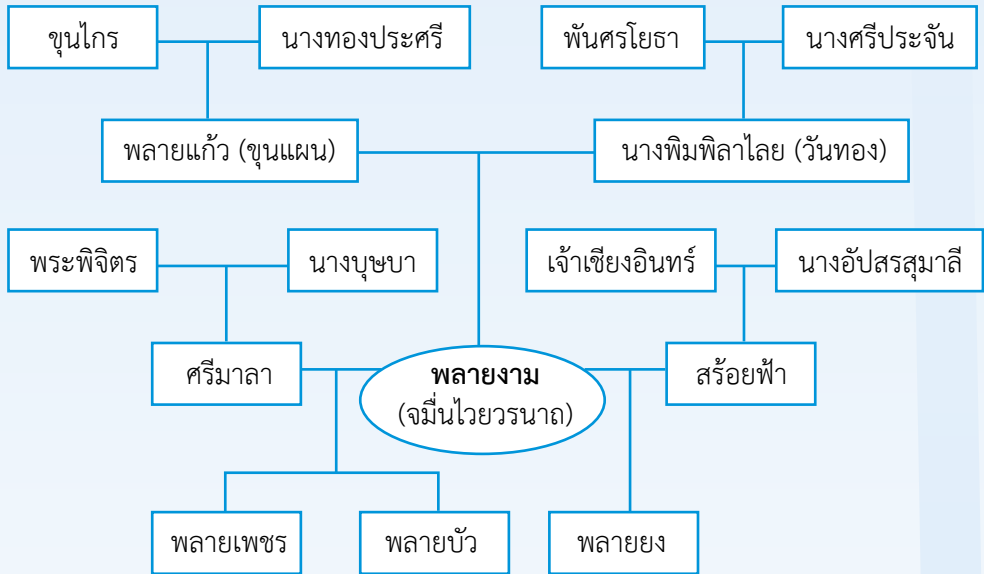
๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิพากษ์วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัดจุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๑.๓ พलयงาม

๑.๓.๑ ลำดับวงศ์ขุนแผนจนถึงพलयงาม (จมีนไวยวรรณถ/จมีนไวย)

๑.๓.๒ ความเดิม

เมื่อขุนแผนออกตระเวนด่าน ได้ของวิเศษประจำตัว ๓ สิ่ง คือ ดาบฟ้าฟื้น ม้าสีหมอก และกุมารทองแล้ว เดินทางกลับเมืองกาญจนบุรี แต่ด้วยความคิดถึงนางวันทอง จึงเดินทางกลับ สุพรรณบุรีและขึ้นเรือนขุนช้าง ซึ่งเป็นเรือนไทยเชื่อมต่อกันหลายหลัง ขุนแผนสะกดให้ผู้คนบนเรือนหลับกันหมด เมื่อเห็นขุนช้างนอนเคียงข้างวันทอง จึงเกิดความแค้นคิดจะฆ่าขุนช้างให้ตาย แต่กุมารทองได้ห้ามไว้ ขุนแผนได้เป่ามนตร์สะกดนางวันทองให้ยอมตามไป ขุนช้างไปทูลฟ้องสมเด็จพระพันวษากล่าวโทษขุนแผน สมเด็จพระพันวษาจึงให้จัดทัพออกไปตาม แต่ขุนแผนได้ฆ่าทหารกองหน้าตาย สมเด็จพระพันวษาจึงให้ออกประกาศจับตัวขุนแผน

ขุนแผนพานางวันทองเดินทางบุกป่าไปจนนางตั้งครรภ์ เมื่อครรภ์แก่จนคลอด ขุนแผนได้ไปพักกับพระพิจิตร และขอมอบตัวสู่คดี สมเด็จพระพันวษาได้สวนความผิด ปรากฏว่า ขุนแผนพ้นผิดชนะคดีขุนช้าง ขุนแผนกลับมาอยู่กับนางวันทองและนางแก้วกิริยาอย่างมีความสุข

ขุนแผนพานางวันทองไปหาพระพิจิตร

ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ณ วัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี

อยู่มาวันหนึ่ง ขุนแผนเกิดคิดถึงนางลาวทองที่ไปอยู่ในวังหลวง จึงทูลขอนางลาวทองเพื่อไปอยู่ด้วยกัน สมเด็จพระพันวษาทรงพิโรธหาว่ากำเริบ สั่งจำคุกขุนแผนอย่างไม่มีกำหนด

ขุนช้างรู้ว่านางวันทองต้องแก่อู่ตามลำพัง จึงให้คนไปตักฉุดนางวันทองขณะเดินทางไปเยี่ยมขุนแผนที่ติดคุก นางวันทองจึงต้องกลับไปอยู่บ้านขุนช้างอีกครั้ง ต่อมา นางวันทองได้คลอดบุตรชายซึ่งเป็นลูกของขุนแผนที่เรือนขุนช้าง ให้ชื่อว่า “พลายงาม”

๑.๓.๓ ประวัติตัวละคร

พลายงาม (จมื่นไวยวรนาถ)

พลายงามเป็นบุตรของขุนแผนกับนางวันทอง กำเนิดบนเรือนขุนช้าง จึงมีขุนช้างเป็นบิดาเลี้ยงมาแต่เล็ก พลายงามยิ่งโตยิ่งดูเหมือนขุนแผน ทำให้ขุนช้างที่มีความแค้นเคืองกับขุนแผน คิดทำร้ายพลายงาม แต่โหงพราयที่ขุนแผนสั่งให้มาคอยดูแลพลายงามได้ช่วยชีวิตไว้

นางวันทองส่งตัวพลายงามไปอยู่กับย่าทองประศรีที่ตำบลเขาชนไก่ เมืองกาญจนบุรี พลายงามได้ศึกษาเล่าเรียนตำราของขุนไกรผู้เป็นปู่ และตำราของพ่อขุนแผน ทำให้มีวิชาความรู้ มีความสามารถเก่งกล้าในการสู้รบและการใช้เวทมนตร์คาถาต่าง ๆ

พลายงามได้อาสาสู้ศึกนำทัพไปตีเมืองเชียงใหม่ และทูลขอพระราชทานพ่อขุนแผนไปเป็นที่ปรึกษาทัพ ทำให้ขุนแผนพ้นจากการคุมขัง

ระหว่างทางเดินทัพไปเมืองเชียงใหม่ พลายงามได้แวะพักทัพที่เมืองพิจิตร ซึ่งมีผู้มีพระคุณกับขุนแผนอาศัยอยู่ เมื่อครั้งพานางวันทองซึ่งตั้งครุภมาพึ่งพาอาศัย พลายงามได้พบนางศรีมาลา ธิดาเมืองพิจิตร ได้หมั้นหมายและตกลงแต่งงานเป็นภรรยาในเวลาต่อมา

พลายงามขณะศึกเมืองเชียงใหม่กลับมา สมเด็จพระพันวษาปูนบำเหน็จให้ตำแหน่งจมื่นไวยวรนาถ และประทานนางสร้อยฟ้า ธิดาเจ้าเมืองเชียงใหม่ให้เป็นภรรยาอีกหนึ่งคน

ภรรยาทั้งสองของจมื่นไวยคือ นางศรีมาลาและนางสร้อยฟ้า ไม่ชอบหน้ากัน ทะเลาะกัน ซึ่งจมื่นไวยมักเข้าข้างนางศรีมาลา นางสร้อยฟ้าจึงให้เถรवादมาทำเสน่ห์ให้จมื่นไวยหลงใหล จนขาดสติลืมตัว ได้ล่วงเกินบิดามารดาของนางศรีมาลา และล่วงเกินขุนแผนบิดาของตนอย่างรุนแรง จึงทำให้ขุนแผนโกรธมากถึงขนาดตัดพ้อตัดลูก ขุนแผนร่วมมือกับพลายชุมพลให้ปลอมตัวเป็นมอญยกทัพมาตีเมืองอยุธยา และเมื่อปะทะทัพ จมื่นไวยถึงได้รู้ว่าตนได้สู้รบกับน้องชาย และพ่อ จึงหนีไปโดยไม่ต่อสู้

สมเด็จพระพันวษาทรงไต่สวน และตำหนิจมื่นไวยที่ล่วงเกินบิดา และทรงชำระความเรื่องการทำเสน่ห์ นางสร้อยฟ้าเป็นฝ่ายผิด จึงต้องโทษประหารชีวิต นางศรีมาลาทูลขอชีวิตไว้ เพราะนางสร้อยฟ้าตั้งครุภได้ ๗ เดือน จึงให้เนรเทศไปเมืองเชียงใหม่ นางสร้อยฟ้าคลอดบุตรชาย ให้ชื่อว่า “พลายง”

ต่อมาเถรवादแปลงกายเป็นจระเข้ใหญ่มากัดกินชาวอยุธยา จมื่นไวยเห็นเป็นโอกาสที่จะส่งเสริมน้อง จึงกราบทูลสมเด็จพระพันวษาขอให้พลายชุมพลไปปราบ ซึ่งพลายชุมพลสามารถปราบได้สำเร็จ สร้างความยินดีแก่จมื่นไวย

๑.๓.๔ ชวนทำกิจกรรม

๑) ชวนอ่านเป็นทำนอง

เจ้าพलयามความแสนสงสารแม่ ข้าเลี้ยงแลดูหน้าน้ำตาไหล
แล้วกราบกรานมารดาด้วยอาลัย ลูกเติบโตใหญ่คงจะมาหาแม่คุณ
แต่ครั้งนี้มีกรรมจะจำจาก ต้องพลัดพรากแม่ไปเพราะอ้ายขุน
เที่ยวหาพ่อขอให้ปะเดชะบุญ ไม่ลืมคุณมารดาจะมาเยือน
แม่รักลูกลูกก็รู้ยู่ว่ารัก คนอื่นสักหมื่นแสนไม่แมนเหมือน
จะกินนอนนอนว่าเมตตาเดือน จะจากเรือนร้างแม่ไปแต่ตัว
แม่วันทองของลูกจงกลับบ้าน เขาจะพาลว่าวุ่นแม่ทูนหัว
จะก้มหน้าลาไปมิได้กลัว แม่อย่ามัวหมองน้กจงหักใจ

(ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพलयาม)

๒) ขวนรู้เรื่อง

บ้านเรือนไทย

บ้านเรือนไทยเป็นเอกลักษณ์สิ่งก่อสร้างซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนไทยในสมัยก่อน มีลักษณะเด่นเฉพาะ คือ เป็นเรือนไม้ยกพื้น ใต้ถุนสูง สูงจากพื้นดินประมาณ พันศึระคนยื่น เสาเรือนนิยมใช้ไม้ทั้งต้น ตัวเรือนกันเป็นห้อง ฝาเรือนไทยจะเป็นฝาทำด้วยไม้สัก มีไม้ลูกตั้งและไม้ลูกนอน ซึ่งเรียกว่า ฝาปะกน ต่อจากตัวเรือนจะเป็นพื้นไม้ต่ำกว่าพื้นเรือน เรียกว่า ขาน หรือนอกขาน

หลังคาของบ้านทรงไทยจะเป็นหลังคาทรงสูง (ทรงมะนิลา) รูปจั่ว ปิดท้ายรูปจั่วหรือหน้าบันด้วยปั้นลมที่บรรจบกันสูงแหลม เป็นที่สังเกตเห็นได้ง่ายทั้งสองด้าน ความสูงของหลังคาจะช่วยระบายอากาศร้อนขึ้นข้างบน อากาศข้างล่างที่เย็นกว่าก็จะพัดเข้ามา ทำให้อากาศในเรือนเย็นสบาย ประกอบกับมีชายคายื่นยาวออกไปเพื่อกันฝนสาดหรือแดดส่อง ยิ่งทำให้บ้านเรือนไทยร่มเย็นน่าอยู่

การสร้างบ้านเรือนไทย นิยมสร้างตัวเรือนตามสภาพทิศทางลม และการใช้งาน เช่น ใต้ถุน สร้างไว้ให้พื้นน้ำหลากเพื่อป้องกันสัตว์ร้าย และใช้พื้นที่เพื่อทำการเกษตร การทอผ้า หรือเก็บอุปกรณ์การทำเกษตร เป็นต้น

การสร้างบ้านเรือนไทย เริ่มแรกมีครอบครัวจะสร้างเรือนเดียว เมื่อมีคนในบ้านเพิ่มขึ้นก็จะสร้างเรือนไทยขยายต่อออกไปหลายหลัง และมีขานเชื่อมต่อถึงกันทุกหลัง ครอบครัวที่อยู่ในบ้านทรงไทยแต่เก่าก่อนจึงเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นและเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ขวนคิด พलयงามเกิดที่บ้านเรือนไทย ซึ่งเป็นบ้านของใคร

๓) ขวนกั้นเล่น

ว้งเป้ยว

จำนวนผู้เล่น	ไม่จำกัดจำนวน
อุปกรณ์การเล่น	๑. เสอ ๒ ต้น ท้งกัน ๑๐ - ๑๕ เมตร เสอควรสูงกว่ศ้รชะผู้เล่น ๒. ผ้า/ธงอย่งใดอย่งหนึ่ง จำนวน ๒ ผ้ิน
สถณที่	สนนบกว้ง/ลนบกว้ง
ว้ธีการเล่น	๑. แบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่าย จำนวนเท่ ๆ กัน ๒. ผู้เล่นแต่ละฝ่ายจะต้งย้ินเป็นแกวตอนเรยงหนึ่งอยู่ทงด้นหล้งของเสอ ฝ่ายละต้น และเย้ียงมทงด้นขวของเสอเล้กน้อย ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้าทกกัน ๓. เมื่อเริ่มเล่น กรรณการจะย้ินตรงลนงระยะทงระหว่งเสอ ๒ ต้น กงขณถ้ือธง/ผ้าไว้ท้ง ๒ ม้ือ แล้วให้ส้ญญณเริ่มเล่น ๔. ผู้เล่นคนแรกของท้งสองฝ่ายออกว้งมอขวยธง/ผ้าจากม้ือกรรณการ แล้วว้งอ้อมเสอทงด้นข้ยม้ือ โดยไม่ให้อ้วยวะใดถูกลเสอ แล้วกลับมย้งเสอเดมของตน ส่งธงหรือผ้าให้ถ้ถึงม้ือผู้เล่นคนต้อไป แล้วจ้ิงไปต้อท้ยแกวฝ้ายตน ๕. ผู้เล่นคนต้อไปรับธง/ผ้า แล้วว้งต้อไป ฝ่ายใดว้งท้นฝ้ายตรงข้ยมใช้ธงหรือผ้าตีหรือแตะต้วผู้เล่นอ้ีกฝ้ายหนึ่งได้ฝ้ายที่ถูกลตีหรือถูกลแตะต้วเป็นฝ้ายแพ้ ต้อเริ่มเกมใหม่
กติกอ	๑. การคอยรับธง/ผ้าต้อจากผู้ว้งคนก่อนให้คอยรับบร้ิเวณหล้งแนวเสอเท่ำน้ัน ๒. หกผู้ใดท้ทำธง/ผ้าตก ผู้น้ันต้อเก็บข้้นมอด้ว้ตนเอง

๓. การส่งผ้าต้องส่งให้ถึงมือผู้รับ ห้ามโยนให้กัน
๔. ทั้งสองฝ่ายต้องเปิดทางวิ่งที่เสาของตน เพื่อให้ผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามวิ่งอ้อมเสาได้สะดวก
๕. ฝ่ายใดฝ่าฝืนกติกาถือว่าแพ้
๖. ควรตั้งกรรมการ ๓ คน
 - คุมเสา ๒ คน (เสาละคน)
 - คุมการวิ่งและตัดสิน ๑ คน

๔) ขวมน้องเล่น

เพลง วิ่งเปี้ยว

คำร้อง ละเอียต สดคมขำ

วิ่งเปี้ยว
ใครวิ่งซำนัก
พาดเพี้ยว

วิ่งเปี้ยว
จับถูกพาดเพี้ยว
พาดเพี้ยว

วิ่งเลี้ยวอ้อมหลัก
พาดเพี้ยว

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติขวงลายงาม

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวนประดิษฐ์

บ้านเรือนไทย/บ้านที่ชอบใจ

อุปกรณ์

๑. เศษไม้ เศษลึงกระดาดอื่น ๆ
๒. ลวดเส้นเล็ก กาว กรรไกร
๓. แผ่นไม้เรียบ เพื่อตกแต่งเป็นบริเวณบ้านและภูมิทัศน์

การประดิษฐ์

๑. คำนวณค่าที่เรียกที่อยู่อาศัย และผู้อาศัยให้ได้มากที่สุด
๒. สนทนาว่า บ้านที่อยู่อาศัยจะมีความสุข ประกอบด้วยอะไรบ้าง
๓. ค้นหารูปบ้าน จากหนังสือ รูปภาพ และอินเทอร์เน็ต
๔. ออกแบบบ้านที่ชอบด้วยตนเอง ๑ หลัง
๕. ประดิษฐ์บ้านด้วยเศษวัสดุตามการออกแบบของตน
๖. ตกแต่งและทาสีบ้านให้สวยงาม
๗. ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบ้านให้สวยงามตามใจชอบ
๘. คิดคำนวณราคาบ้านของตน หากเป็นที่อยู่อาศัยได้จริง

๗) ขวนคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ ๑ เขียนสลับอักษรเป็นคำใหม่

- ตัวอย่าง ขุนแผน = ขนุน แขน ผุน แนน
๑. ขุนช้าง =
๒. พลายชุมพล =
๓. พलयงาม =
๔. วันทอง =
๕. แก้วกิริยา =

กิจกรรมที่ ๒ เขียนเรียงลำดับ อาวุโส ตระกูลพลา

พลายชุมพล พลายแก้ว พลายเพชร
พलयง พलयงาม พลายบัว
พลายณรงค์ (หลวงต่างใจ)

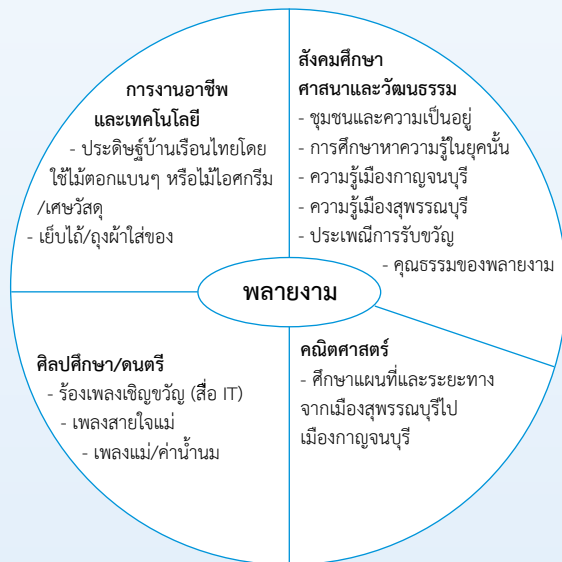
- ๑
.....
- ๒
.....
- ๓
.....
- ๔
.....
- ๕
.....
- ๖
.....
- ๗
.....

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง พलयางม

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟีกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

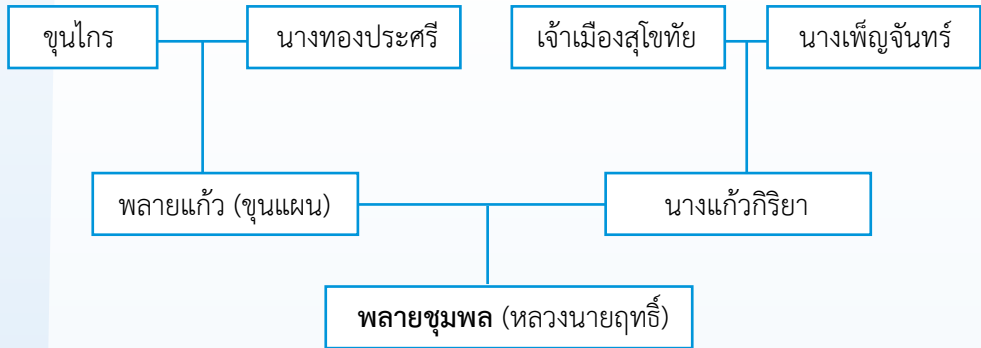
๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์ วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือ สมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๑.๔ พลายชุมพล

๑.๔.๑ ลำดับวงศ์ขุนแผนจนถึงพลายชุมพล (หลวงนายฤทธิ์)

๑.๔.๒ ความเต็ม

เมื่อครั้งขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้างเพื่อพานางวันทองไปจากขุนช้าง ได้สะกดคนให้ล้มหมดแล้วจึงเข้าไปค้นหาางวันทอง แต่หลงเข้าห้องนางแก้วกิริยา บุตรีพระยาสุโขทัย ซึ่งบิดาได้นำนางมาขั้ดดอกไว้กับขุนช้าง จึงได้นางแก้วกิริยาเป็นภรรยา และได้มอบเงิน ๑๕ ตำลึงให้นางแก้วกิริยาไว้เถิดตัวจากขุนช้างพร้อมกับแหวนวงหนึ่ง ก่อนจะพานางวันทองไปจากขุนช้าง

ต่อมาขุนแผนต้องโทษเรื่องทูลขอนางลาวทองภรรยาอีกคนหนึ่งที่ถูกพรากรมมาไว้ในวัง ทำให้สมเด็จพระพันวษาทรงพิโรธว่าขุนแผนกำเริบ ให้นำตัวไปจำคุกโดยไม่มีกำหนด นางแก้วกิริยาได้ขอติดตามเข้าไปรับใช้ขุนแผนด้วยความซื่อสัตย์ที่มิมีริมคูก ซึ่งขุนแผนก็ได้สะเดาะโซ่ตรวนออกมาหานางอยู่เนื่อง ๆ

ต่อมาเจ้าเมืองล้านช้างได้ถวายพระธิดา นางสร้อยทองแก่สมเด็จพระพันวษา แต่เจ้าเมืองเชียงใหม่ใช้ให้แสนตรีเพชรเกล้ามาดักจับทูตไทยและชิงนางสร้อยทองไปไว้ที่เมืองเชียงใหม่ สมเด็จพระพันวษาทรงทราบก็พิโรธ โปรดให้จัดทัพไปรบที่เมืองเชียงใหม่ทันที

พลายงามได้ถวายตัวอาสาไปรบพร้อมกับทูลขอพระราชทานอภัยโทษให้ขุนแผนผู้เป็นบิดาไปร่วมด้วย

ในวันที่จัดทัพออกเดินทางไปราชการทัพที่เมืองเชียงใหม่ตนเอง นางแก้วกิริยาได้คลอดบุตรชาย ขุนแผนจึงให้ชื่อว่า “พลายชุมพล”

๑.๔.๓ ประวัติตัวละคร

พलयชุมพล (หลวงนายฤทธิ์)

พलयชุมพลเป็นบุตรของขุนแผนที่เกิดกับนางแก้วกิริยา เป็นหลานของปู่ขุนไกรและย่าทองประศรี เป็นหลานตาเจ้าเมืองสุโขทัยและยายเพ็ญจันทร์

เมื่อชนะศึกเมืองเชียงใหม่ ขุนแผนได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พระสุรินทร์ภักษัมไพสุริย์ภักดี” ตำแหน่งเจ้าเมืองกาญจนบุรี ได้พานางแก้วกิริยาและนางลาวทองกลับไปอยู่ที่เมืองกาญจนบุรี

นางทองประศรีขอพलयชุมพลจากนางแก้วกิริยามาเลี้ยงเป็นหลานรักและขออยู่กับพलयงาม ซึ่งหลังจากชนะศึกเมืองเชียงใหม่ได้รับตำแหน่งเป็นจมื่นไวยวรนาถ และได้รับพระราชทานนางสร้อยฟ้าเป็นบำเหน็จรางวัล

นางศรีมาลาและนางสร้อยฟ้า ภรรยาทั้งสองของจมื่นไวยมักวิวาทไม่ลงรอยกัน ทะเลาะกันอยู่เนือง ๆ นางสร้อยฟ้าจึงให้เถรवादทำเสน่ห์ให้พระไวยหลงใหลและไม่ยอมเชื่อฟังผู้ใด ขุนแผนเดินทางมาจากเมืองกาญจนบุรีหวังจะมาช่วยไกล่เกลี่ย ยุติความบาดหมาง แต่กลับถูกพระไวยล่ำเลิกบุญคุณ ทำให้ขุนแผนโกรธมากถึงกับตัดพ้อตัดลูกกัน

พलयชุมพลหนีออกจากบ้านจมื่นไวย เดินทางไปหาท่านตาเจ้าเมืองสุโขทัย และได้บวชเณรอยู่ ๘ ปีเศษ จนอายุ ๑๕ ปี ได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ จากหัวเมืองต่าง ๆ เพิ่มเติม จากตำราของปู่ขุนไกรและพ่อขุนแผน ได้เรียนปลุกเสกยักษ์ พลทหารจากพงหญ้า ร่ำเรียนวิชากับท่านสมภาร เรียนภาษาขอม ภาษาไทย แพลคัมภีร์ เรียนวิชาจากใบลานที่ขอมดำดินเมืองหงสา นำมามอบให้ วิชาล่องหน หายตัว และดำดิน (พสุธา) จนมีวิชาอาคมแก่กล้า

กุมารทองพาพलयชุมพลแอบหนีย่าทองประศรีไปบอกพ่อขุนแผนที่กาญจนบุรี
ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ที่วัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ต่อมาขุนแผนขอให้พลายชุมพลไปช่วยแก้เสน่ห์ให้พระไวย พลายชุมพลจึงปลอมตัวเป็น “มอญ” คুমทัพทหารซึ่งเป็นหุ่นฟางปลุกเสกมารบกับทัพเมืองอยุธยา ซึ่งมีจมีนไวยนำทัพมาปราบมอญ เมื่อปะทะทัพ จมีนไวยจึงรู้ว่าสู้กับน้องชายและพ่อจึงหนีไป

สมเด็จพระพันวษาได้เข้ามาไกล่เกลี่ยให้คืนดีกัน และให้หาตัวหมอที่ทำเสน่ห์ให้กับพระไวยมาลงโทษ พลายชุมพลรับอาสา จับได้ตัวเถรฆาตหมอทำเสน่ห์และเณรจิ๋ว ระหว่างคุมขังรอการพิพากษา เถรฆาตและเณรจิ๋วได้หนีจากที่คุมขังไปได้

เถรฆาตไม่หยาบแค้นพลายชุมพล จึงแปลงตัวเป็นจระเข้ใหญ่ล่องลงมาอาละวาดกัดกินคนถึงเมืองอยุธยา พลายชุมพลอาสาปราบจระเข้เถรฆาตได้สำเร็จ สมเด็จพระพันวษาจึงแต่งตั้งให้รับราชการในตำแหน่ง “ที่หลวงนายฤทธิ”

๑.๓.๔ ขวนทำกิจกรรม

๑) ขวนอ่านเป็นทำนอง

แล้วจัดแจงแต่งกายพลายชุมพล	ปลอมตนเป็นมอญใหม่ดูคมสัน
นุ่งผ้าตาหมากรุกของรามัญ	ใส่เสื้อลงยันต์ย้อมว่านยา
คอผูกผ้าประเจียดของอาจารย์	โอมอ่านเสกผงผัดหน้า
คาดตะกรุดโทนทองของบิดา	โพกผ้าสีทับทิมริมขลิบทอง
ถือหอกสกัดตะโลหะชนะชัย	เหมือนสมิงมอญใหม่ดูไวว่อง

หมายเหตุ เชิญครูนาฏศิลป์มาสอนร้องเพลงไทย ค้นหาวิธีการร้องเพลงไทย ทำนอง “มอญดูดาว” จากอินเทอร์เน็ตหรือเปิดให้นักเรียนฟัง แล้วชวนนักเรียนร้องเพลงไทยเป็นทำนองไทย “มอญดูดาว”

๒) ขวนรู้เรื่อง

สุโขทัยเมืองมรดกโลก

จังหวัดสุโขทัยเคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยมาก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ “พระร่วง” หลายพระองค์ปกครองกรุงสุโขทัย ใช้รูปแบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ชาวเมืองจึงเรียกว่า “พ่อขุน” ดังเช่น

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ปฐมราชวงศ์พระร่วง

พ่อขุนบานเมือง

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ทรงประดิษฐ์อักษรไทย พ.ศ. ๑๘๒๖)

กรุงสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองหลายด้าน เช่น

ด้านการปกครอง ปกครองแบบพ่อปกครองลูก หากมีทุกข์ร้อนให้มา
สั่นกระดิ่งร้องเรียนได้ทุกเมื่อ

ด้านเศรษฐกิจ “พ่อเมือง บ่ เอาจังกอบ” คือ คำขายแบบปลอดภาษี
ใครใคร่ค้าช้างค้า ใครใคร่ค้าม้าค้า

ด้านการศึกษา ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้ เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖
ทรงให้มีจารึกเหตุการณ์ต่าง ๆ บนแผ่นศิลา เรียกว่า “ศิลาจารึก” และเกิดมีวรรณคดีเรื่องแรก
คือ “ไตรภูมิพระร่วง”

ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ทรงสร้างสถานที่เทศนาธรรม มีการสร้างวัด
และพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัยที่งดงามที่สุด นอกจากนี้ยังได้มีพระราชพิธีหลวง คือ พระราชพิธี
จองเปรียง หรือที่ปัจจุบันเรียกว่า ประเพณีลอยกระทง มีการละเล่น การเฝ้าเทียนเล่นไฟ
เป็นมรดกตกทอดสืบมาถึงลูกหลานจนถึงทุกวันนี้ และเป็นที่นิยมแพร่หลายไปทั่วโลก

แม้เวลาจะผ่านไป ๗๐๐ กว่าปี สุโขทัยยังมีร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองปรากฏ
ให้เห็น และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ จาก
องค์การยูเนสโก ให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร ซึ่งรวมเมืองกำแพงเพชร
และเมืองศรีสัชชนาลัยด้วย

ชวนคิด พลายชุมพลเคยลอยกระทงที่จังหวัดสุโขทัยหรือไม่ เพราะเหตุใด

๓) ชวนกันเล่น

มอญซ่อนผ้า

จำนวนผู้เล่น ไม่จำกัดจำนวน

อุปกรณ์การเล่น ผ้า ๑ ผืน

วิธีการเล่น ๑. ผู้เล่นทั้งหมดจับไม้สั้นไม้ยาว ใครได้ไม้สั้นที่สุดจะต้อง
ออกไปถือผ้า ยืนนอกวง

๒. ผู้เล่นนอกนั้นนั่งล้อมวงหันหน้าเข้าในวง ให้มีช่องว่างระหว่างกันประมาณ ๑ ศอก ห้ามหันหลังมอง ห้ามบอกกันเอามือพาดตักหรือจะร้องเพลงเพื่อความสนุกก็ได้
๓. ผู้ถือผ้าต้องซ่อนผ้าไว้ไม่ให้ผู้นั่งเห็น แล้วเดินหรือวิ่งไปรอบ ๆ วง เดินบ้างวิ่งบ้าง ทำหน้าตาเฉยไม่แสดงสีหน้าให้จับได้ ทำเป็นวางผ้าบังเพื่อหลอกล่อผู้นั่งที่เผลอตว์เมื่อมีโอกาสก็แอบวางผ้าลงไว้ข้างหลังผู้เล่นคนใดคนหนึ่งเมื่อวางผ้าแล้วให้รีบเดินหรือวิ่งไปให้เร็ว เพื่อกลับมาถึงที่เดิมที่แอบวางผ้าไว้ แล้วหยิบขึ้นตีหรือพาดกันผู้นั่งตรงผ้าวางนั้นทันที จนกว่าผู้ที่นั่งจะลุกจากที่และรับผ้าแล้วเดินรอบวงต่อไป ผู้ที่ถือผ้าก็จะนั่งลงแทนที่
๔. หากผู้นั่งที่ถูกวางผ้าไว้ข้างหลังรู้ตัว ให้หยิบผ้าไว้ก่อนเมื่อผู้วางผ้ามาถึง ต้องยินยอมให้ผู้นั่งที่หยิบผ้าได้นำไปตีกัน ผู้ที่นำผ้ามาวาง แล้วคืนผ้าให้ ผู้ถือผ้าต้องเดินหรือวิ่งต่อไป จนกว่าจะได้แทนที่นั่งของผู้นั่งที่เผลอตว์คนต่อไป

หมายเหตุ

๑. การวางผ้าอย่าให้ห่างเกินกว่าจะเอนตัวมาควานหาได้ (ประมาณ ๑ ศอก)
๒. นอกจากผืนผ้าแล้วอาจจะเป็นตุ๊กตาผ้าที่ใช้ตีแล้วไม่เกิดอันตราย

๔) ขว่นร้องเล่น

เพลง มอญซ่อนผ้า

มอญซ่อนผ้า	ตุ๊กตาอยู่ข้างหลัง	มองโน่นมองนี่	ฉันจะตีกันเธอ
มอญซ่อนผ้า	ตุ๊กตาอยู่ข้างหลัง	ใครเผลอไม่ทันระวัง (ซ้ำ)	
ตุ๊กตาอยู่ข้างหลัง	ระวังจะถูกตี		

(ของเก่า)

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติขวงขุมขล

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวานประดิษฐ์

กระทงน้อยลอยคงคา

อุปกรณ์

๑. วัสดุธรรมชาติ เช่น หยวกกล้วย ใบตอง
๒. วัสดุที่ย่อยสลายง่าย เช่น กระดาษ ขนมปัง ฯลฯ
๓. ดอกไม้ ธูป เทียน
๔. ไม้กลัด ไม้ปลายแหลม
๕. กาว ยางรัด

การประดิษฐ์

๑. สนทนาถึงจุดประสงค์ในการทำกระทงและลอยกระทง
๒. ค้นหารูปแบบกระทงที่ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ และวัสดุที่ย่อยสลายง่าย จากหนังสือ รูปภาพ และ อินเทอร์เน็ต
๓. ออกแบบกระทงของตนเองตามใจชอบ
๔. ประดิษฐ์กระทงตามที้ออกแบบ
๕. ตกแต่งกระทงให้สวยงามด้วยดอกไม้ ธูป เทียน
๖. ให้ทุกคนเขียนคำอธิษฐานใส่ไว้ในกระทง
๗. สรุปลำคำอธิษฐาน ควรจะเป็นไปในทางว่า ขอให้เป็นคนดี เป็นผู้ให้ เป็นผู้สะอาดทางกาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ผ่องใส เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ

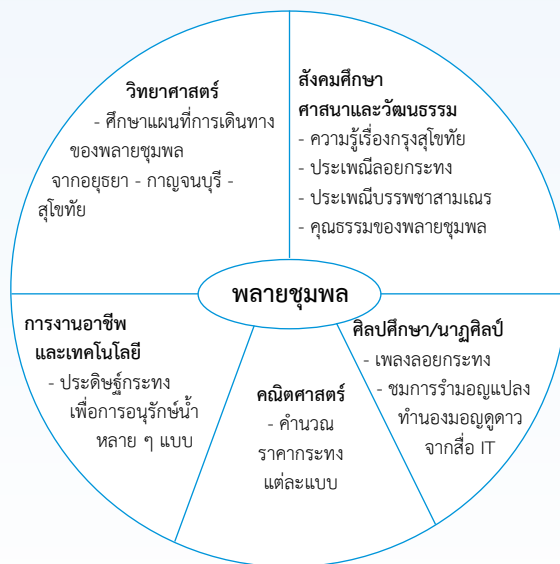

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ปลายชุมพล

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟีกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์ วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

พลายชุมพลมาถึงบ้านขุนแผนและนางแก้วกิริยาที่เมืองกาญจนบุรี
เรื่อง ขุนช้างขุนแผน จากจิตรกรรมฝาผนังวัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๒

หนังสือเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เรื่อง เกาะป่า

เรื่อง เงาะป่า

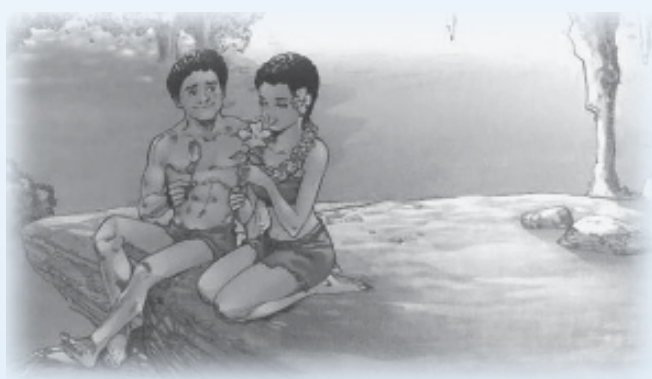
๒.๑ ประวัติวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทย เรื่อง เงาะป่า เป็นวรรณคดีอันทรงคุณค่าของชาติเรื่องหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ทรงพระราชนิพนธ์เป็นกลอนบทละคร ตัวละครเป็นเงาะป่า (ซาไก)

“หนังสือที่แตงนี้ไม่ได้ตั้งใจสำหรับที่เล่นละคร... เพราะแตงเรื่องชาวป่า ซึ่งกัณฑ์รเหลือประมาณ แต่ครั้นเสร็จแล้วก็ดูมันงามดี”

“หนังสือนี้ไม่ได้ตั้งใจที่แตงให้ถูกถ้วน และไม่ตั้งใจที่จะเดินตามแบบ ได้เขียนตามน้ำใจที่นึกจะทำอย่างไรก็ทำ เพราะเวลาที่เขียนนั้นเป็นเวลาที่ต้องการจะเปิด ไม่ให้มีอะไรบังคับใจ เมื่อเขียนเสร็จแล้วเห็นว่าควรจะนำสู่ผู้ซึ่งชอบพอกันฟัง จึงได้ให้พิมพ์ขึ้นไว้เป็นฉบับแรกสำหรับแก้ไข จะได้ไม่เลอะเลือนในเวลาคัดกันต่อ ๆ ไป”

ชมพลาและลำหับกับโคกนาฏกรรมความรัก

พระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่านี้ แสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถเชิงวรรณศิลป์ การใช้ภาษา ทรงนำภาษากอย (ภาษาของชาวป่าซาไก) มาแทรกในบทกลอนได้เหมาะสมกับเรื่อง เป็นเรื่องราวความรักหนึ่งหญิงสองชาย นำมาซึ่งความโศกสลดรันทด เป็นโศกนาฏกรรมที่ไม่ปรากฏในวรรณคดีไทยเรื่องใด ซึ่งมีความยาว ๘๙๙ บทกลอน เช่น ตอนคนังและไม้ไผ่ ออกเที่ยวป่าล่าสัตว์ กล่าวถึงเงาะดอลชมพลา ลำหับเที่ยวป่า ขบวนแห่เจ้าป่า ฮเนาคลังชมพลาตาย ไปจนกระทั่งถึงตอนมีคำสั่งให้หาลูกเงาะ ได้ตัวคนัง สุดท้ายตอนทำขวัญคนังและเพลงยาว (ซึ่งต่อมากคนังได้แสดงละครเรื่อง เงาะป่า) วรรณคดีเรื่องนี้แสดงถึงพระอัจฉริยภาพอันสูงส่งด้วยจินตนาการทางด้านวรรณศิลป์ คีตศิลป์ ทรงแสดงให้เห็นว่าความรักต้องมีความเสียสละ ทรงสอดแทรกความรักของครอบครัว ความรักในธรรมชาติและผืนป่า ดังเช่น

คำสอนเจ้าป่า

ลูกรัก	จงดูเยี่ยงพยัคฆ์โคร่งใหญ่
ถึงร้ายกาจอาจหาญสักปานใด	ก็มีได้ทำร้ายลูกและเมีย

คำสอนเจ้าสาว

บุญเหลือ	จงดูเยี่ยงแม่เสื่ออย่าอ่อนแอ
รักตัวผู้ดูแลเผ่าคลอเคลีย	มีศัตรูผู้เสียชีวิตแทน

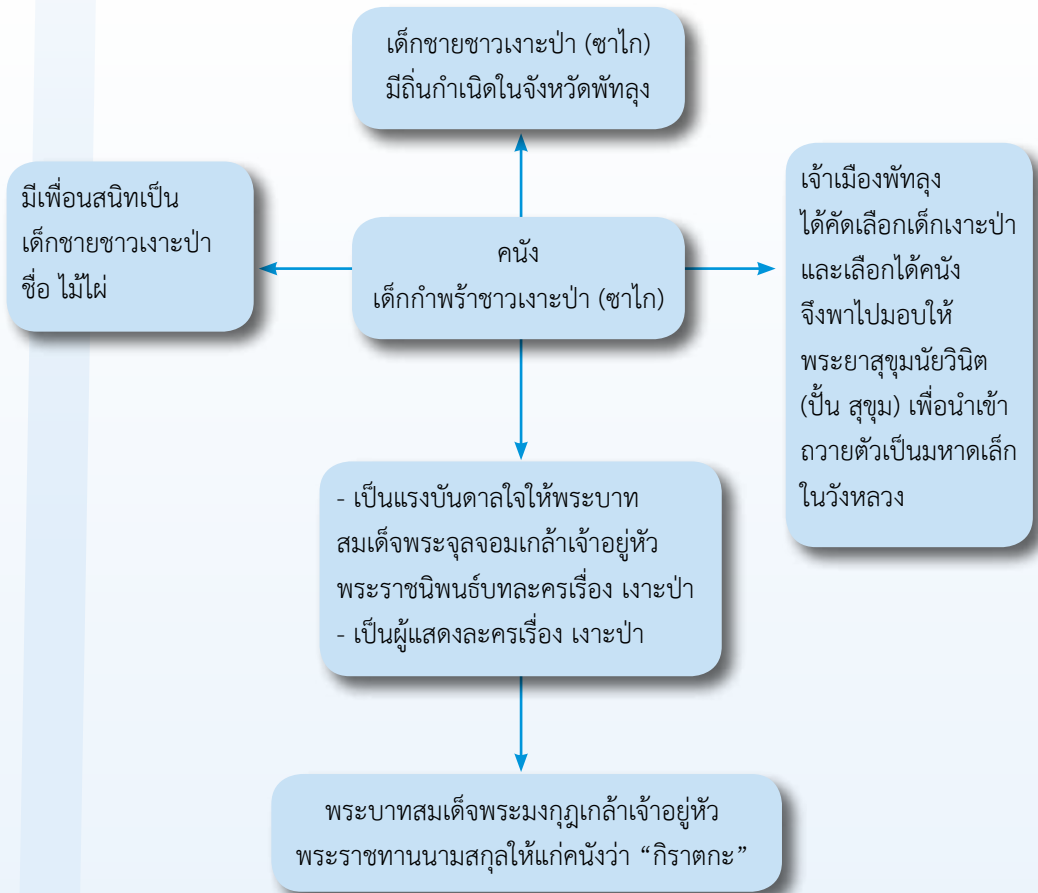
วรรณคดีเรื่องเงาะป่านี้ นอกจากทรงสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับความรักแล้วยังให้คติชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อและประเพณีของชาวเงาะป่า (ซาไก) ที่พึงพาธรรมชาติคือ ป่า ตั้งแต่แรกเกิดจนตรานสิ้นชีวิต

วรรณคดีไทย เรื่อง เงาะป่า มีหลายตอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้เลือกนำ ตอน คนังและไม้ไผ่ออกเที่ยวป่าล่าสัตว์ มากำหนดให้เป็นสื่อการอ่านเพื่อการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษา ๔ ในบทเรียนบทที่ ๔ และตั้งชื่อบทอ่านว่า **เรื่องเล่าจากพัทลุง**

จังหวัดพัทลุงเป็นถิ่นเกิดของคนัง เงาะป่า (ซาไก) ตัวน้อย ที่โชคชะตาพลิกผันจากเด็กน้อยที่นั่งชมการแสดงมโนราห์ในขณะที่หลับไหลถูกพาตัวเข้าสู่ราชสำนักวังหลวง และได้ฝากอัตลักษณ์แห่งชาติภูมิไว้เป็นที่ปรากฏจนถึงปัจจุบัน

๒.๒ คณิ่ง

๒.๒.๑ ลำดับความเกี่ยวข้องกับคณิ่ง

๒.๒.๒ ความเต็ม

เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ เมืองนครศรีธรรมราช ทางเมืองได้นำเงาะป่าจากพัทลุงมาถวายให้ทอดพระเนตร ทรงมีพระราชดำริที่จะลองเลี้ยง เงาะป่าดูบ้าง ทรงรับสั่งให้เจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) ซึ่งขณะนั้นเป็นพระยาสุขุมนัยวินิต สมุหเทศาภิบาล สำเร็จราชการเมืองนครศรีธรรมราช ให้หาลูกเงาะป่าสักคน ขนาดพอเลี้ยงได้ ไม่อ่อนวัยเกินไป จึงมีการคัดเลือกเงาะป่าจากจังหวัดพัทลุง และได้ข้อมูลว่ามีเงาะป่ากำพร้า กลุ่มหนึ่ง ซึ่งคณิ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มนี้ด้วย

คนึงได้ถูกคัดเลือกและนำตัวมาขณะชมมโนราห์ในเวลาที่หลับอยู่ เมื่อรู้สึกตัวก็ร้องไห้แงง จนต้องให้คนที่พูดภาษาชวาโกได้มาพูดปลอบ และเอาดอกไม้แดงให้จึงสงบลง

คนึงถูกพาตัวออกจากพัทลุงมายังจังหวัดสงขลา มีท่านผู้หญิงมราช (ตลับ) ดูแลอบรมสั่งสอน ซึ่งคนึงเองก็ปรับตัวได้รวดเร็ว จึงเตรียมตัวเข้ากรุงถวายตัวเป็นมหาดเล็ก

เมื่อคนึงเข้าวังหลวง ได้อยู่ในความดูแลของพระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์

เมื่อเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็ก ทำงานสนองพระเดชพระคุณ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตื่นบรรทม คนึงก็แต่งตัวสวย ๆ เพื่อมาเข้าเฝ้าฯ เมื่อถึงเวลาเสวยพระกระยาหาร คนึงจะมานั่งใกล้ชิด รัชกาลที่ ๕ จะทรงซักถามเรื่องความเป็นอยู่ของพวกเงาะป่าในพัทลุง เกี่ยวกับคำศัพท์ของเงาะ ภาษาเงาะ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่อง เงาะป่า ในระหว่างการพักฟื้นหลังทรงพระประชวร โดยใช้เวลาเพียง ๘ วันเท่านั้น ทรงประพันธ์แล้วเสร็จเมื่อวันศุกร์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๘) แล้วโปรดให้จัดพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖

๒.๓.๓ ประวัติตัวละคร

คนึง

คนึงเป็นเด็กเงาะป่า (ซาไก) มีถิ่นกำเนิดในจังหวัดพัทลุง เป็นเด็กกำพร้าบิดามารดา มีเพียงพี่ชายซึ่งแยกย้ายไปอยู่ที่อื่น

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริที่จะทรงเลี้ยงเงาะป่าดูบ้าง คนึงเด็กกำพร้าจึงได้รับการคัดเลือกจากหัวหน้าเงาะ และจากเจ้าเมืองพัทลุง ได้ส่งตัวคนึงให้พระยาสุขุมนัยวินิต (ปั้น สุขุม) และมอบให้ท่านผู้บัญชากรมราชทูตแลอบรม และถวายตัวเข้าเป็นมหาดเล็กในวังหลวง อยู่ในความดูแลของพระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ ซึ่งทรงโปรดปรานคนึงน้อยเป็นที่สุด

คนึงเป็นเด็กฉลาดหลักแหลม มีไหวพริบ รู้จักประจบประแจงมากที่สุด รู้จักประมาณตน มีความจำแม่นยำ มีโวหารดี ทั้งมีความสามารถแสดงละครไทยได้ ทำรำที่ยาก คนึงก็สามารถทำได้ดี ถูกจังหวะจะโคน แม่นยำ ทั้งที่มีเวลาฝึกซ้อมน้อย

คนึงเป็นแรงบันดาลใจให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนิพนธ์วรรณคดีเรื่อง เงาะป่า และคนึงยังได้แสดงเป็นตัวนำในละครเรื่อง เงาะป่า นี้ด้วย

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามสกุลแก่คนึงว่า “กิราตกะ” ทรงรับเลี้ยงคนึงไว้ในราชการเป็นพลเสื่อป่าอยู่กับพวกมหาดเล็กฝ่ายหน้า ซึ่งต่อมาคนึงได้ป่วยด้วยโรคร้ายและถึงแก่ความตาย

คนึง เงาะป่าซาไกตัวน้อยเป็นเสมือนตัวแทนพสกนิกรที่สะท้อนถึงพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงแผ่ความร่มเย็นแก่ประชากรทุกหมู่เหล่า ทุกชนชั้น ภายใต้พระบรมโพธิสมภารอย่างทั่วถึงเสมอกัน

คนึง เงาะป่าซาไกตัวน้อยได้ฝากชาติภูมิของตนจารึกไว้ในแผ่นดิน ผ่านวรรณศิลป์วรรณคดีที่มีชื่อเรื่องว่า เงาะป่า ไปอีกนานเท่านาน

๒.๓.๔ ชวนทำกิจกรรม

๑) ชวนอ่านเป็นทำนอง

เงาะน้อยเงาะใหญ่ไปคึกคัก
เต็นโลดลากเลือกเกลือกตา
จ๊ับจ๊ับปังปังประดังเสียง
กวัดแกว่งบอเลาเป่าลูกลอย
ตีกลองปะตุงตุงตุงผลง
ค่างลิงยิงฟันหูชั้นหู
ระมาดเม่นหมูหมีเที่ยวหนีเร็น
ควายเถื่อนถึกกระทิงวิ่งตะโพง

อีกทีกเลื่อนลั่นสนั่นป่า
ตบขาเขย่งเก็งกอย
ดั่งแผ่นดินจะเอียงทรุดต้อย
ถูกนกตกผลอยแย่งกันพรู
อึนนะส่งเสียงเพราะเสนาะหู
ตุ่นอันอุตุอุ้งอุยอุพรง
เสียงผาโจนแผ่นไหลผาโหยง
เสือโคร่งโดดผับไปลับตา

- หมายเหตุ ๑. เมื่ออ่านเป็นทำนองกลอนสุภาพแล้ว ให้นักเรียนอ่านตามจังหวะเป็นทำนองเพลงกราวเงาะ และออกแบบท่าทางประกอบเพลง
๒. นักเรียนเปิดวีดิทัศน์/อินเทอร์เน็ตดูการแสดงระบำเงาะป่า

๒) ขวนรู้เรื่อง

เงาะป่า (ซาไก)

เงาะป่า (ซาไก) เป็นคนพื้นเมือง อาศัยอยู่ในป่าจังหวัดพัทลุง แถบภูเขาจังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัดตรัง

เงาะป่ามีรูปร่างไม่สูงใหญ่ตามักจะแหลม จมูกกว้างแบน ปากกว้างริมฝีปากหนา มีเส้นผมอ่อน ผู้ชายจะไว้ผมหยิกม้วนคล้ายกันหอยรอบศีรษะเช่นเดียวกับรูปเงาะหัวโขน ผู้หญิงไว้ผมยาว ไว้ผมมวยก็มี ผิวดำเงิแดด เป็นคนแข็งแรง

ด้านความคิด ค่อนข้างฉลาด จำแม่น ไม่ดุร้าย ไม่ถนัดทางเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ ชอบหาสิ่งของที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ตัดหวาย ตัดเตย ตีผึ้ง ลนน้ำมันยาง ชูตมัน วิชาช่าง ที่ทำได้คือ สานสมุกใบเตย สานตะกร้า สานเสื่อ กระจอบใบเตย

ที่อยู่ เรียกว่า “ทับ” สร้างโดยใช้กิ่งไม้่งามเป็นตอมห้อม มุงด้วยใบปาล์ม หน้าฝน จะเข้าอาศัยอยู่ในถ้ำ การสร้างทับจะสร้างให้ใกล้กับลำน้ำ และมีเผือก มัน ให้ขุดได้ในบริเวณ ไม่ไกลนัก หากมีคนตายก็ต้องย้ายถิ่นที่อยู่ไปตั้งทับที่อื่น

ภาษาพูด เป็นภาษากอยแท้ ซึ่งมีคำน้อยนัก จึงต้องใช้ภาษาไทยและภาษามลายูปน อาหาร เงาะป่าจะกินเผือก มัน และข้าว ซึ่งได้มาจากการแลกเปลี่ยนสินค้า กินผลไม้ทุกอย่าง เนื้อสัตว์ เช่น นก ค่าง และมักละเว้นการกินสัตว์ ๔ เท้า ซึ่งถือว่ามีรังควาน หรือนำความเดือดร้อนมาให้

ยา ที่เป็นขนานวิเศษ คือ ยาที่ใช้ในการคลอดลูก พวกกอยมีลูกติด ๆ กัน โดยใช้ยาที่ทำมาจากพฤษชาติ (สมุนไพร) ซึ่งคนไทยหรือคนมลายูบริเวณนั้นไปขอมมาใช้กันมาก ส่วนการเจ็บไข้อย่างอื่นไม่นิยมใช้ยา จะรักษาด้วยการอาบน้ำ ผิงไฟเป็นส่วนใหญ่

สิ่งที่ชอบ สีแดงใช้กับเครื่องนุ่งห่ม ดอกไม้ และเครื่องประดับ เช่น กำไล ร้อยด้วยเม็ดมะกล่ำ

อาวุธ คือ กล้องลูกดอกสำหรับเป่าในการต่อสู้หรือล่าสัตว์ ยาวประมาณ ๔ ศอกเศษ เรียกว่า “บอเลา” ลูกดอกทำด้วยไม้เหนียวเหลาแหลมหยักคอ เรียกว่า “บิลา”

การเล่น มีเครื่องดนตรีที่เรียกตามภาษามลายู ดังนี้ กลอง เรียกว่า “ปะตุง” ปี่ เรียกว่า “อึแนะ” มีเหล็กสำหรับตีติดในปาก เรียกว่า “จองนอง” เครื่องเล่นที่ทำด้วยกะลามะพร้าว มีคันชักเรียกว่า “บองบง” เวลาเดินและรำใช้ “กรับ” และ “โกร่ง” เคาะประกอบการผิวปาก มีการเล่นกันทั่วไป

สิ่งที่นับถือ ตามความเชื่อโชคลาง นับถือผี ยักษ์ นางไม้ เวทมนตร์คาถา และความบริสุทธิ์ของหญิงสาว ฯลฯ

ปัจจุบัน เงานะปาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ได้รับการพัฒนาในด้านความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ในฐานะที่เป็นประชากรไทย

๓) ขวนกัณเล่น

สมุนไพรรในคร้วเงานะ

จำนวนผู้เล่น

๑. ทีมละ ๓ คน ไม่จำกัดทีม
๒. ทีมเชียร์และร้องเพลง เจ้าเงานะงามเงานะ/เงานะหรือเงานะ (ก่อกวนสมาธิ)

อุปกรณ์การเล่น

๑. กระดาษสำหรับเขียน ปากกา/ดินสอ
๒. พืชผักสวนครัวที่หามาได้จากครัว จากท้องถิ่น ไม่น้อยกว่า ๑๐ ชนิด ตะไคร้ ใบมะกรูด ลูกมะกรูด มะนาว ใบมะยม ใบขี้เหล็ก พริกขี้หนู พริกขี้ฟ้า พริกไทย หัวหอมแดง ใบเตย กะเพรา สะระแหน่ ใบโหระพา ขึ้นฉ่าย ผักชี ต้นหอม ผือก มัน แห้ว ขิง ข่า กระชาย ฯลฯ

วิธีการเล่น

๑. ตั้งชื่อทีม เลือกหัวหน้าในทีมเป็นผู้เขียนชื่อสมุนไพรรลงในกระดาษอีก ๒ คน สลับกันวิ่งไปดูสมุนไพรรแล้วจำให้ได้ทีละ ๑ ชื่อ
๒. เมื่อเริ่มเล่น ลูกทีมคนที่ ๑ วิ่งไปดูสมุนไพรรแล้ววิ่งกลับมาใช้นิ้วเขียนชื่อสมุนไพรรลงที่หลังหัวหน้า (ห้ามส่งเสียงพูดหรือบอก)

๓. หัวหน้าทนายชื่อสมุนไพรที่เพื่อนเขียนลงที่หลัง จากนั้นเขียนชื่อสมุนไพรลงบนกระดาษ
๔. ขณะลูกทีมคนที่ ๑ เขียนที่หลังหัวหน้า ลูกทีมคนที่ ๒ ก็วิ่งไปดูสมุนไพรและกลับมาใช้นิ้วเขียนที่หลังหัวหน้า หัวหน้าก็เขียนลงบนกระดาษ
๕. ขณะเล่นแต่ละทีมร้องเพลงเพื่อก่อความสามัคคีของผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่ง
๖. หมดเวลา ๒๐ นาที ยุติการเล่น หัวหน้าทีมวางปากกา/ ดินสอ
๗. กรรมการตรวจ จำนวนชื่อสมุนไพร เฉลยคำเขียน และความถูกต้องของคำ ทีมที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ
๘. ช่วยกันสรุป ประโยชน์ของ :
 - การเล่นครั้งนี้
 - สมุนไพรใบหญ้ามีคุณค่าทั้งนั้น

หมายเหตุ ควรจะชวนร้องเพลงก่อนชวนกันเล่น เพื่อจะนำเพลงมาประกอบการเล่น

๔) ขวนร้องเล่น

เพลง เจ้าเงาะงามแฉะ

เจ้าเงาะ เจ้าเงาะ มั่นหน้าหัวเราะ เจ้าเงาะงามแฉะ
แต่งตัวกระไรสวยโก้ (ซำ) ปากหนา ตาโต พุงโย้ เหยอะแยะ

(หนังสือ “สนุกกับวรรณคดี”)

เพลง เงาะหรือแฉะ

คำร้อง อ.ทองหล่อ ไกรภพ

เงาะหรือแฉะ มันแปลกดีแะ นันแฉะหรือเงาะ
กลม ๆ และมีขนด้วย (ซำ) โอ้แม่คนสวยนันเงาะหรือแฉะ

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติคนึง

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ชวนประดิษฐ์

กิจกรรมตกแต่งแปลงกายเป็นคู่เงาะงามแงะ

คู่เงาะงามแงะ

จำนวนผู้เล่น

จับคู่ ๒ คน

อุปกรณ์

๑. เครื่องสำอางแต่งหน้า
๒. เตรียมประดิษฐ์พวงมาลัยดอกไม้สีแดง
 - พวงมาลัยสวมศีรษะ
 - พวงมาลัยข้อมือ
 - พวงมาลัยข้อเท้า
 - พวงมาลัยสวมคอ

วิธีการเล่น

๑. จับคู่เป็นเพื่อนกัน ๒ คน
๒. ต่างคนต่างตกแต่งแปลงกายเพื่อนให้เป็นชาวเงาะสวยงาม สง่า คงเป็นเอกลักษณ์ ผิวดำแดง ปากกว้าง ริมฝีปากหนา ตาโต ประดับด้วยดอกไม้สีแดง (เวลา ๒๐ นาที)
๓. ทุกคู่ออกมาแสดงการรำ ทำท่าทางอย่างชาวเงาะ (คิดท่าทางเอง) ตามเพลงเงาะหรือแงะหรือเพลงอื่น ๆ
๔. กรรมการ (ครู + หัวหน้านักเรียน) กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนคัดเลือกและประกาศรางวัล ได้แก่
 - ด้านการแต่งกาย อันดับ ๑ - ๒ - ๓
 - ด้านการแสดงดี อันดับ ๑ - ๒ - ๓
 - ด้านมีความสามัคคีกันดี อันดับ ๑ - ๒ - ๓
 - ด้านมีความแข็งแรง เข้มแข็ง อันดับ ๑ - ๒ - ๓ ฯลฯ
๕. ช่วยกันสรุปประโยชน์ของกิจกรรมนี้

๗) ขวนคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ ๑ เขียนสลับอักษรเป็นคำใหม่

ตัวอย่าง พัทลุง = พุง ทุง ทัพ ลั้ง ลัพ พุท พลุ พัง

๑. มหาตเล็ก =

๒. เงาะคนัง =

๓. มโนราห์ =

๔. ราชนำนัค =

กิจกรรมที่ ๒ เรียงลำดับชื่อตามพจนานุกรม แล้วเขียนอธิบายคำ

ชมพลา ฮเนา ลำหับ คนัง ไม้ไผ่

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

กิจกรรมที่ ๓ คนังถูกพาตัวเข้าราชสำนัก เด็กเงาะอื่น ๆ คิดอย่างไร

ยินดี หรือไม่ยินดี ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คณิ่ง

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟังจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์ วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๓

หนังสือเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เรื่อง ไชยเชษฐ์

เรื่อง ไชยเชษฐ์

๓.๑ ประวัติวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทย เรื่อง ไชยเชษฐ์ เป็นนิทานพื้นบ้านมีผู้นำมาเล่นเป็นกลอนบทละคร เล่นกันในหมู่ราษฎรสมัยกรุงศรีอยุธยา มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน มีการเลือกสรรคำ การใช้ภาษา สร้างอารมณ์ขัน เสียดสี แฝงคติเตือนใจ การเชื่อคนง่าย การขาดการไตร่ตรองจนครอบครัว เกิดปัญหาประสบเคราะห์กรรม

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงนำนิทานเรื่องนี้มา พระราชนิพนธ์เป็นกลอนบทละครนอกของหลวง มีเพลงหน้าพาทย์กำหนดไว้เหมือนอย่างเช่น ละครนอกครั้งกรุงศรีอยุธยา

ละครนอก เป็นละครจำแบบหนึ่งพัฒนามาจากละครชาตรี มีบทเจรจา การแสดง สามารถเสริมเติมต่อบทเล่นนอกเรื่องได้ ไม่ต้องตามแบบแผนมากนัก สมัยโบราณใช้ ตัวแสดงเป็นผู้ชายล้วน ภายหลังจึงมีผู้หญิงมาร่วมแสดงด้วย

วรรณคดีเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตครอบครัวของผู้ชายที่นิยมมีภรรยาหลายคน มักเกิดความไม่สงบสุขในครอบครัว ด้วยความอิจฉาริษยากัน ทำให้ครอบครัวแตกแยก เกิดปัญหาเด็กเป็นกำพร้า ญาติผู้ใหญ่ต้องคอยช่วยเหลืออุ้มชู ดูแล ประคับประคอง ทั้งเรื่องความเป็นอยู่และสภาพจิตใจ

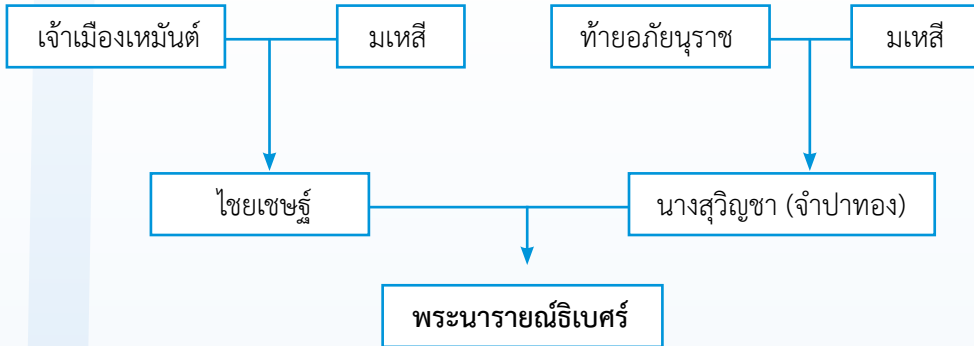

พระไชยเชษฐพระราชนานพระธรรมรงค์ให้แก่นางสุวิญญาไว้

วรรณคดีไทย เรื่อง ไชยเชษฐ์ นี้ นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการครองชีวิตคู่ การมีครอบครัวที่ไม่ประสบความสำเร็จ เหมือนดังปัญหาครอบครัวในปัจจุบัน ปัญหานั้นมิได้เกิดกับผู้ใหญ่ที่เป็นบิดามารดาเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อเด็กเล็ก ๆ ในครอบครัว ซึ่งในเรื่องนี้ พระนารายณ์ธิเบศร์เปรียบเสมือนตัวแทนของเด็กที่เกิดในครอบครัวที่ประสบปัญหา ในครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำเรื่องนี้ มากำหนดให้เป็นสื่อการอ่านเพื่อการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต **วรรณคดีลำน่าน** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ บทเรียนบทที่ ๖ ตั้งชื่อบทอ่านว่า **ธนูดอกไม้กับเจ้าชายน้อย** ซึ่งเป็นเหตุการณ์ตอนที่พระนารายณ์ธิเบศร์ยิงธนูหมายทำร้ายพระไชยเชษฐ์ ด้วยไม้ทราบว่าเป็นพระบิดา แต่ธนูที่ยิงไปนั้นกลับกลายเป็นดอกไม้บูชาคุณพระบิดาแทนที่จะสังหาร

๓.๒ พระนารายณ์ธิเบศร์

๓.๒.๑ ลำดับวงศ์พระไชยเชษฐาแห่งเหมันต์นคร

๓.๒.๒ ความเดิม

ท้าวอภัยนุราช เจ้าเมืองเวสาลี มีพระธิดานางหนึ่ง เมื่อนางร้องไห้จะมีดอกจำปาทองร่วงลงมา จึงตั้งชื่อธิดาว่า “จำปาทอง”

ครั้นนางจำปาทองเจริญวัยขึ้น ได้นำไข่มุกเข้าจากสวนในสวนมาปักจนเป็นตุ่มและเลี้ยงจระเข้ไว้ในวัง เมื่อจระเข้ตัวใหญ่ขึ้นได้ไล่กัดชาวเมืองจนได้รับความเดือดร้อน เป็นเหตุให้นางจำปาทองถูกเนรเทศออกจากเมือง นางได้ไปอาศัยอยู่กับพระฤๅษีในป่าพร้อมกับนางแมวพี่เลี้ยงที่ติดตามไปด้วย

ต่อมาท้าวสิงหนคร เจ้าเมืองสิงหนคร ซึ่งเป็นยักษ์ได้ไปขอนางจำปาทองจากพระฤๅษีมาเป็นพระธิดา และตั้งนามใหม่ว่า “สุวิญา”

พระไชยเชษฐาโอรสเจ้าเมืองเหมันต์ เสด็จประพาสป่าและหลงทางเข้าไปในสวนเมืองสิงหนคร จึงได้พบกับนางสุวิญา และขอเข้ารับราชการในเมืองสิงหนคร

ต่อมามีศึกมาตีเมืองสิงหนคร พระไชยเชษฐาอาสาสู้ศึกได้ชัยชนะ ท้าวสิงหนครจึงยกนางสุวิญาให้เป็นชายา พระไชยเชษฐาจึงพานางสุวิญชากลับเมืองเหมันต์

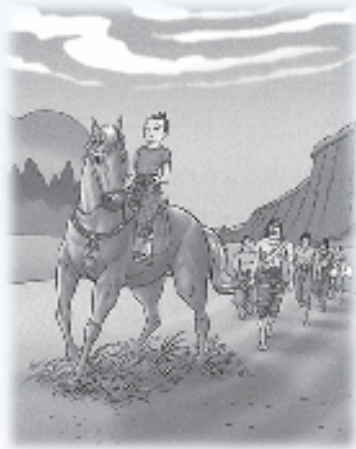
ที่เมืองเหมันต์ นางสุวิญาตั้งครรภ์และใกล้คลอด นางสนมทั้งเจ็ดมีความอิจฉา ริษยาจึงออกอุบายให้พระไชยเชษฐาไปคล้องช้างเผือกที่ในป่า เมื่อนางสุวิญาคลอดพระโอรส

ออกมาก็นำพระโอรสใส่หีบไปฝังใต้ต้นไม้ และกล่าวให้ร่ายนางสุวิญชาว่า คลอดบุตรเป็นท่อนไม้ พระไชยเชษฐ์หลงเชื่อจึงขับไล่นางออกจากเมือง นางแม่วพี่เลี้ยงจึงพานางสุวิญชาไปยังต้นไม้เพื่อช่วยพระโอรสซึ่งยังมีชีวิตอยู่ และพากันเดินทางกลับไปยังเมืองสิงหล ท้าวสิงหลตั้งชื่อพระโอรสของนางสุวิญชาว่า “พระนารายณ์ธิเบศร์”

๓.๒.๓ ประวัติตัวละคร

พระนารายณ์ธิเบศร์

พระนารายณ์ธิเบศร์เป็นโอรสของพระไชยเชษฐ์กับนางสุวิญชา (เดิมชื่อนางจำปาทอง) แรกประสูติได้ถูกนางสนมทั้งเจ็ดของพระไชยเชษฐ์ทำร้ายจับใส่หีบฝังไว้ นางแม่วพี่เลี้ยงของนางสุวิญชาได้ขุดเอาหีบขึ้นมาและพากันเดินทางกลับไปยังเมืองสิงหล ท้าวสิงหลจึงตั้งชื่อว่า “พระนารายณ์ธิเบศร์” ซึ่งพระนารายณ์ธิเบศร์เข้าใจผิดว่า ท้าวสิงหลเป็นพระบิดามาตลอด

เมื่อเยาว์วัย พระนารายณ์เบศร์ ได้ศึกษาการยิงธนู การขี่ม้า และวิชาต่าง ๆ จนมีความสามารถ แต่สิ่งหนึ่งสร้างความหงุดหงิดในหัวใจคือ การที่พวกเด็ก ๆ มักจะถามว่า ทำไมพระบิดามีอายุมาก พระบิดาชรามากกว่าบิดาของเด็กคนอื่น ๆ

พระนารายณ์เบศร์กับท้าวสิงหลผู้เป็นพระอัยการหรือตา

เมื่อพระนารายณ์เบศร์มีชันษา ๗ ปี ได้ประพาสป่า พบพระไชยเชษฐาซึ่งมาตามนางสุวิญา พระนารายณ์เบศร์กับพระไชยเชษฐาต่างไม่รู้จักกัน เกิดสู้รบกันแผลงศรใส่กัน แต่ศรไม่ทำอันตรายแก่กัน ศรของพระนารายณ์เบศร์กลับกลายเป็นข้าวตอกดอกไม้แสดงความเคารพพระไชยเชษฐา ศรของพระไชยเชษฐากลายเป็นอาหารทิพย์ตกลงหน้าพระนารายณ์เบศร์ที่เรียกว่า “ศรศิลป์ไม่กินกัน” หมายความว่า ลูกธนูที่แต่ละฝ่ายยิงใส่กันนั้นไม่สามารถทำอันตรายกันได้ จึงทำให้พระนารายณ์เบศร์ได้รู้ความจริงว่าพระไชยเชษฐาเป็นพระบิดา และท้าวสิงหลเป็นพระอัยกาหาใช่พระบิดา

พระนารายณ์ธิเบศร์ได้ทูลขอโทษพระบิดาไชยเชษฐาจากทำวสิ่งหล สุดท้ายทำวสิ่งหล ให้พระไชยเชษฐาธิเบศร์สมรสกับนางสุวิญาอีกครั้งหนึ่ง ทำให้พระนารายณ์ธิเบศร์มีความสุข ที่ได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากับพระบิดาและพระมารดา

ชวนคิด

๑. เป็นจริงหรือไม่ที่ยิ่งศรไปแล้วจะกลายเป็นดอกไม้และอาหาร
๒. หากต้องการให้ศรที่ยิงไปกลายเป็นดอกไม้และอาหารได้จริงจะทำอย่างไร
๓. ผู้แต่งคิดอย่างไรที่ทำให้เหตุการณ์ยิ่งศรเป็นเช่นนี้

๓.๒.๔ ชวนทำกิจกรรม

๑) ชวนอ่านเป็นทำนอง (กลอนบทละคร)

เมื่อนั้น	พระนารายณ์ธิเบศร์โอรสา
อยู่ในสิงหลพารา	จนชันษาอายุได้เจ็ดปี
รูปทรงละม่อมพร้อมพริ้ง	งามยิ่งเทวาในราศี
เสวยรมย์สมบัติสวัสดิ	กับพระชนนีโฉมตรู
เมื่อวันจะพบพระบิดุเรศ	ให้บังเหตุโอรสคิดอดสู
นำเจ็บใจใครหนอเป็นพอกู	จึงถามมารดาดูทันใด
อันพระบิดุเรศของลูกรัก	ไม่รู้จักรูปทรงว่าองค์ไหน
เห็นแต่แม่ผู้เดียวเปลี่ยวใจ	กับท้าวไทอัยกาเป็นสองคน
พระสุริยวงศ์ประยูรที่คุ้นเคย	ช่างไม่มีบ้างเลยในสิงหล
โปรดเกล้าเล่าแกลงแจ้งยุบล	เหตุผลเป็นโฉมพระชนนี

๒) ชวนรู้เรื่อง

ดอกจำปา

จำปาเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ ออกดอกเดี่ยว มีสีเหลืองอมส้ม กลีบดอกยาวใหญ่ มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกรวมกัน ๑๒ - ๑๕ กลีบ กลีบด้านนอกเป็นรูปหอกกลับ ปลายกลีบดอกเรียวแหลม กลีบดอกชั้นในสั้นและแคบกว่าชั้นนอก มีกลิ่นหอม ตามคติความเชื่อต่อ ๆ กันมาว่า จำปาเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกับต้นโพธิ์ มักจะปลูกไว้ตามสถานที่ที่ศักดิ์สิทธิ์และไม่นิยมฟันหรือหักกิ่งก้านทิ้ง นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าต้นจำปาจะเป็นต้นไม้ที่ประทับตรัสรู้ของพระอัทธสัสสีพุทธเจ้าในอนาคต

ดอกจำปาเป็นดอกไม้มงคลนิยมนำไปบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
คนจึงนิยมนำมาทำตุง แห่มดม ห้อยประดับมงกุฎ

ดอกจำปาเป็นดอกไม้ชั้นสูงที่ใช้ในราชสำนักใช้ตกแต่ง
ห้องหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองหรือบุคคลสำคัญ
ถือว่าเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง ใช้ประดับในพระราชพิธี
หรือพิธีกรรม โดยปรากฏดอกจำปาห้อยประดับอยู่ขอบชายฉัตรชั้นล่าง เป็นการสื่อถึง
ความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ครอบครองอีกด้วย

การแขวนดอกจำปาที่เครื่องสูง เครื่องประกอบอิสริยยศในพระราชพิธีสำคัญ
ซึ่งอยู่ในตำแหน่งชั้นสูง มีความเชื่อว่าดอกจำปาเป็นดอกไม้ที่เหล่าเทวดานางฟ้าโปรยมาจาก
สวรรค์เป็นการอวยพรแก่พระมหากษัตริย์ หรือเจ้านายที่อยู่ภายใต้เศวตฉัตรหรือเครื่องสูง

ดอกจำปาจึงมีคุณค่าควรแก่การเรียนรู้และรักษาให้เป็นทรัพย์สินอันมีค่าของ
แผ่นดินไทย

๓) ขวนกันเล่น

แข่งม้า

จำนวนผู้เล่น	จำนวนเลขคู่ ไม่จำกัดจำนวน
อุปกรณ์การเล่น	ผ้าปิดตา
วิธีการเล่น	<ol style="list-style-type: none">๑. แบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่าย๒. แต่ละฝ่าย ให้จับคู่กัน ๒ คน จะเป็นก็คู่ก็เข้าแถว ต่อคู่กัน แต่ละคู่คนหนึ่งจะเป็นม้า คนหนึ่งจะเป็นผู้ขี่ (ไม่ขึ้นขี่แต่จะเป็นผู้บอกทิศทาง)๓. เริ่มเล่นคู่ที่ ๑ ใช้ผ้าปิดตาคนเป็นม้า ผูกมือและแขน เป็นขาหน้าของม้า เมื่อสัญญาณเริ่มเล่นให้จับตัวม้า หมุนรอบตัวเอง ๓ รอบ และผู้ขี่จะบอกทิศทาง ให้ม้าเดินไปซ้าย ขวา ตรง ๆ ประมาณ ๑๐ เมตร จนถึงจุดกลับตัวโดยห้ามถูกตัวม้า หากถูกตัวม้า ปรับแพ้ทั้งทีม

๔. เมื่อถึงจุดกลับตัวให้ม้าถอดผ้าผูกตาออก แล้วทั้งม้าและผู้ขี่รับวิ่งมาที่จุดเริ่มต้นและตัวม้าตัวที่ ๒, ๓, ๔, ที่กำลังรอที่จะออกตัวต่อไป
๕. ม้าฝ่ายใดวิ่งได้ครบก่อนเป็นฝ่ายชนะ
๖. ขณะที่ม้าเดินอยู่ให้กองเชียร์ส่งเสียงร้องเพลงม้าร้อง เพื่อก่อความสามัคคีการฟังของผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม

หมายเหตุ หากมีผ้าผูกเป็นหัวม้าหรือมงกุฎหน้าม้าสวมศีรษะจะยิ่งเพิ่มความน่ารักแก่ผู้เล่น

๔) ขวนร้องเล่น

เพลง ม้าร้อง

ท่านอง อัครลีลา

คำร้อง ละเอียด สดคมขำ

ม้ามันร้องดั่งดั่ง ฟังซิฟัง ฮี้ฮี้ ฮ่อฮ่อ

ม้ามันร้องดั่งดั่ง ฟังซิฟัง ฮี้ฮี้ ฮ่อฮ่อ

ม้ามันร้องบางที ฟังให้ดี ฮี้ฮี้ ฮ่อฮ่อ

ม้ามันร้องบางที ฟังให้ดี ฮี้ฮี้ ฮ่อฮ่อ

ลั่น ลั่น ลั่น ลั่นลา ลั่นลั่น ลั่นลา ลั่นลา ลั่นลา

ลั่น ลั่น ลั่น ลั่นลา ลั่นลา ลั่นลา ลั่นลา ลั่นลา

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติพระนารายณ์สิบเบศรี

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อนบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวานประดิษฐ์

ดอกจำปา

อุปกรณ์

๑. กระจดาษสี่เหล็อง สีส้ม สีทอง และสีเขียว (เป็นกระจดาษย่น จะสวยงามกว่ากระจดาษธรรมดาและดัดกลีบให้เข้ารูปได้ง่าย)
๒. ดอกรัก ลูกปัด
๓. กรรไกร เข็ม ด้ายสีเหล็อง

การประดิษฐ์

๑. ค้นคว้าหารูปแบบดอกจำปาจากหนังสือ รูปภาพ หรือ อินเทอร์เน็ต
๒. ออกแบบกลีบดอกจำปาคล้ายใบหอกให้มีขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จำนวน ๑๒ - ๑๕ กลีบ แต่ละกลีบกว้างประมาณ ๑ - ๑.๕ ซม. และมีความยาวประมาณ ๔ - ๔.๕ ซม.
๓. ใช้กระจดาษม้วนเป็นแกนไส้ดอก
๔. จับกลีบขนาดเล็กกับแกนไส้ดอก ใช้ด้ายพันโดยรอบ ให้แน่น จำนวน ๓ - ๔ กลีบ
๕. จับกลีบดอกจำปาขนาดกลาง วางสับหว่างกลีบ ขนาดกลาง ใช้ด้ายพันโดยรอบให้แน่น แล้วพันทับ ก้านดอกด้วยกระจดาษย่นสีเขียว
๖. จับกลีบดอกจำปาขนาดใหญ่ วางสับหว่างกลีบ ขนาดกลาง ใช้ด้ายพันโดยรอบให้แน่น แล้วพันทับ ก้านดอกด้วยกระจดาษย่นสีเขียว
๗. ตกแต่งกลีบโดยดัดกลีบให้ขุ่มองเข้าหากัน
๘. ทำอุบะ โดยใช้เข็มร้อยด้าย ร้อยดอกจำปาก่อน แล้วจะใช้ ดอกรักหรือลูกปัดร้อยต่อให้ได้ความยาวตามต้องการ จะได้อุบะดอกจำปา ๑ ขา
๙. นำอุบะ ๓ ขา หรือ ๕ ขา มาผูกรวมกัน สามารถนำไป ผูกต่อกับชายเครื่องแขวน ทัดหู ประดับศิระษะ หรือ ห้อยเป็นอุบะหรือชายพวงมาลัยได้

๗) ขวนคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ ๑ เขียนสลับอักษรเป็นคำใหม่

ตัวอย่าง จระเข้ = ชระ เจ้ ชร จั้ จเร

๑. จำปาทอง =

๒. เวสาลี =

๓. แผลงศร =

๔. พระนารายณ์อิเบศร์ =

๕. ท้าวสิงหล =

กิจกรรมที่ ๒ เขียนสิ่งที่เกิดขึ้นจากการยิงธนูอิฐฐานระหว่างไชยเชษฐ

และพระนารายณ์อิเบศร์

พระไชยเชษฐ

อาหารทิพย์

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

พระนารายณ์อิเบศร์

ดอกไม้ทิพย์

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

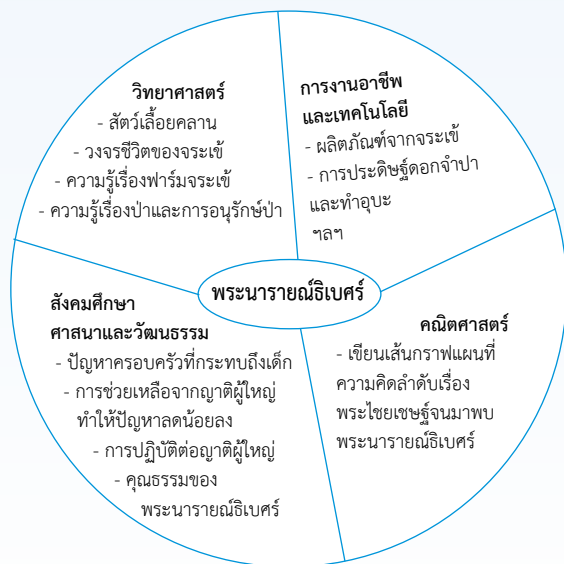
๗.

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง พระนารายณ์อิเบศร์

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟีกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์ วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๔

หนังสือเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เรื่อง พระอภัยมณี

เรื่อง พระอภัยมณี

๔.๑ ประวัติวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี เป็นวรรณคดีประเภทนิทานคำกลอน เป็นบทประพันธ์ของพระสุนทรโวหาร (ภู่) หรือเรียกว่า สุนทรภู่ แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ (กลอนแปด) จำนวน ๖๔ ตอน เริ่มตั้งแต่ตอนที่ ๑ พระอภัยมณี ศรีสุวรรณ เรียนวิชา จนถึงตอนที่ ๖๔ พระอภัยมณีออกบวช

อนุสาวรีย์สุนทรภู่ ที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

วรรณคดีเรื่องนี้สันนิษฐานว่าสุนทรภู่เริ่มแต่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และคงแต่งจบในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๓๘๘ วรรณคดีเรื่องนี้ได้เผยแพร่ครั้งแรกโดยหมอมสมิธ เจ้าของโรงพิมพ์ที่บางคอแหลมเป็นผู้จัดพิมพ์จำหน่าย

วรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี เป็นเรื่องแปลก สูงส่งด้วยจินตนาการ และร้อยเรียงประสบการณ์ของผู้แต่งมาผูกเป็นเรื่องราวให้ทุกคนได้อ่าน ผ่านกระบวนการกลอนโวหาร สอดแทรกคติในการดำรงชีวิตที่เข้าถึงจิตใจและความเป็นอยู่ของผู้คน จึงทำให้ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลาย

วรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี เป็นนิทานเรื่องยาว มีหลายตอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำตอน **กำเนิดสุดสาคร** มากำหนดให้เป็นสื่อการอ่านเพื่อการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีสำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ บทเรียนบทที่ ๒ ตั้งชื่อบทอ่านว่า **การผจญภัยของสุดสาคร** การผจญภัยของสุดสาครเริ่มเมื่อสุดสาครมีอายุ ๓ ขวบ และออกติดตามหาพระบิดา คือ พระอภัยมณี

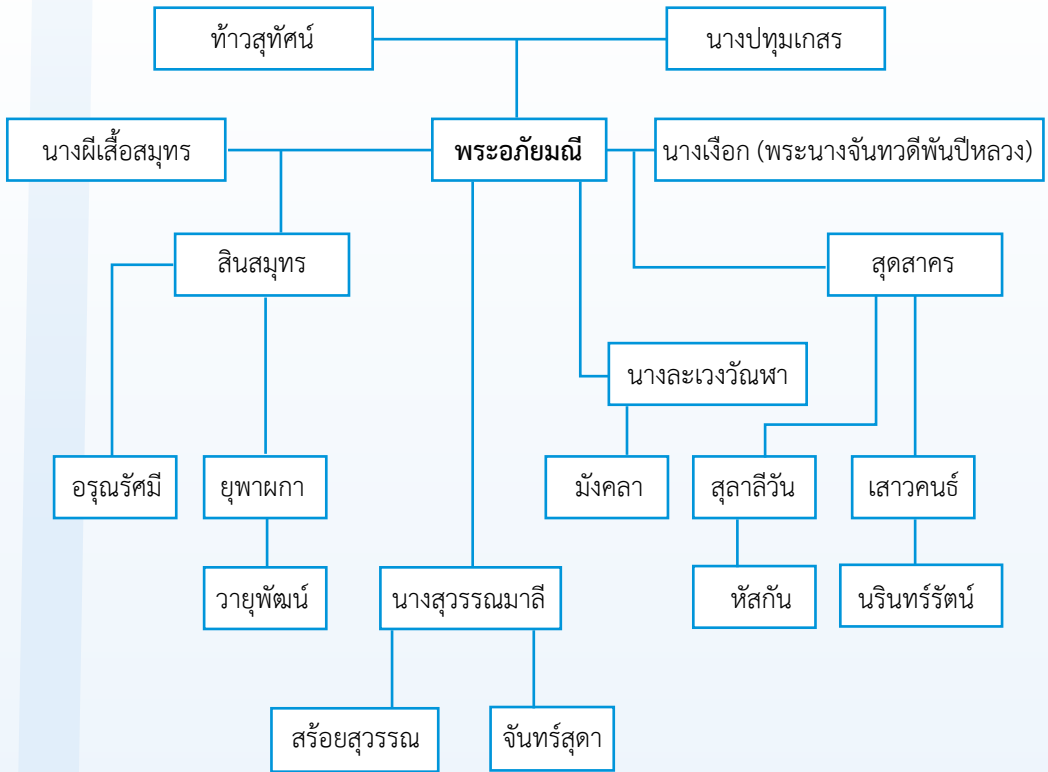
สุดสาครมีพระเชษฐาต่างมารดา คือ สินสมุทร มีอายุมากกว่าสุดสาครประมาณ ๑๐ ปี สินสมุทรได้เดินทางมาพักที่เกาะแก้วพิสดาร และได้เป็นศิษย์ของพระฤๅษีก่อนสุดสาคร เมื่อสุดสาครเกิด สินสมุทรได้ออกจากเกาะแก้วพิสดารไปแล้ว

เรื่องราวของสินสมุทรจึงควรค่าแก่การศึกษาไว้เป็นความรู้เช่นเดียวกับเรื่องราวของสุดสาคร

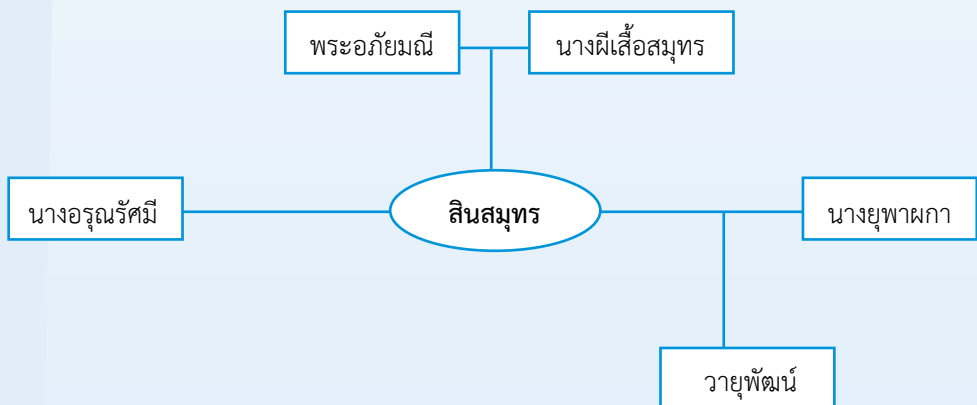

๔.๒ ถิ่นสมุทร

๔.๒.๑ ลำดับวงศ์พระอภัยมณีแห่งรัตนานคร และลำดับวงศ์ถิ่นสมุทร

ลำดับวงศ์ถิ่นสมุทร

๔.๒.๒ ความเดิม

พระอภัยมณีเล่าเรียนวิชาเป่าปี่ทำให้ท้าวสุทัศน์พระบิดาพิโรธ จึงขับไล่ออกจากเมือง พร้อมด้วยศรีสุวรรณ พระอนุชา ซึ่งเล่าเรียนวิชากระบี่กระบอง

พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณมาพบกับสามพราหมณ์ ชื่อ วิเชียร โมรา สาหน พราหมณ์ทั้ง ๓ คน สงสัยว่าวิชาเป่าปี่คืออะไร พระอภัยมณีจึงเป่าปี่ให้ฟัง เสียงปี่ทำให้ทุกคนเคลิ้มหลับไป

นางผีเสื้อสมุทรซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบริเวณนั้น ได้ฟังเสียงปี่แล้วเกิดความรักในเสียงปี่และผู้เป่าปี่ จึงจูงใจลักพาตัวพระอภัยมณีไปอยู่ในถ้ำทองที่นางเนรมิตไว้ นางได้แปลงกายเป็นมนุษย์และอยู่กินกับพระอภัยมณี

พระอภัยมณีอยู่กินกับนางผีเสื้อสมุทรจนมีโอรสด้วยกัน ๑ คน ชื่อว่า สินสมุทร และได้สอนเพลงปี่รวมทั้งการต่อสู้ให้แก่สินสมุทร

๔.๒.๓ ประวัติตัวละคร

สินสมุทร

สินสมุทรเป็นโอรสของพระอภัยมณีกับนางผีเสื้อสมุทร เกิดในถ้ำทอง มีรูปร่างลักษณะมาทางมนุษย์ เค้าน้ำคล้ายพระอภัยมณี มีดวงตาแดงและผมหยิกคล้ายนางผีเสื้อสมุทร สินสมุทรสนิทสนมกับพระอภัยมณีพระบิดามากกว่าผีเสื้อสมุทรผู้เป็นมารดา เพราะนางผีเสื้อสมุทรจะออกจากถ้ำไปหาอาหารและผลไม้ในป่าอยู่เสมอ

เมื่อสินสมุทรอายุได้ ๘ ปี สินสมุทรได้ฝึกหัดปิดปากถ้ำเปิดออก แล้วลงไปเล่นน้ำในมหาสมุทร จับได้เงือกเผ่านำมาให้พระอภัยมณีดู พระอภัยมณีจึงคิดแผนการหนีไปจากนางผีเสื้อสมุทร โดยได้รับความช่วยเหลือจากพ่อเงือก แม่เงือก และลูกสาวเงือก สินสมุทรได้ติดตามพระอภัยมณีไปอาศัยอยู่กับพระฤๅษีที่เกาะแก้วพิสดาร

สินสมุทรบวชเป็นฤๅษีตามพระบิดา พระฤๅษีให้เล่าเรียนภาษาฝรั่งกับพวกเรือแตกจนฟังและพูดสื่อสารภาษาฝรั่งได้ “พวกเรือแตกแขกฝรั่งแลอังกฤษ ขึ้นเป็นศิษย์อยู่สำนักนั้นหนักหนา” เนื่องจากเกาะแก้วพิสดารของพระฤๅษีตั้งอยู่บนเส้นทางการค้าในทะเลอันดามัน จึงมีชาวเรือชาติต่าง ๆ ที่ประสบวาทภัยจนเรือแตกได้มาพักอาศัยอยู่ที่เกาะแก้วพิสดารแห่งนี้

สินสมุทรได้รู้จักกับนางสุวรรณมาลี เมื่อเรือของนางถูกพายุพัดมาเกยหาดที่เกาะแก้วพิสดาร สินสมุทรได้ฝากตัวเป็นลูกด้วยความรักนางสุวรรณมาลีดุจมารดา

สินสมุทรได้ช่วยเหลือนางสุวรรณมาลี เมื่อเรือของนางได้ออกจากเกาะแก้วพิสดาร แต่ถูกนางผีเสื้อสมุทรอาละวาดจนเรือแตก สินสมุทรพลัดหลงกับพระอภัยมณี และได้ว่ายน้ำแบกนางสุวรรณมาลีอยู่หลายวันจนกระทั่งมาถึงเกาะกาวิ้น

ต่อมาสินสมุทรกับนางสุวรรณมาลีได้โดยสารเรือโจรสลัดมาจากเกาะ สินสมุทรได้สังหารโจรสลัดที่ลวนลามนางสุวรรณมาลี เมื่อได้ครอบครองเรือจึงสั่งห้ามลูกเรือออกจิปัถ์แล้วเดินเรือออกหาเสบียงอาหารจนเข้าถึงเมืองรมจักร เมื่อได้พบกับศรีสุวรรณจึงรู้ว่าเป็นอาหลานกัน

สินสมุทรกับศรีสุวรรณออกเรือติดตามหาพระอภัยมณี พบเรือของอุศเรน คู่หมั้นของนางสุวรรณมาลี ซึ่งได้รับพระอภัยมณีโดยสารมาด้วย อุศเรนขอนางสุวรรณมาลีคืน แต่สินสมุทรไม่ยอมจึงเกิดการต่อสู้กัน อุศเรนพายแพกลับไปที่เมืองลังกา ส่วนพระอภัยมณีนางสุวรรณมาลี และสินสมุทรกลับไปเมืองผลึก ต่อมาพระอภัยมณีได้อภิเษกกับนางสุวรรณมาลี

สินสมุทรได้ช่วยทำสงครามกับอุศเรนที่ยกทัพมาแก้แค้นจนได้ชัยชนะ และตามศรีสุวรรณและนางอรุณรัศมี (ธิดาของศรีสุวรรณ) ไปเยี่ยมท้าวสุทัศน์ที่เมืองรัตนา

นางละเวงวันหาได้ขึ้นเป็นกษัตริย์เมืองลังกา เนื่องจากพระบิดาและอุศเรนซึ่งเป็นพระเชษฐาเสียชีวิต นางได้จัดศึกใหญ่แก้ทัพจากเมืองลังกามาประชิดเมืองผลึก สินสมุทรได้กลับมาช่วยรบและพาสุตาครเข้าวัง เพื่อปราบปีศาจที่สิงอยู่ในรูปนางละเวงวันหาที่ทำให้พระอภัยมณีหลงใหลคลุ้มคลั่งได้สำเร็จ สินสมุทรถูกน้ำมันไฟอาวุธของจีนตั้งแม่ทัพคนหนึ่ง ในแก้ทัพจนสลบไป

พราหมณ์सानนทำพิธีเรียกลมเรียกฝนมาล้างพิษ สินสมุทรจึงฟื้นขึ้น

พระอภัยมณียกทัพติดตามไปเมืองลังกา ศึกครั้งนี้สินสมุทรถูกปืนใหญ่สลบและจมลงใต้สะดือทะเล พอน้ำซัดร่างสินสมุทรมาเกยฝั่งและได้ไต่เตดจึงฟื้นคืนสติ และออกติดตามพระอภัยมณีซึ่งถูกมนตร์เสน่ห์อีกครั้ง ทำให้หลงรักนางละเวงวันหาจนไม่คิดทำสงครามและยังหนีทัพไปอยู่เมืองลังกา ส่วนสินสมุทรก็พลอยหลงเสน่ห์นางยุพาผกาและอยู่กับนางจนนางตั้งครรภ์มีบุตร ชื่อว่า “วายุพัฒน์”

เมื่อพระฤๅษีมาถอนมนตรีเสน่ห์และสงครามสงบลง พระอภัยมณีจึงจัดการให้สินสมุทร อภิเษกกับนางอรุณศรีมี แต่นางก็ป่วยเบี่ยงมีแรงอ่อนไม่รับรักสินสมุทร ด้วยไม่พอใจที่สินสมุทร ไปได้นางยุพาทมาก่อน จนนางสุวรรณมาลีได้สอนอุบายในการเอาชนะใจหญิง สินสมุทร จึงสมหวังในความรัก

ต่อมาเกิดสงครามชิงโคตรเพชรที่นางเสาวคนธ์ได้รับมาจากเมืองลังกา สินสมุทรได้ มาช่วยหัสไชยและนางเสาวคนธ์แห่งเมืองการเวกทำสงครามกับฝ่ายลังกา ซึ่งมีมังคลา วลายูดา วายุพัฒน์ และหัทธกัน เมื่อได้ชัยชนะและสงครามสงบ สินสมุทรกลับเข้าเมืองลังกา ได้พบกับนางยุพาทาก่อนอีกครั้งและยังได้รู้จักวายุพัฒน์ จึงรู้ว่าเป็นพ่อลูกกัน เมื่อพระอภัยมณี ออกบวช สินสมุทรจึงไปครองเมืองผลึก

๔.๒.๔ ขวนทำกิจกรรม

๑) ขวนอ่านเป็นทำนอง (กลอนสุภาพ)

ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช แต่ดวงเนตรแดงดุตั้งสุริยฉาย
ทรงกำลังดั่งพระยาคนพลาย มีเขี้ยวคล้ายชนนี้มีคักดา
พระบิดุรงค์ทรงศักดิ์ก็รักใคร่ ด้วยเนื้อไขมิได้คิตรีชยา
เฝ้าเลี้ยงลูกผูกเปลแล้วห่มซ้า จนใหญ่กล้าอายุได้แปดปี
จึงให้นามตามอย่างช้างมนุษย์ ชื่อสินสมุทรกุมารชาญชัยศรี
อำมรงค์ทรงมาค่าบุรี พระภูมีถอดผูกให้ลูกลยา
เจียรระเบิดคาคองคักก็ทรงเปลื้อง ให้เป็นเครื่องนุ่งห่มโอรสา
สอนให้เจ้าเป่าปี่มีวิชา เพลงศาตราสารพัดหัดชำนาญ

ขวนคิด

๑. สินสมุทรมีลักษณะเด่นอย่างไร
๒. สินสมุทรมีความสามารถทางด้านใดบ้าง
๓. ออกแบบรูปร่างสินสมุทรมหากมีรูปร่างไปทางยักษ์

๒) ขวนรู้เรื่อง

ถ้ำ

ถ้ำ คือ โพรงที่ลึกเข้าไปในภูเขา หรือเป็นช่องที่เป็นโพรงลึกเข้าไปในพื้นที่ดินหรือภูเขา มีขนาดใหญ่เล็กไม่เท่ากัน ถ้ำขนาดใหญ่พอที่มนุษย์จะเข้าไปและเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์และสัตว์

ถ้ำ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เกิดจากการกัดเซาะของน้ำที่ไหลผ่าน ซึ่งจะเป็นถ้ำตามภูเขาหินปูนหรือภูเขาชายฝั่งทะเล และยังมีบางถ้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

ลักษณะของถ้ำ จะมีลักษณะเป็นแนวนอน เป็นชั้น ๆ เป็นแนวตั้งและแนวลาด ชนิดของถ้ำ จะแบ่งเป็นถ้ำหินปูน ถ้ำน้ำแข็ง ถ้ำที่เป็นโพรงหินชายฝั่ง และถ้ำภูเขาไฟ

สิ่งที่น่าสนใจในถ้ำเกิดจากตะกอนหิน (สารคาร์บอเนต) จับตัวเป็นรูปลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ หินงอก หินย้อย เส้าหิน หินปูนฉาบ และม่านถ้ำ

สัตว์ในถ้ำ มีหลายชนิด ดังนี้

บางชนิดอาศัยอยู่ในถ้ำตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น จิ้งโกร่ง แมลงสองง่าม

บางชนิดอาศัยอยู่ทั้งในถ้ำและนอกถ้ำ เช่น แมงมุม

บางชนิดอยู่นอกถ้ำ แต่มักเข้า ๆ ออก ๆ จากถ้ำบ่อย ๆ เช่น ค้างคาว ผีเสื้อ

หมี งู ฯลฯ

ขวนคิด

๑. ถ้ำที่นางยักษ์พาพระอภัยมณีไปอยู่เป็นถ้ำชนิดใด

๒. หากสินสมุทรไม่ผลักหินปิดปากถ้ำออก พระอภัยมณีจะเป็นอย่างไร

๓) ขวนกัณเล่ัน

ลอดถ้ำ

จำนวนผู้เล่น	ไม่จำกัดจำนวน
อุปกรณ์การเล่น	เส้นกลับตัว (เชือก)
วิธีการเล่น	<ol style="list-style-type: none">๑. แบ่งผู้เล่นออกเป็นแถว ๆ แถวละเท่า ๆ กัน๒. แต่ละแถว เข้าแถวตอนลึกที่เส้นเริ่มต้น๓. เมื่อเริ่มสัญญาณ คนแรกของแถววิ่งไปที่เส้นกลับตัว วิ่งกลับมาคานลอดแถว ก่อนคานกล่าวว่า “เข้าถ้ำ” ซึ่งคนในแถวจะใช้มือสองข้างยันพื้นทำตัวโค้งต่อ ๆ กัน เป็นรูปถ้ำ๔. เมื่อคานหันแถวถ้ำถึงคนท้ายแล้วให้ยกมือขึ้น ส่งเสียงว่า “ออกถ้ำ” คนเล่นคนต่อไปก็จะวิ่งจากเส้นเริ่มต้น ไปที่เส้นกลับตัว มาคานลอดถ้ำเหมือนคนแรก๕. หากไม่พูดว่า “เข้าถ้ำ” “ออกถ้ำ” ก็ต้องกลับไปพูดใหม่ แล้วจึงทำกิจกรรมต่อไป๖. แถวใดทำได้ครบทุกคนก่อนและถูกต้องจะเป็นฝ่ายชนะ๗. นักเรียนบอกประโยชน์ของการเล่นลอดถ้ำ

๔) ขวนร้องเล่น

บ้านในโพรงหิน

บ้านเป็นโพรงหิน	พื้นเป็นดินทราย
กำเนิดเกิดกาย	ในโพรงหินนั้น
ฉันมีพ่อแม่	พอแลเห็นกัน
สามคนผูกพัน	สุขสันต์ยินดี
ฉันผลักหินออก	ข้างนอกแปลกที่
โลกกว้างยังมี	สิ่งน่าชื่นชม

ชวนคิด

๑. ขวนกันอภิปรายความรู้สึกแรกของสินสมุทรที่ได้เห็นโลกภายนอกถ้ำเมื่อผลักหินปิดปากถ้ำออก

๒. “ฉัน” ในบทร้องเล่น ตอนอยู่ในถ้ำ ตรงกับสำนวนใด

กบในกะลาครอบ

โลกแคบ

๓. “ฉัน” ในบทร้องเล่น ตอนออกจากถ้ำ ตรงกับสำนวนใด

ฟ้าเปลี่ยนสี

เหมือนเกิดใหม่

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติสินสมุทร

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

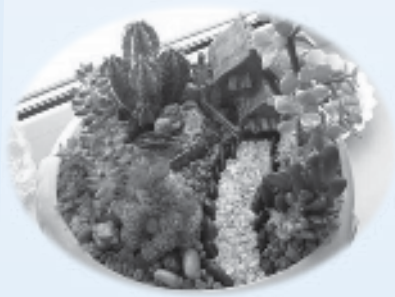
๖) ชวนประดิษฐ์

สวนถาด

ประเภท	งานกลุ่ม
อุปกรณ์	๑. กระดาษทราย/ สนามทราย/ ขยายหาด ขนาดเล็ก/ ใหญ่ ตามสภาพที่มีอยู่และพอหาได้ ๒. อุปกรณ์ตกแต่งลวดลาย เน้นวัสดุธรรมชาติ ๓. มีถ้ำ หาดทราย ป่าไม้ หิน อยู่ในงาน (สวนถาด)
การประดิษฐ์	๑. ค้นคว้าหาตัวอย่าง รูปแบบสวนถาดจากหนังสือ รูปภาพ และอินเทอร์เน็ต ๒. ออกแบบสวนถาดของตนเองตามความชอบ ๓. ลงมือปฏิบัติโดยเน้นความคิดสร้างสรรค์และความร่วมมือภายในกลุ่ม ๔. ตัวแทนกลุ่มอธิบายผลงาน นำเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ จนครบทุกกลุ่ม ๕. ประเมินราคา “สวนถาด” ที่ประดิษฐ์

ชวนคิด

ช่วยกันคิดอภิปรายและบันทึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางทะเล ให้แก่สันสมุทรด้วย

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง สินสมุทร

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูดฝึกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

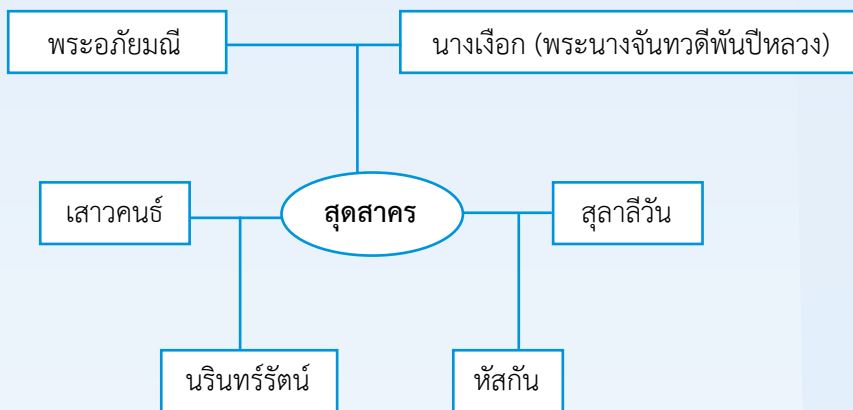
๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิพากษ์วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๔.๓ สุตสาคร

๕.๓.๑ ลำดับวงศ์สุตสาคร

๔.๓.๒ ความเต็ม

ท้าวสุทัศน์แห่งกรุงรัตนาส่งพระโอรสคือ พระอภัยมณี และศรีสุวรรณ ไปศึกษาวิชาปกครองเมืองสำหรับกษัตริย์ แต่พระอภัยมณีเลือกเรียนวิชาเป่าปี่ ศรีสุวรรณเลือกเรียนวิชากระบี่กระบอง ท้าวสุทัศน์จึงโกรธและไล่พระโอรสทั้งสองออกจากเมือง

พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณได้พบกับสามพราหมณ์ ชื่อ วิเชียร โมรา สาณน พราหมณ์สงสัยว่าวิชาเป่าปี่อย่างไร พระอภัยมณีจึงเป่าปี่ให้ฟัง เสียงปี่สะกดให้ทุกคนหลับหมด

นางผีเสื้อสมุทรซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบริเวณนั้นได้ยินเสียงปี่ และเกิดความหลงรักในเสียงปี่และผู้เป่าปี่ จึงจูงใจลักพาตัวพระอภัยมณีหนีลงไปอยู่ในถ้ำทองใต้บาดาลที่นางเนรมิตไว้ และนางได้แปลงกายเป็นมนุษย์อยู่กับพระอภัยมณี จนมีโอรสด้วยกัน ๑ คน ชื่อ “สินสมุทร”

เมื่อสินสมุทรอายุ ๘ ปี ได้ฝึกหัดปิดปากถ้ำออกและลงเล่นน้ำทะเล จนได้พบเงือก จึงลากตัวมาให้พระอภัยมณีเพื่อถามว่า ตัวอะไร พระอภัยมณีจึงคิดวางแผนหนีนางผีเสื้อสมุทรพร้อมทั้งสินสมุทร โดยอาศัยพ่อเงือก แม่เงือก และลูกสาวเงือกพาหนี

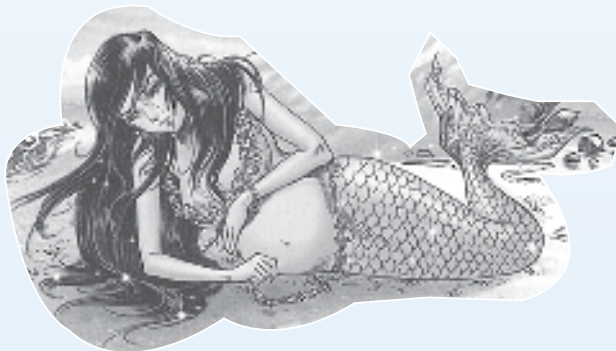
เงือกพาพระอภัยมณีมุ่งหน้ามาที่เกาะแก้วพิสดาร ระหว่างทางนางผีเสื้อสมุทรตามมาทัน ได้ฆ่าพ่อเงือกและแม่เงือก ส่วนลูกสาวเงือกพาพระอภัยมณีหนีมาถึงเกาะแก้วพิสดารได้อย่างปลอดภัย โดยมีพระฤๅษีมาคอยรับและขับไล่นางผีเสื้อสมุทรไม่ให้ทำอันตรายพระอภัยมณี สินสมุทร และนางเงือกได้

พระอภัยมณีสงสารนางเงือกที่สูญเสียพ่อและแม่จึงมาคอยปลอบใจ และได้นางเงือกเป็นชายา ต่อมานางเงือกตั้งครรรค์ ในขณะที่พระอภัยมณีและสินสมุทรได้โดยสารเรือของเจ้าเมืองผลึก คือ ท้าวสิลราช และพระธิดาคือ นางสาววรรณมาลีเดินทางออกไปจากเกาะแก้วพิสดารแล้ว

ฤษีมาช่วยนางเงือกซึ่งกำลังทุกข์ทรมานจากอาการปวดท้องใกล้คลอด

พระฤษีมีเมตตากรุณายิ่งนัก ได้คอยช่วยดูแลการคลอดของนางเงือก รับเลี้ยงดูลูกชายนางเงือก และตั้งชื่อให้ว่า “สุดสาคร”

นางเงือก

๔.๓.๓ ประวัติตัวละคร

สุดสาคร

สุดสาครเป็นโอรสของพระอภัยมณีกับนางเงือก มีรูปร่างมาทางมนุษย์หน้าตาคล้ายพระอภัยมณีถือกำเนิดที่เกาะแก้วพิสดาร มีพระฤๅษีเป็นผู้เลี้ยงดูและสั่งสอนวิชาต่าง ๆ เหมือนกับที่สอนสินสมุทร (พระเชษฐา) และมอบไม้เท้าวิเศษให้ไปจับม้านิลมังกรมาเป็นพาหนะให้ได้

เมื่อสุดสาครอายุ ๓ ขวบ ได้ออกเดินทางติดตามหาพระบิดา ระหว่างทางสุดสาครได้ผจญกับปีศาจแห่งท้องทะเลจนพระฤๅษีต้องมาช่วย ได้พบซีเปลือยและถูกซีเปลือยหลอกปลักตกแหวพระฤๅษีได้มาช่วยอีกและแนะนำให้ไปเอาไม้เท้าคืนมาจากซีเปลือยที่เมืองการเวก ท้าวสุริโยทัยเจ้าเมืองการเวกรับเลี้ยงสุดสาครเป็นบุตรบุญธรรมเลี้ยงดูพร้อมกับพระธิดาและพระโอรสคือ เสาวคนธ์ และหัสไชย

สุดสาครอยู่ที่เมืองการเวกได้ ๑๐ ปี จึงออกติดตามหาพระอภัยมณีอีกครั้ง โดยมีเสาวคนธ์ หัสไชย และกองทัพเด็กที่มีความสามารถร่วมเดินทางด้วย เรือของสุดสาครพลัดหลงไปถึงเกาะกาวิน ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของเหล่าผีเสื้อกระหายเลือด สุดสาครฆ่าหัวหน้าผีเสื้อตายและได้มอบแก้วตาผีเสื้อให้เสาวคนธ์และหัสไชยไว้เป็นเครื่องรางสำหรับป้องกันอันตราย เมื่อเรือของสุดสาครเดินทางถึงเมืองผลึกและขอเข้าเฝ้าพระอภัยมณี ซึ่งขณะนั้นพระอภัยมณีกำลังหลงใหลมนตร์เสน่ห์หลงรูปนางละเวงวิมพา แต่นางสุวรรณมาลีไม่ให้เข้าเมือง ด้วยไม่รู้จักสุดสาครและยังมีศึกสงครามติดพันอยู่

ระหว่างที่รอจะเข้าเมืองผลึก สุตสาครและกองทัพเด็กได้ช่วยกันต่อสู้กับบรรดากองเรือของเจ้าเมืองที่อาสาางละเวงวันหามาทำสงครามกับเมืองผลึก

เมื่อสุตสาครเข้าเมืองผลึกได้ก็ปราบปีศาจที่สิงอยู่ในรูป ช่วยให้พระอภัยมณีพ้นจากมนตร์เสน่ห์ และเมื่อสงครามเมืองผลึกสงบจึงเดินทางกลับเมืองการเวก

ต่อมาพระอภัยมณี ศรีสุวรรณ และสินสมุทร ได้ถูกมนตร์เสน่ห์ของนางละเวงวันหานางรำภาสะหรี และนางยุพาผกา อีกครั้ง สุตสาครจึงมาช่วยปราบปีศาจแต่พลอยถูกเสน่ห์ของนางสุลาลีวันไปด้วย จนพระฤๅษีมาเทศนาโปรด ทั้งหมดจึงกลับมาคืนดีกันและสามัคคีกัน โดยนางละเวงวันหาได้ต้อนรับภักษัตริย์ทุกพระองค์พาชมเมืองและโคตรเพชร นางเสาวคนธ์ได้ขอโคตรเพชรและนำไปไว้ที่เมืองการเวกพร้อมสุตสาคร

พระอภัยมณีคิดจะจัดงานอภิเษกให้สุตสาครกับนางเสาวคนธ์ แต่นางเสาวคนธ์หนีพิธีอภิเษกและปลอมตัวเป็นพราหมณ์ไปรบพุ่งที่เมืองต่าง ๆ ด้วยไม่พอใจที่สุตสาครไปได้นางสุลาลีวันก่อน สุตสาครได้ออกติดตามและได้พบนางเสาวคนธ์ที่เมืองวาหุโลม และได้นางเสาวคนธ์เป็นชายา มีโอรสชื่อว่า “นรินทร์รัตน์”

เมื่อวายุพัฒน์ (โอรสสินสมุทรที่เกิดจากนางยุพาผกา) และหัสกัน (โอรสของสุตสาคร ที่เกิดจากนางสุลาลีวัน) ไปบุกเผาเมืองการเวกเพื่อชิงโคตรเพชรคืน สุตสาครจึงเดินทางไปเมืองลังกาเพื่อปราบมังคลา วลายูดา (โอรสศรีสุวรรณ) วายุพัฒน์ และหัสกัน เมื่อปราบทั้ง ๔ คนได้แล้ว พระอภัยมณี นางสุวรรณมาลี นางละเวงวันหา จึงออกบวชที่เขาสิงคุร์ พร้อมนางเงือก (พระนางจันทวดี พันปีหลวง) ซึ่งถือศีลรักษาพรหมจรรย์อย่างเคร่งครัด จนพระอินทร์ได้เมตตาตัดหางของนางออกไป ทำให้นางมีชีวิตเป็นมนุษย์ ส่วนสุตสาครและนางเสาวคนธ์ได้ไปครองเมืองลังกา

พระอภัยมณี

๔.๓.๔ ชวนทำกิจกรรม

๑) ชวนอ่านเป็นทำนอง

ครั้นรุ่งอุ้มคุ่มเดินไปเนิ่นเขา
เป็นแถวเงือกบุรุษมนุษย์ปน
ได้สืบเดือนเหมือนได้สักสืบขวบ
ออกวิ่งเต้นเล่นได้ไกลกู่ฎี
แล้วลงน้ำปล้ำปลาโกลาหล
สอนให้หลานอ่านเขียนรำเรียนไป
รู้ล่องหนทนคงเข้ายังยุทธ์

.....

ให้ตีมเต้ากษิราสีห้าหน
แรงกว่าคนเมืองเราชาวบุรี
ดูชาวอวอ้วนท้วนเป็นนวลฉวี
เที่ยวไล่ชีวีวควายสบายใจ
ดาบส่นปากเปียกเรียกไม่ไหว
แล้วก็ให้วิทยาวิชาการ
เหมือนสินสมุทรพียาทิ้งกล้าหาญ

.....

นางเงือกน้ำกำสรดสลดจิต
จะทานหัดขัดไข่มิให้จร
นางดูหน้าอาลัยใจจะขาด
สะอื้นอื้นตันใจอาลัยลาน
โอรุทหน้าตัวแม่นี้ไม่ห้าม
แต่ปราณีที่ไม่แจ้งรู้แห่งทาง
เคยกินนมชมชื่นระรื่นรส
ทั้งยอมเยาว์เบาความได้สามปี

สุดจะคิดค้ำทรวงดวงสมร
สุดสาครของแม่จะแตกดาล
ตั้งฟ้าฟาดทรวงแยกให้แตกฉาน
แสนสงสารโคกแล้วว่าพลง
สุดแต่ตามใจปองอย่าหมองหมาง
จะอ้ำอ้างวิญญาณีในวารี
พ่อจะอดนมหมองละอองศรี
เล็กเท่านี้นี้จะไปกระไรเลย

๒) ขวนรู้เรื่อง

เกาะ

เกาะ หมายถึง ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบ อาจอยู่ในมหาสมุทร ทะเล ทะเลสาบ หรือแม่น้ำ เกาะที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เรียกว่า กลุ่มเกาะ

เกาะ แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ ๑) เกาะริมทวีป ๒) เกาะแม่น้ำ ๓) เกาะภูเขาไฟ นอกจากนี้ยังมีเกาะเทียมที่มนุษย์สร้างขึ้น เกาะที่สำคัญในประเทศไทยมีทั้งเกาะใหญ่และเกาะเล็ก ที่ควรรู้จักมีดังนี้

๑. เกาะรัตนโกสินทร์ เป็นที่ตั้งของกรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศในปัจจุบัน
๒. เกาะภูเก็ต เป็นที่ตั้งของจังหวัดภูเก็ต จังหวัดสำคัญทางภาคใต้ของประเทศไทย
๓. เกาะอยุธยา เป็นที่ตั้งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลก และเคยเป็นราชธานีของไทยยาวนานกว่า ๔๑๗ ปี

๔. เกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เกาะช้าง จังหวัดตราด เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ เกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล

ฯลฯ

ชวนคิด

๑. สุนทรภู่ผู้แต่งเรื่อง พระอภัยมณี เป็นคนจังหวัดใด
๒. เกาะแก้วพิสดารที่สุตสาครเกิด กวีสุนทรภู่จะจินตนาการมาจากเกาะใด

๓) ชวนกันเล่น

โพงพาง

จำนวนผู้เล่น	ไม่จำกัดจำนวน
อุปกรณ์การเล่น	ผ้าสำหรับปิดตา
วิธีการเล่น	<ol style="list-style-type: none">๑. จับไม้สั้น - ไม้ยาว ได้ผู้เล่นเป็นเสือปลา๒. ผู้เล่นคนอื่น ๆ จับมือเป็นวงกลม๓. ผู้เล่นเป็นเสือปลา ใช้ผ้าผูกปิดตาเป็นเสือปลาทาบอด ยืนอยู่กลางวง๔. ผู้เล่นที่จับมือเป็นวงร้องเพลงโพงพาง และเดินเป็นวง จะร้องก็จับก็ตกลงกัน๕. เมื่อร้องเพลงจบให้หยุดยืนกับที่ปล่อยมือแล้วถาม คนเป็นเสือปลาว่า ปลาเป็นหรือปลาทาย๖. หากคนเป็นเสือปลาบอกว่า “ปลาทาย” ทุกคนจะอยู่ในท่าเดิมไม่เคลื่อนไหว เป็นไปไม่มีเสียง คนเป็นเสือปลาก็จะมาคลำตัวและทายว่าเป็นใคร หากทายถูกคนที่ถูกทายจะต้องมาเป็นเสือปลาแทน หากทายผิดก็เป็นเสือปลาต่อไป๗. หากคนเป็นเสือปลาบอกว่า “ปลาเป็น” ทุกคนจะหยุดยืนอยู่กับที่แต่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ คนเป็นเสือปลาจะมาคลำตัวและทำให้ออกเสียงได้ และทายว่าเป็นใคร หากทายถูกคนถูกทายต้องมาเป็นเสือปลาแทน หากทายผิดคนทายต้องเป็นเสือปลาต่อไป

๔) ขวนร้องเล่น

เพลง โพงพาง
โพงเอ๋ยโพงพาง นกกระยางเข้าลอด
เสื่อปลาตาบอด เข้าลอดโพงพาง

หมายเหตุ

๑. โพงพางเป็นชื่อเครื่องมือดักสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นถุงตาข่ายรูปยาวรี ใช้ผูกกับเสาใหญ่ ๒ ต้น ที่ปักขวางลำน้ำสำหรับจับ (ดัก) ปลา กุ้ง
๒. นกกระยาง เสื่อปลา เป็นสัตว์ชอบกินปลา จึงเข้ามาในโพงพางหวังจะเข้ามากินปลาที่ติดอยู่ในโพงพาง

อ้างอิงข้อมูล : วิกิพีเดีย

อุปกรณ์ดักจับสัตว์น้ำภูมิปัญญาพื้นบ้าน

<http://oknation.nationtv.tv/blog/nukpan/2010/09/17/entry-1>

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติผู้สมัคร

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อนุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ชวนประดิษฐ์

มัชฌาพาเพลิน

ประเภท

งานเดี่ยว/งานกลุ่ม

อุปกรณ์

๑. ใบบตาล/ใบลาน/ใบมะพร้าว/ใบตอง/ริบบิ้น/กระดาษ หลอดกาแฟ/ลูกปิงปอง ฯลฯ
๒. ด้าย เข็มเย็บผ้า ลูกปัด
๓. กระดาษสีขาว ปากกาสีดำ
๔. ลวดเส้นเล็ก ลวดดอกไม้ไหว กาว
๕. สีโปสเตอร์ต่าง ๆ พู่กัน

การประดิษฐ์

๑. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับปลาต่าง ๆ จากรูปภาพ หนังสือ และจากอินเทอร์เน็ต
๒. รู้จักชื่อและลักษณะของปลาน้ำจืด ปลาน้ำเค็ม และ ปลาสวยงามกันก่อน
๓. เลือกภาพปลาและออกแบบปลาตามใจชอบ
๔. ใช้อุปกรณ์ประดิษฐ์เป็นปลาอะไรก็ได้อย่างน้อย คนละ ๓ ตัว ตกแต่งให้สวยงาม
๕. รวมกลุ่ม ๖ - ๘ คน นำปลาของแต่ละคนมารวมกัน แล้วออกแบบเป็นเครื่องห้อย เครื่องแขวนที่ประดิษฐ์ จากปลาที่สำเร็จแล้ว
๖. คำนวณราคา เครื่องห้อย เครื่องแขวนที่ประดิษฐ์ จากปลาประดิษฐ์
๗. ตัวแทนกลุ่มอธิบายผลงาน นำเสนอแนวคิด การออกแบบจนครบทุกกลุ่ม

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง สุตสาคร

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

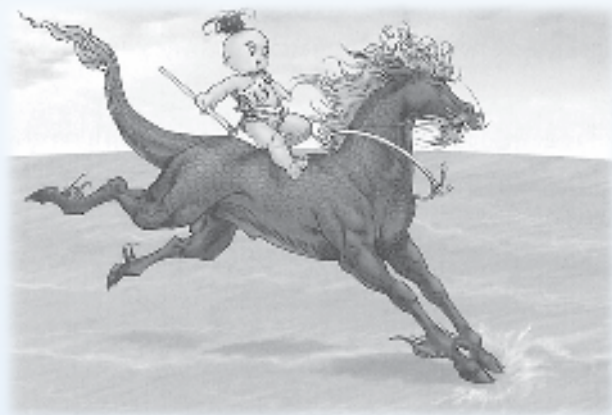
๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟีกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๕

หนังสือเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เรื่อง รามเกียรติ์

เรื่อง รามเกียรติ์

๕.๑ ประวัติวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์ นี้ มีปรากฏตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

วรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์ แต่งเป็นคำประพันธ์หลายรูปแบบ เช่น บทโคลงสี่สุภาพ (จิตรกรรมฝาผนังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม) แต่งเป็นกาพย์ยานี ๑๑ เป็นบทกาพย์ฉบัง ๑๖ เป็นกลอนบทละคร และแต่งเป็นบทร้อยแก้ว (อธิบายภาพในศิลาจารึก)

การแบ่งเนื้อหาสาระ การแบ่งบทตอนของเรื่องมีความแตกต่างกันไปตามบทประพันธ์ของกวีในแต่ละยุคแต่ละสมัย

พระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เป็นรามเกียรติ์ฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด เริ่มตั้งแต่ต้นเรื่อง แต่งเป็นรายสวดดีพระมหากษัตริย์ เนื้อเรื่องแต่งเป็นกลอนบทละคร เริ่มตั้งแต่หิรันตย์กษัณม์วันแผ่นดิน จนถึงพระรามเสด็จกลับเมืองอยุธยา และข้อความท้ายเรื่องแต่งเป็นโคลงสี่สุภาพ กล่าวถึง เวลาที่ทรงพระราชนิพนธ์ พุทธศักราช ๒๓๔๐ มีความยาวถึง ๑๑๗ เล่มสมุดไทย

บทพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มุ่งจะใช้เป็นบทละครรำ ได้รับการยกย่องว่าเป็นบทละครที่มีความไพเราะ และถือเป็นแบบแผนของบทละครต่อมา

รามเกียรติ์มีที่มาจากเรื่องรามายณะของอินเดีย เป็นเรื่องราวของการต่อสู้ระหว่างฝ่าย “ธรรม” คือ ฝ่ายพระราม กับฝ่าย “อธรรม” คือ ฝ่ายทศกัณฐ์ ในชาติปางก่อนทศกัณฐ์เป็นยักษ์ ชื่อ “นนทก” พระอิศวรพระราชทานให้นิ้วเพชรเป็นอาวุธ นนทกใช้นิ้วเพชรชี้ประหารเทวดา นางฟ้า ล้มตายด้วยความโกรธที่ต้องมาล้างเท้าให้ และยังถูกถอนผมจนศีรษะล้าน พระนารายณ์จึงแปลงกายเป็น “นางสุวรรณอัปสร” หลอกให้นนทกร่ายรำตามจนผลอใช้นิ้วเพชรชี้ตัวเองจนถึงแก่ความตาย ก่อนตายนนทกได้กล่าวสวप्ประมาทพระนารายณ์ว่าเอาเปรียบเป็นเทวดามีถึงสี่กร แล้วยังใช้เล่ห์เพทุบายแปลงกายเป็นอิสตรีมาลวงล่ออีก ส่วนตนนั้นมีเพียงสองมือสู้ไม่ได้ หากมีสี่มือเท่าพระนารายณ์แล้ว พระนารายณ์คงเอาชนะตน

ไม่ได้ พระนารายณ์จึงสาปให้นันททุกไปเกิดใหม่ ให้มีสิบเศียร ยี่สิบมือ มีฤทธิ์สารพัด เหาะเหินเดินอากาศได้ ส่วนพระนารายณ์จะตามไปเกิดเป็นมนุษย์มีเพียงสองมือ คือ พระราม และจะตามไปปราบนันททุกอีก จึงกลายเป็นเรื่องราวใหญ่โตก่อให้เกิดมหาสงครามยืดเยื้อกันเนิ่นนานถึง ๑๔ ปี พระรามจึงชนะศึกทศกัณฐ์และยกทัพคืนเข้ากรุงอโยธยา (อโยธยา)

วรรณคดีไทย เรื่อง รามเกียรติ์ เนื้อหาสาระจะเป็นการสรรเสริญ ยกย่อง เชิดชูเกียรติยศ คุณธรรมของพระราม ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรรหาตัวละครจากวรรณคดี เรื่อง รามเกียรติ์ ที่มีวัยเดียวกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา พบตัวละครชื่อ มัจฉานุ บุตรของหนุมานทหารเอกของพระราม ในตอนศึกไมยราพ จึงนำมาเป็นสื่อการอ่านเพื่อการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ บทเรียนบทที่ ๕ ตั้งชื่อบทอ่านว่า **ศึกสายเลือด**

ศึกสายเลือด เป็นการปะทะกันของผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งเป็นเลิศทั้ง ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นหนุมานมาตามช่วยเหลือพระรามถึงกรุงบาดาล อีกฝ่ายหนึ่งเป็นมัจฉานุผู้ดูแลอาณาเขตกรุงบาดาล เมื่อมีผู้ล่วงล้ำข้ามเขตมาจึงเกิดการต่อสู้ปะทะกัน การปะทะกันจึงทำให้หนุมานและมัจฉานุได้รู้ว่าเป็นบิดาเป็นบุตร (พ่อลูก) กัน

อีกตัวละครที่สำคัญและเป็นหน่อเนื้อเชื้อไขของพระราม คือ พระมงกุฎ ได้ถือกำเนิดมาในระยะเวลาที่เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากความเข้าใจผิดที่พระรามมีต่อนางสีดา แม้พระมงกุฎจะเป็นโอรสของพระรามซึ่งเป็นพระนารายณ์อวตาร ก็ประสบกับปัญหาความพลัดพราก กำพร้าพ่อ ต้องอาศัยอยู่ในป่าแทนเวียงวัง เรื่องราวของพระมงกุฎจึงน่าติดตามว่าจะคลี่คลายไปอย่างไร

ภาพจากจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง **รามเกียรติ์** รอบพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๕.๒ พระมงกุฎ

๕.๒.๑ ลำดับวงศ์พระราม (พระนารายณ์อวตาร)

หมายเหตุ ท้าวโนมาตันเกิดในดอกบัวที่ผุดเกิดขึ้นจากพระอุทรของพระนารายณ์ พระนารายณ์นำกุมารนี้ไปถวายพระอิศวร พระอิศวรจึงให้พระวิษณุกรรมไปสร้างกรุงศรีอยุธยา พร้อมทั้งประทานนามกุมารว่า อโนมาตัน ให้ปกครองกรุงศรีอยุธยาโดยธรรม

๕.๒.๒ ความเดิม

เมื่อพระรามชนะศึกทศกัณฐ์และคืนกลับกรุงศรีอยุธยาแล้ว มีนางปีศาจชื่อ อดุลแปลงกายเป็นนางกำนัลหลอกให้นางสีดาวาตรูปทศกัณฐ์ และเข้าสิงรูปนั้นทำให้ภาพลบไม่ออกเมื่อพระรามมาเห็นรูปทศกัณฐ์จึงเข้าใจผิดคิดว่านางสีดามีใจรักคิดถึงทศกัณฐ์ ถึงกับวาตรูปเอาไว้มืด จึงสั่งให้พระลักษมณ์นำนางสีดาไปประหารชีวิต โดยที่พระรามไม่ทรงทราบว่านางสีดา กำลังตั้งครรภ์

พระลักษมณ์ไม่อาจประหารนางสีดาได้จึงปล่อยนางไว้ในป่า แล้วนำเอาหัวใจเนื้อทรายไปให้พระรามดูแทน ส่วนกระบือป่าได้นำทางให้นางสีดาไปถึงภูผาพระฤๅษีวิฆเนศวร และอาศัยอยู่ที่นั่นจนนางประสูติโอรส พระฤๅษีตั้งชื่อให้ว่า “พระมงกุฎ”

นางสีดาได้ลงไปชำระร่างกายที่ท่าน้ำ โดยฝากพระโอรสไว้กับพระฤๅษี เมื่อนางสีดา มาถึงท่าน้ำเห็นลูกลิงเกาะตัวแม่ถึง

นางสีดาก็ว่าแม่ลิงว่า

“เหวยลิงพาลา
เกาะกอดกายาทั้งหน้าหลัง
ทำวิปริตผิดทาง

ลูกพี่ลืมนดาเอามาไย
จะระวังระไวกระไรได้
จะเอาลูกมาขว้างเสียดังนี้”

แม่ลิงก็ได้ตอบว่า

“ลูกเรานี้อยู่พันพัน
เพราะใกล้ตัวได้เห็นกับตาเรา
เอาลูกทิ้งไว้ในภูผา
แม่นหนูเสียสิ่งห้กักกินก็จะสิ้นชีวิต

จะมีทุกขร้อนก็ยิ่งชั่ว
เจ้าลิประมาทใจเบา
ดาบสหลับตาภาวนาอยู่
เสียที่ที่อุ้มท้องมา”

นางสีดาได้คิดก็ตกใจ รีบกลับไปยังคันทรงฤๅษีอุ้มลูกน้อยมาอยู่ด้วยกันที่ฝั่งแม่น้ำ เมื่อพระฤๅษีออกจากสมาธิแล้วไม่เห็นพระกุมารก็ตกใจ จึงคิดชุบพระโอรสใหม่ขึ้นมาแทน แล้วหยิบกระดานวาดรูปกุมารให้เหมือนพระมงกุฎทุกอย่าง ตั้งพิธีบูชาไฟ ใช้พระเวทย์คาถาชุบพระกุมารที่วาดไว้

นางสีดาอุ้มพระโอรสกลับมา พระฤๅษีเห็นดังนั้นก็จะลบรูปกุมารในกระดานนั้นทิ้ง แต่นางสีดาต้องการมีพระโอรสอีกองค์ จึงขอให้พระฤๅษีทำพิธีต่อไป จนได้พระกุมารอีกองค์ พระฤๅษีให้นามว่า “พระลบ” พระมงกุฎกับพระลบจึงมีหน้าตาเหมือนกันราวกับฝาแฝด

๕.๒.๓ ประวัติตัวละคร

พระมงกุฎ

พระมงกุฎเป็นโอรสของพระรามกับนางสีดา ประสูติกลางป่า อาศัยอยู่กับพระฤๅษี วิชาชมนาคอายุ ๑๔ ปี พระฤๅษีวิชาชมนาคได้สอนวิชาศิลปศาสตร์ให้แก่พระกุมารทั้งสอง คือ พระมงกุฎและพระลพ จนชำนาญวิชาการต่าง ๆ แล้วพระฤๅษีจึงชุบศรให้เป็นอาวุธ

พระมงกุฎประลองศรทำลายต้นพญารัง เสียงดังสนั่นหวั่นไหวไปถึงกรุงอโยธยา (อยุธยา) พระรามได้ยินจึงให้ทำพิธีปล่อยม้าอุปการ และให้หนุมานติดตามกำกับม้าไป

เมื่อพระมงกุฎและพระลพเห็นม้าก็จับขี่เล่น ครั้นหนุมานเข้าต่อสู้กับพระมงกุฎ ก็พ่ายแพ้ถูกพระมงกุฎมัดด้วยเถาวัลย์ เอาขางไม้สักที่หน้าแล้วอธิษฐานว่าผู้ที่จะแก้เถาวัลย์ได้ ต้องเป็นเจ้านายของหนุมานเท่านั้น

พระรามให้พระพรตและพระสัตรุดยกทัพมาจับตัวพระมงกุฎและพระลพไปขังไว้ ต่อมาพระลพสามารถหนีออกไปได้ และกลับไปช่วยพระมงกุฎหนีออกจากกรุงอโยธยามาได้

พระรามให้ยกพลตามไปถึงกลางป่าและได้ต่อสู้กับพระมงกุฎ ผลปรากฏว่าไม่แพ้ ไม่ชนะกัน พระรามโกรธจึงแผลงศรเพื่อสังหาร แต่ศรไม่อาจเข้าใกล้พระมงกุฎ พระมงกุฎแผลงศรไปทำลาย แต่ศรกลับกลายเป็นข้าวตอกดอกไม้บูชาพระราม พระรามสงสัยจึงอธิษฐานศร หากว่าเป็นศัตรูให้ทำลาย หากเป็นเชื้อสายให้เป็นอาหารทิพย์ เมื่อแผลงศรไป ศรกลายเป็นอาหาร ตกกลงตรงหน้าพระมงกุฎ และเป็นฉัตรแก้วกั้นพระมงกุฎไว้

พระรามจึงรู้ว่าพระมงกุฎเป็นโอรส และพระมงกุฎได้รู้ว่าพระรามเป็นพระบิดา เมื่อนางสีดาคืนดีกับพระราม พระมงกุฎได้ติดตามนางสีดาและพระรามกลับกรุงศรีอยุธยา และต่อมายังได้ใช้ความสามารถสังหารท้าวคนธรรพ์ที่มาทำศึกกับเมืองไทยเกษ (เมืองพระอัยกาของพระพรต) ได้สำเร็จ

๕.๒.๔ ขวนทำกิจกรรม

๑) ขวนอ่านเป็นทำนอง (กลอนบทละคร)

ตัวขานี่ชื่อมงกุฎ	อันน้องรักแสนสุดเสนาหา
ชื่อว่าเจ้าลบลกุมารา	นางสีดาเป็นพระชนนี
ฝ่ายองค์พระราชบิดร	นามกรชื่อไรไม่รู้ที่
ผ่านกรุงอยุธยาพระบุรี	ฤทธิล้ำเลิศแดนไตร

เจ้านอนเสียดึงทั้งพี่น้อง	จะร่ำร้องไปไยหนักหนา
พ่อยากันแสงโคกกา	จงนิ่งนิทรานะสายใย
อย่าเฝ้าเร้ารบมารดา	ตื่นนอนพ่ออย่ารู้ร้องให้
ขวัญข้าวเจ้าแม่ผู้เพื่อนไร่	ต้องนอนในป่าดงพงพี
แม่จะเก็บผลไม้ให้เสวย	ทราชมเขยของแม่ทั้งสองศรี
โพลภัยไข้เจ็บอย่ารู้มี	เทวีโลมลูบพระลูกยา

(นางสีดากล่อมลูก รามเกียรติ์)

๒) ขวนรู้เรื่อง

โขน

โขน เป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงของไทย เป็นมรดกไทยที่มีความสง่างาม อลังการ และอ่อนช้อยรวมไว้ด้วยกัน เป็นจุดศูนย์รวมของศาสตร์และศิลป์หลากหลายแขนง เช่น วรรณกรรม วรรณศิลป์ นาฏศิลป์ คีตศิลป์ และหัตถศิลป์

โขน เป็นการแสดงประเภทหนึ่งที่ใช้ทำร่าตามแบบละครใน แตกต่างที่ท่าร่า มีการเพิ่มตัวแสดง เปลี่ยนทำนองเพลงที่ใช้ดำเนินเรื่องไม่ให้เหมือนกับละครอื่น ๆ เช่น เป็นทำนองพากย์ ทำนองเจรจา เป็นกลอนละครบ้าง เป็นกาพย์ยานีบ้าง เป็นกาพย์ฉับบ้าง มีวงพิณพาทย์ประกอบทำนอง

การแสดงโขนเรื่อง รามเกียรติ์ ณ โรงละครแห่งชาติ

การแสดงโขนมีประวัติมายาวนานมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ผู้แสดงจะสวมหัวโขน ตั้งแต่ศีรษะถึงคอ เจาะรูบริเวณดวงตาให้สามารถมองเห็น หากแสดงเป็นตัวมนุษย์ไม่ต้องสวมหัวโขน

เอกลักษณ์ของการแสดงหัวโขน คือ การแสดงอารมณ์ผ่านท่าทางการรำรำ ตามลักษณะของตัวละคร เช่น ยักษ์ ลิง เทวดา เรื่องที่นิยมนำมาแสดงโขน ได้แก่ เรื่อง รามเกียรติ์ อุณรุท เป็นต้น

การแสดงโขน นอกจากจะให้ความบันเทิง ความเพลิดเพลินสนุกสนานแล้ว ตัวละครของโขนทั้งฝ่ายพระ ฝ่ายนาง ฝ่ายยักษ์ ฝ่ายลิง และฝ่ายอื่น ๆ เช่น ฤาษี อมนุษย์ สัตว์ เทพ เทวา ยังมีพฤติกรรมที่ควรศึกษาไว้เป็นความรู้ความเข้าใจที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในด้านต่าง ๆ เช่น การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความอดทนอดกลั้น การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรอบคอบ ความซื่อสัตย์ การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ความกตัญญูกตเวทีก ความยุติธรรม การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การใช้วาจา และความชัดเจนในการกระทำของตัวละครที่ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ฉะนั้น โขนจึงเป็นทั้งการแสดง การเชิดชูวัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม การส่งเสริมความคิดจินตนาการและจรรโลงความดีงามแห่งจิตใจ

๓) ขวนกัณฑ์

ม้าพยศ

จำนวนผู้เล่น

๑๐ - ๓๐ คน

อุปกรณ์การเล่น

หัวม้าสำหรับสวมศีรษะ (ผ้าขาวม้าโพกศีรษะ)

วิธีการเล่น

๑. ผู้เล่นจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน
๒. ผู้เล่นแต่ละกลุ่มจับเอวต่อกันไว้ (๓ คน)
๓. หัวหน้ากลุ่มมาเป่ายี่งอเลือกกว่ากลุ่มใดจะเป็นฝ่ายวิ่งไล่จับหรือเป็นฝ่ายที่ต้องคอยวิ่งหนีการถูกจับ
๔. หัวหน้าฝ่ายวิ่งไล่จับ จะต้องวิ่งไล่ไปจับต่อเอวคนที่สามของทีมม้าให้ได้
๕. ขณะวิ่งไล่จับ แต่ละกลุ่มจะต้องจับเอวต่อกันครบสามคน หากขาดตอนต้องออกจากการเล่น
๖. กลุ่มม้าที่ถูกจับต่อเอวคนที่สามได้ กลุ่มนั้นจะต้องออกจากการเล่น
๗. หากเล่นไปเหลือแต่กลุ่มฝ่ายวิ่งไล่จับ ก็ให้เป่ายี่งอเลือกฝ่ายใหม่ แล้ววิ่งไล่จับกันต่อไป
๘. กลุ่มที่เหลือสุดท้ายเป็นผู้ชนะ
๙. ช่วยกันบอกประโยชน์ของการเล่นม้าพยศ

๔) ขวกร้องเล่น

เพลง ม้าอาชาไนย

ทำนอง อัครลีลา

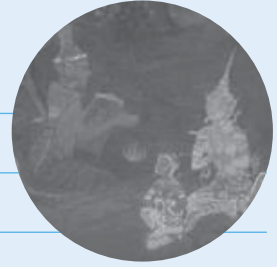
คำร้อง ละเอียด สดคมขำ

กุกกั๊บ กุกกั๊บ กุกกั๊บ
ซ้ายขวา ซ้ายขวา ซ้ายขวา
ฮี้ฮ้อ ฮี้ฮ้อ ฮี้ฮ้อ
ควบซี่หลังอาชาไนย

ม้าวิ่งสลับขาไป
ก้าวขาซ้ายขวาเร็วไว
เสียงร้องจากคอม้าไถ่
วิ่งไป กุกกั๊บ กุกกั๊บ

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติขวมระมวงกุฏ

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวนประดิษฐ์

พวงมาลัยดอกไม้

อุปกรณ์

๑. ดอกไม้สดหรือแห้ง มากพอเท่าจำนวนนักเรียนในกลุ่ม
๒. เข็มร้อยดอกไม้ ด้ายสีขา
๓. กรรไกร

จำนวนผู้เล่น

แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๖ - ๘ คน

การประดิษฐ์

๑. ค้นคว้าหาความรู้เรื่องวิธีการร้อยพวงมาลัย จากเอกสารตำรา หรืออินเทอร์เน็ต
๒. ออกแบบพวงมาลัยสำหรับทำคนเดียวและลงมือร้อยมาลัยตามทีออกแบบ
๓. ออกแบบพวงมาลัยที่สามารถรวมพวงมาลัยเดี่ยวของทุกคนในกลุ่มมารวมอยู่ด้วยกันได้ครบหมด
๔. คำนวณราคาพวงมาลัย
๕. นำเสนอผลงานกลุ่ม
๖. แลกเปลี่ยนพวงมาลัย โดยเลือกที่จะสวมพวงมาลัยที่ซื้อมือเพื่อนคนใดก็ได้

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง พระมงกุฎ พระลบ

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟังจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์ วิเคราะห์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

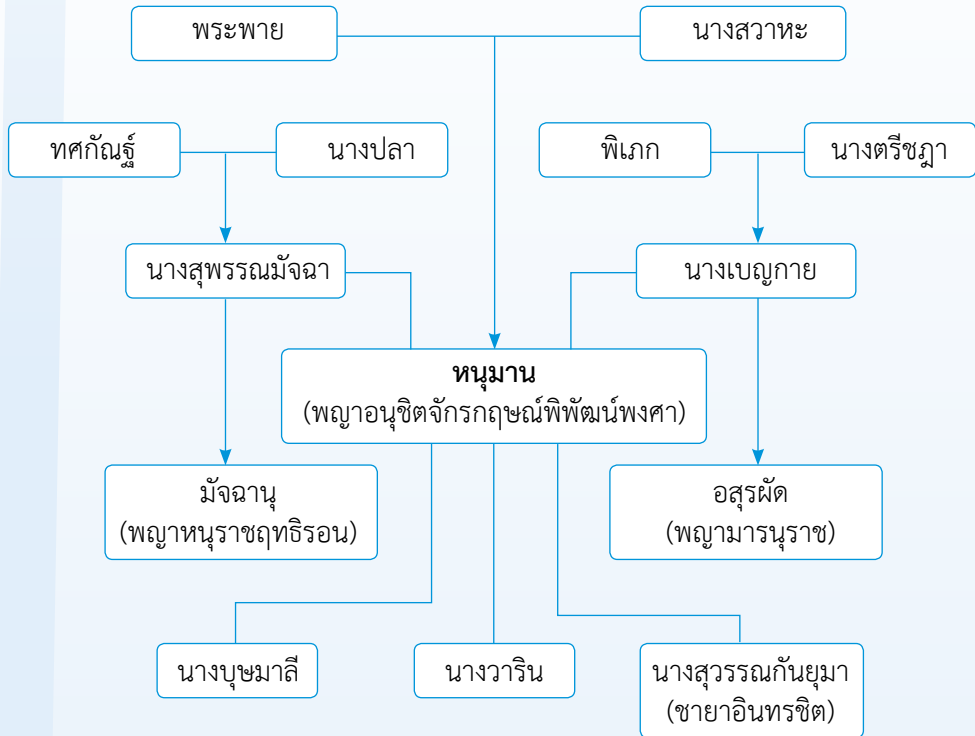

ภาพจากจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง **รามเกียรติ์** รอบพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

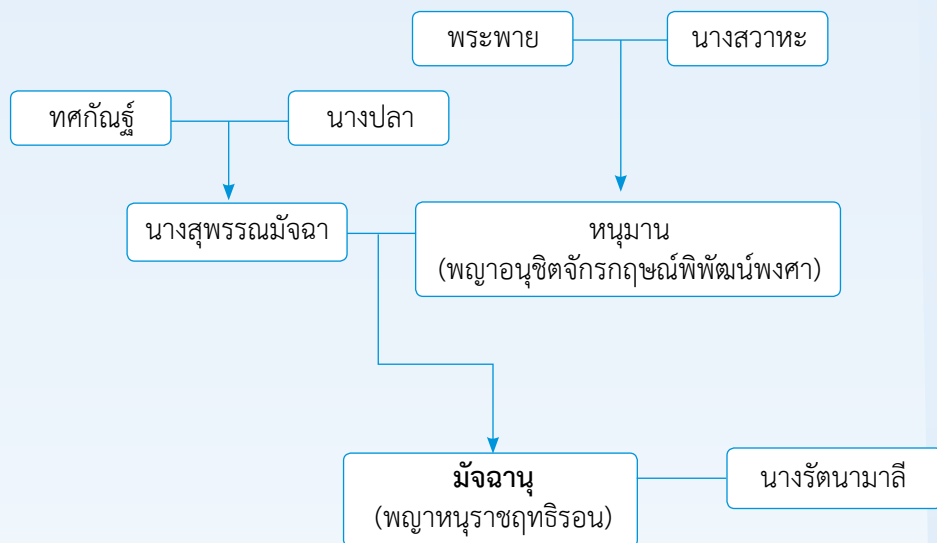
๕.๓ มัจฉานู

๕.๓.๑ ลำดับวงศ์หนุมาน (พญาอนูชิตจักรกฤษณ์พิพัฒน์พงศา) และ ลำดับวงศ์หนุมานจนถึงมัจฉานู

๑) ลำดับวงศ์หนุมาน (พญาอนูชิตจักรกฤษณ์พิพัฒน์พงศา)

๒) ลำดับวงศ์หนุมานจนถึงมัจฉานุ

๕.๓.๒ ความเต็ม

เมื่อพระรามให้พลวานรขนหินไปถมทะเลเพื่อสร้างถนนเป็นทางข้ามยกทัพไปเกาะลังกา ทศกัณฐ์จึงให้นางสุพรรณมัจฉา ธิดาซึ่งเกิดจากนางปลา ให้นำฝูงปลาบริวารไปทำลายถนนนั้น หนุมานได้รับคำสั่งจากพระรามให้ไปหาต้นเหตุว่าหินถมทะเลเป็นถนนหายไปได้อย่างไร เมื่อได้พบนางสุพรรณมัจฉา หนุมานได้จับนางสุพรรณมัจฉาเป็นชายา ต่อมานางตั้งครรภ์จึงเกรงว่าจะเป็นความผิดหากทศกัณฐ์รู้เรื่อง นางจึงแอบไปสำรอกลูกไว้ที่ชายฝั่งทะเล และบอกเล่าถึงลักษณะของผู้เป็นบิดาก่อนนางจะจากไป

ไมยราพ

สุพรรณมัจฉา

ไมยราพเจ้าเมืองบาดาลมาพบ จึงนำไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ตั้งชื่อให้ว่า “มัจฉานุ” และมอบหมายหน้าที่ให้ดูแลสระบัวใหญ่ซึ่งเป็นด่านสุดท้ายก่อนเข้าสู่เมืองบาดาล เมื่อไมยราพไปลักตัวพระรามมาไว้ที่ดงตาลเมืองบาดาล หนุมานได้ติดตามหาทางช่วยเหลือจนมาถึงสระบัวใหญ่ และได้ต่อสู้กับมัจฉานุโดยไม่รู้ว่าเป็นพ่อลูกกัน

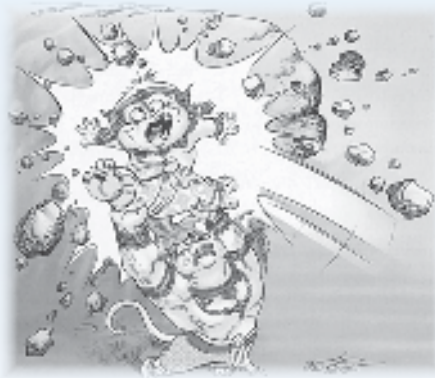

หนุมานอาสาเนรมิตกายให้ใหญ่เท่าเขาจักรวาล
แล้วอมพลับพลาที่ประทับของพระรามไว้
(ภาพจากจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ รอบพระระเปียง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม)

๕.๓.๓ ประวัติตัวละคร

มังจกานู

มังจกานูเป็นบุตรของหนุมานกับนางสุพรรณมังจกา ไมยราพรับเป็นบุตรบุญธรรม มีหน้าที่ดูแลด่านสุดท้ายก่อนเข้าสู่เมืองบาดาล เมื่อไมยราพลักตัวพระรามไปชิงไว้เมืองบาดาล หนุมานตามลงไปจนถึงด่านสุดท้าย ด้รับกับมังจกานูผู้ดูแลด่าน แต่ก็ไม่สามารถเอาชนะมังจกานูได้

ด้วยความสงสัยที่มีรูปร่างคล้ายกันจึงถามถึงชื่อและมารดา หนุมานจึงรู้ว่า เป็นบุตรของตน แต่มังจกานูไม่เชื่อจึงให้หนุมาน แผลงฤทธิ์หาวเป็นดาวเดือน เมื่อหนุมานทำในสิ่งที่มังจกานูต้องการเห็นแล้ว มังจกานูจึงยอมรับและดีใจที่ได้พบบิดา

หนุมานขอให้มังจกานูบอกทางที่จะลงไปบาดาลเพื่อช่วยเหลือพระราม มังจกานูนึกถึงบุญคุณของไมยราพที่เลี้ยงดูมา และเห็นแก่หนุมานผู้เป็นบิดาให้กำเนิด จึงไม่บอกหนทางแก่หนุมานโดยตรง แต่ได้แนะอุบายให้หนุมานคิดหาทางลงไปเมืองบาดาลเอง

ภายหลังศึกโมยราพ มัจฉานุได้เป็นอุปราชเมืองบาดาล ต่อมาหนุมานได้นำมัจฉานุ
เข้าเฝ้าฯ พระราม พระรามเห็นมัจฉานูมีหางเป็นปลาจึงใช้พระขรรค์ตัดหางปลาออกไป โดยที่
มัจฉานุไม่รู้สึกรู้สีกเจ็บปวดแต่อย่างใด แล้วแต่งตั้งให้เป็นพญาหนุราชฤทธิรอน

เมื่อเกิดศึกท้าวคนธรรพ์มาล้อมเมืองไถยเกษ พระรามให้พระพรตและพระสัตรุด
ยกทัพไปปราบ มัจฉานุได้ไปร่วมรบครั้งนี้ด้วย

หลังเสร็จศึกท้าวคนธรรพ์แล้ว พระรามได้ให้มัจฉานูอภิเษกกับนางรัตนมาลี และ
ให้ครองเมืองมลิวัน ซึ่งเป็นเมืองของท้าวคนธรรพ์

๕.๓.๔ ขวนทำกิจกรรม

๑) ขวนอ่านเป็นทำนอง

ทำนองโคลงสี่สุภาพ

หลานลมหลานราพณ์ทั้ง	หลานปลา
หลานมนุษย์บุตรมัจฉา	นเรศพ้อง
ยลทางอย่างมัตสยา	กายแควต สวาแฮ
นามมัจฉานุบ้อง	กึ่งหล้าบาดาล

ทำนองกลอนบทละคร

เมื่อนั้น	นางสุพรรณมัจฉาโฉมศรี
อัมลุกรักแนบอินทรีย์	เทวีพิศพัทธ์แล้วถอนใจ
โอ้อ่าเจ้าเกิดมาในครรรภ์	แม่จะเลี้ยงสักวันก็ไม่ได้
จำเป็นแล้วจำจะจากไป	ด้วยกลัวราชภัยอัยกา
เสียแรงพ่อเกิดมาเป็นชาย	เสียตายไม่ได้อยู่เห็นหน้า
เจ้าจงจำคำมารดา	สืบไปแก้วตาอย่าลืมความ
อันบิดุเรศบังเกิดเกล้า	ของเจ้านั้นเชี่ยวชาญสนาม
เป็นยอดทหารพระราม	นามกรชื่อศรีหนุมาน
มีมาลัยกุ่มทลชนแก้ว	เชี่ยวชาญพรายแพรวฉายฉาน
หาวเป็นดาวเดือนซ้ซวาล	เหาะทะยานไปได้ในอัมพร
แม่นพบจงเข้าอภิวาหน์	กราบบาทด้วยใจสโมสร
สังพลางโคกอาวรณ์	บังอรเพียงลีนสมประดี

มัจฉานุเกรียวกราดไล่หนุมนานที่ลี้กลอบเข้าเมืองบาดาล

บัดนั้น
ซึ่งอยู่ในสระคงคา
ราตรีเที่ยงคืนเคยเที่ยว
ก็สำแดงเพลงฤทธิ์เกรียงไกร
ถึงที่ขอบสระก็หยุดอยู่
เห็นวານรเมือกผู้หังการ
โกรธาขบฟันกระที่บบาท
แล้วร้องประกาศด้วยวาจา
ตัวเอ็งมานี้จะไปไหน
องอาจล่องด่านกุมภภัณฑ์

มัจฉานุผู้ใจแกล้วกล้า
เป็นด่านรักษาชั้นใน
ลดเลี้ยวกระเวนทางใหญ่
ขึ้นไปจากท้องชลธาร
แลดูไปทั่วทุกสถาน
ล่องด่านผ่านทางเข้ามา
ทำอำนาจออกยื่นขวางหน้า
เหวยไอ้พาลาใจฉกรรจ์
ไม่กลัวชีวาจะอาสัญ
กู่จะหันให้ยับลงกับกร

๒) ขวนรู้เรื่อง

บัว

“บัว” เป็นไม้ที่มีดอกสวยงามทั้งสีสันและรูปทรง ถ้ากล่าวถึง “บัว” คนโบราณมักจะนึกถึงบัวหลวงและบัวสาย แต่ความจริงแล้วบัวมีหลายชนิด ได้แก่ บัวหลวง บัวผัน บัวสาย บัวฝรั่ง บัวจงกลนี และบัวกระดัง เป็นต้น

“บัว” แบ่งเป็น ๓ สกุล ได้แก่

๑. บัวหลวงหรือบัวปทุมชาติ (Lotus) มีลักษณะใบชูเหนือน้ำ
๒. บัวอุบลชาติ ได้แก่ บัวผัน บัวเฟื่อน บัวฝรั่ง บัวสาย บัวจงกลนี มีลักษณะใบลอยแตะผิวน้ำ ไม่มีหนาม
๓. บัวกระดังหรือบัววิกตอเรีย มีลักษณะใบลอยแตะผิวน้ำ ใบมีขนาดใหญ่ ขอบใบตั้งขึ้นเป็นขอบคล้ายกระดัง ไม่มีหนาม

“บัว” เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและวรรณคดีไทยในหลายด้านด้วยกัน ดังเช่น **ด้านพุทธประวัติ**

“เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะ ทรงเจริญขึ้นมีพระชนมายุได้ ๗ พรรษา พระราชาบิดา ตรัสให้ขุดสระโบกขรณีขึ้นในพระราชินเวศน์ ๓ สระ ปลูกบัวขาวสระ ๑ ปลูกปทุมชาติบัวหลวง สระ ๑ ปลูกบุญทริกบัวขาวสระ ๑ ตกแต่งเป็นที่เล่นสำราญพระหลุทัยพระราชโอรส” (สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จากหนังสือเรื่องบัว)

ด้านศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม มีการนำรูปลักษณะของ “บัว” เข้ามาใช้ในงาน เช่น พระเจดีย์รูปดอกบัวตูมในวัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย นำรูปบัวหลวงมาประดับเป็นลวดลาย เช่น บัวคว่ำ บัวหงาย บัวเชิง บัวหัวเสา และบัวคอเสื้อ เป็นต้น

ด้านวรรณคดี กวีได้กล่าวถึง “บัว” ไว้ดังนี้

วรรณคดีเรื่อง ลิลิตพระลอ กวีได้เปรียบเทียบ “ดอกบัว” กับอกของสตรี และคุณค่าในการเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนเท้า (บาท) ไว้ด้วย ดังเช่น

บัวนมบัวเนตร	บัวบาท
บัวกลิ้งขจรหอมหวาน	รสเร้า
บัวสมรละลูลาญ	ใจป่า นีนา
บัวบาทงามจวบเท่า	เกศแก้วงามจริง

วรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน กำเนิดนางสีดา เมื่อนางสีดาประสูตินางได้ร้องขึ้นว่า “ผลาญราพณ์” ถึง ๓ ครั้ง ซึ่งโหรได้ถูกทำนายว่านางจะผลาญญาติ จึงถูกใส่ผอบมาทิ้งในทะเลก็บังเกิดดอกบัวผุดมารองรับผอบนั้น ผอบลอยไปถึงท่าหน้า พระชนกฤๅษีมาพบและเก็บเด็กน้อยนั้นมาเลี้ยงไว้จนไม่มีเวลาบำเพ็ญตบะ จึงนำเด็กใส่ผอบและไปฝากฝังไว้กับแม่พระธรณีเป็นเวลาเนิ่นนานจนลืมที่ฝังผอบนั้น พระชนกฤๅษีได้ลาเพศกลับเข้าเมืองกรุงมิลินา นำโคเทียมโกลมาไถดินจนไปถูกผอบที่มีดอกบัวห่อหุ้ม และเมื่อผาผอบเปิดขึ้นเห็นเป็นสาวโสภานั่งน้อยอรชร จึงตั้งชื่อว่า “สีดา”

โคนำจำเพาะพ้อง	พานประสพ
ดอกประทุมห่อผอบ	กลัดกลุ้ม
บานกลีบกลิ้งตรลบ	เลวกรีน รสนา
พระจึงเผยผอบอ้อม	บุตรแล้วรับขวัญ

รามเกียรติ์ ตอน สึกไมยราพ เมื่อไมยราพลักพาตัวพระรามมาไว้ที่เมืองบาดาล หนุมานติดตามโดยแทรกแผ่นดินลงมา พบดอกบัวมีขนาดเท่ากับกงล้อรถก็หักก้านบัวใช้เป็นเส้นทางทะลุถึงเมืองบาดาล และฝ่าด่านต่าง ๆ มาถึงสระน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งมีจณาดูทำหน้าที่ดูแลอยู่ ต่อมาเกิดการต่อสู้กันระหว่างหนุมานกับมัจฉานู ผลปรากฏว่าไม่แพ้ชนะกัน จึงถามชื่อเสียงเรียงนามจนเข้าใจว่าเป็นบุตรเป็นบิดากัน มัจฉานูได้ขอโทษที่ต่อสู้กับหนุมาน และเมื่อหนุมานถามทางไปเมืองบาดาล มัจฉานูไม่สามารถจะบอกบิดาได้ตามตรง ได้แต่บอกเป็นปริศนาว่า

ด้วยพญาไมยราพอลุรี	ได้เลี้ยงลูกนี้มาจนเติบโตใหญ่
พระคุณดั่งคุณบิดุเรศ	ซึ่งบังเกิดเกศเกศา
อันซึ่งจะบอกมรคา	ตั้งข้าไม่มีกตัญญู
บิดาลงมาทางไหน	ทางนั้นจะไปยังมีอยู่
จงเร่งพินิจพิศดู	ก็จะรู้ด้วยปรีชาชาญ

ประโยชน์ของ “บัว”

ตั้งแต่ในสมัยโบราณจนถึงปัจจุบันคนยังนิยมปลูกบัวเป็นไม้ดอกไม้ประดับนำมาปรุงเป็นโอสถหรือยาก็ได้ แต่วัตถุประสงค์สำคัญคือ ปลูกเพื่อตัดดอกบัว เพื่อนำมาบูชาประดับแจกัน และจัดพานพุ่มบูชา

๓) ขวนกินเล่น

ลิงชิงหลัก

จำนวนผู้เล่น	น้อยกว่าหลัก จำนวน ๑ คน
อุปกรณ์การเล่น	หลัก/ เส้า/ ต้นไม้/ ที่สมมติว่าเป็นหลัก
วิธีการเล่น	<ol style="list-style-type: none">๑. เป่ายิงลูก เพื่อหาคนแพ้เป็นลิงไม่มีหลัก (ลิงหลักลอย) อยู่กลางวง๒. คนอื่น ๆ เป็นลิงประจำหลัก/ เส้า/ ต้นไม้/ ที่สมมติว่าเป็นหลัก๓. เริ่มเล่น นิสัยลิงจะอยู่นิ่งไม่ได้ ลิงประจำหลักต้องหาช่องทางเปลี่ยนหลัก จะไปทางซ้าย ทางขวา หรือไปข้างหน้า ข้างหลังก็ได้ รอบตัว โดยทำท่าหลอกล่อ จะเปลี่ยนหลักหรือไม่เปลี่ยน จะไปทางโน้นบ้าง ทางนี้บ้าง ฯลฯ๔. ลิงหลักลอยที่ไม่มีหลัก จะต้องคอยวิ่งชิงหลักให้ถึงก่อนที่ลิงประจำหลักจะเปลี่ยนหลักกันและวิ่งถึงหลัก๕. ลิงหลักลอยหากไปชิงจับหลักได้ก่อน ลิงประจำหลักที่ไปช้า ก็ไม่มีหลัก ก็ต้องเป็นลิงหลักลอย คอยชิงหลักต่อไป๖. ระหว่างวิ่งชิงหลัก เปลี่ยนหลักให้ออกเสียงร้องเพลง ลิงชิงหลักไปด้วย๗. บอกประโยชน์ของการเล่นลิงชิงหลัก

๔) ขวานร้องเล่น

เพลง ลิงซิงหลัก

คำร้อง ละเอียด สดคมขำ

ลิง..มะ ลิงซิงหลัก ซิงหลัก ซิงหลัก ช่วงซิง

ว่องไวเหมือนลิง ว่องไวเหมือนลิง

ช่างรวดเร็วจริง วิ่งลิงซิงหลัก (ซำ)

เจี้ยก มะ เจี้ยก ครีอก ครีอก

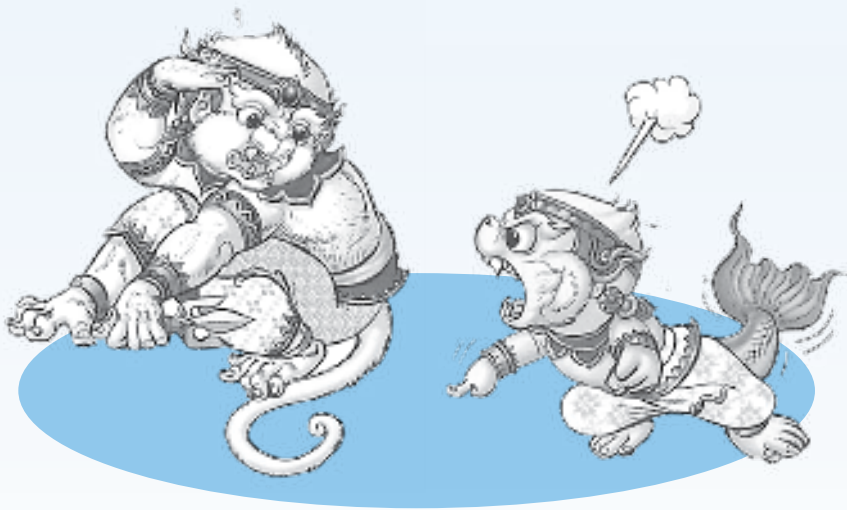
เจี้ยกครีอก เจี้ยกครีอก เจี้ยก เจี้ยก

เจี้ยก ครีอก เจี้ยก ครีอก

เจี้ยก ครีอก เจี้ยก ครีอก

เจี้ยก เจี้ยก ครีอก ครีอก

เจี้ยก เจี้ยก ครีอก ครีอก (ซำ)

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติมีชญาขุ

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อนบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวานประดิษฐ์

จับจีบกลีบบัวงาม

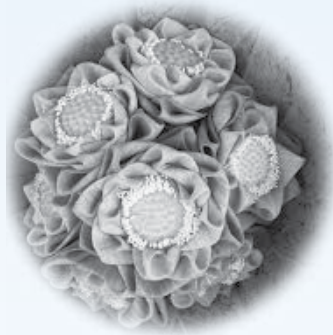
อุปกรณ์

ดอกบัวตูม

แจกัน/ขวดน้ำ/พาน (อย่างใดอย่างหนึ่ง)

การประดิษฐ์

๑. คั่นคว่ำหารูปแบบตัวอย่าง การจับกลีบบัว การจัดแจกัน การจัดพานดอกไม้ จากเอกสาร รูปภาพ และอินเทอร์เน็ต
๒. นำดอกบัวตูมมาจับจีบกลีบบัว โดยออกแบบ การจับจีบกลีบบัวด้วยตนเอง
๓. จับจีบกลีบบัวให้มากตามที่ต้องการ
๔. นำบัวที่จับจีบกลีบแล้ว มาจัดรวมลงในแจกัน/ ขวดน้ำ/พาน
๕. นำผลงานมาตั้งแสดงและประเมินผลร่วมกัน
๖. คำนวณราคาดอกบัว ก่อนจับจีบกลีบบัวงาม กับดอกบัวที่จัดเป็นพานพุ่ม
๗. นำไปตั้งไว้บูชาในสถานที่ที่เคารพ

๗) ขวนคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ ๑ เขียนสลับอักษรเป็นคำใหม่

ตัวอย่าง พระราม = พราม พาม พร มะ มาร ราพ

๑. นางสีดา =

๒. มัจฉานุ =

๓. ไมยราพ =

๔. พระมงกุฎ =

๕. หนุมาน =

กิจกรรมที่ ๒ ทศกัณฐ์มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ท้าวยี่สิบกร อยากทราบว่

๑. จะใช้เครื่องประดับข้อมือ (ทองกร) กี่ชิ้น ถ้าประดับทุกข้อมือ

ตอบ

๒. จะใช้เครื่องประดับนิ้ว (ธำมรงค์) กี่ชิ้น ถ้าประดับทุกนิ้ว เว้นนิ้วหัวแม่มือ

ตอบ

๓. ถ้าเครื่องประดับข้อมือใช้ทองคำหนัก ๑๐ บาท ราคาบาทละ ๒๐,๐๐๐ บาท

เครื่องประดับนิ้ววงละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท เครื่องแต่งตัวเฉพาะข้อมือและนิ้ว คิดเป็นเงินเท่าไร

เครื่องประดับข้อมือ เป็นเงิน = บาท

เครื่องประดับนิ้ว เป็นเงิน = บาท

รวมเป็นเงิน = บาท

๔. ทศกัณฐ์แต่งตัวเร็วหรือช้า ให้เหตุผลว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

.....

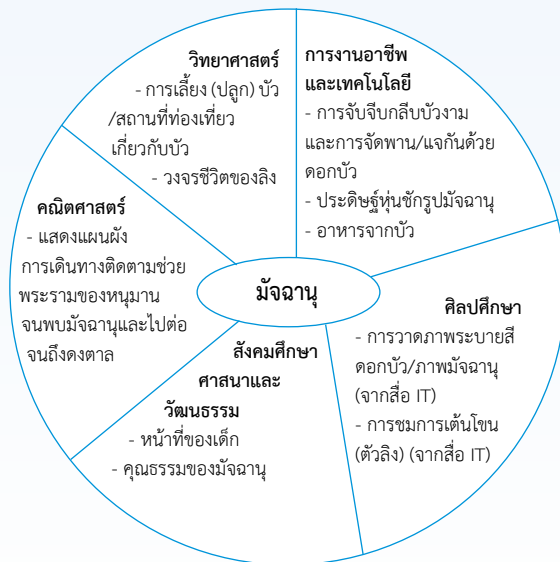
.....

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มัจฉานุ

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

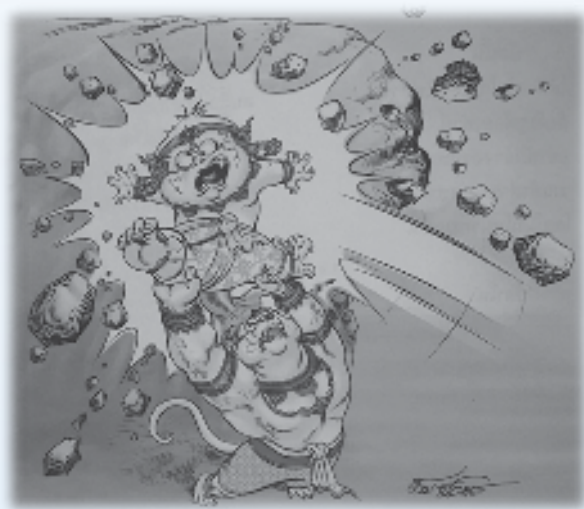
๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากวรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟีกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

๖

หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย

เรื่อง สัมภ์ทอง

เรื่อง สังข์ทอง

๖.๑ ประวัติวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทย เรื่อง สังข์ทอง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) ทรงพระราชนิพนธ์เป็นกลอนบทละคร เป็นเรื่องราวของ “พระสังข์” หรือ “สังข์ทอง” ที่มีกำเนิดแตกต่างจากคนทั่วไป แรกกำเนิดต้องซ่อนกำบังตัวอยู่ในหอยสังข์ ทำให้ในวัยเด็กต้องประสบเคราะห์กรรมและพลัดพรากจากพระบิดาพระมารดา เมื่อเจริญวัยเติบโตขึ้นก็ต้องซ่อนกำบังตัวอยู่ในรูปเงาะ ทำให้ต้องเดินทางไปในที่ต่าง ๆ แต่เพราะเป็นคนดี คิดดี ทำดี มีความกตัญญูทดแทน มีความกล้าหาญ จึงได้กลับมาพบพระบิดา พระมารดา และมีความสุขความอบอุ่นในชีวิต

“สังข์ทอง” เป็นบทละครประเภทละครนอก ผู้แสดงเป็นชายจริงหญิงแท้ จึงเป็นบทละครที่สนุกสนาน ให้คติ ข้อคิด สอดแทรกวิถีการดำรงชีวิตอันเป็นลักษณะนิสัยของมนุษย์ทั้งหลายทั่วไป

วรรณคดีเรื่องนี้มีเรื่องราวหลายตอน เช่น กำเนิดพระสังข์ ถ่วงน้ำพระสังข์ พระสังข์หนีนางพันธุรัต พระสังข์ตีคลี ท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา มีตัวละครหลากหลายประเภท มีทั้งเป็นมนุษย์ นาค ยักษ์ เทวดา มีความเป็นอยู่แบบพระราช การดำรงชีวิตแบบสามัญชน เช่น การหาเนื้อหาปลา มีการเล่นกีฬาขี่ม้าตีคลี การแสดงอิทธิฤทธิ์ของนาคยักษ์ พระอินทร์ ซึ่งเป็นเทวดา และรูปเงาะวิเศษ

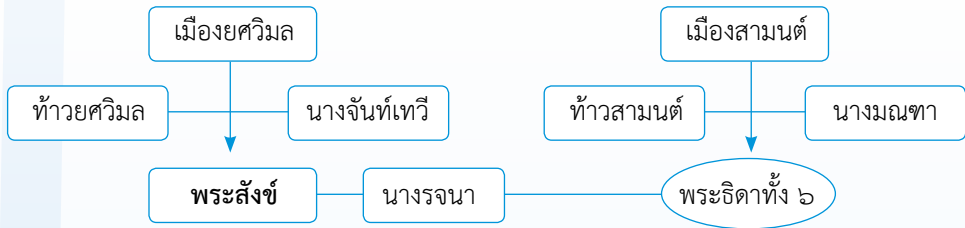
วรรณคดีเรื่องนี้ได้สะท้อนถึงแนวคิดที่หลากหลาย ดังนี้

๑. “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” พระสังข์เป็นผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลแห่งความดี
๒. คนดีย่อม “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” หมายความว่า คงอยู่ได้เสมอไม่เป็นอันตราย ดังเช่น พระสังข์เป็นคนดี มีบุญญาธิการ แม้มีศัตรูคิดร้ายก็ยอมแค้นแล้วคลาดปลอดภัย
๓. ผู้ที่มีรูปลักษณ์ภายนอกน่าเกลียดน่าชังตั้งเจ้าเงาะ อาจมีรูปลักษณ์ภายในอันสวยงามซ่อนอยู่ เปรียบเสมือนผู้มีรูปร่างภายนอกไม่งดงาม แต่มีจิตใจดี มีน้ำใจอันประเสริฐ ดังนั้น จึงไม่ควรตัดสินคุณค่าของคนโดยพิจารณาเพียงรูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น

แนวคิดที่ดีและหลากหลายแนวทางของวรรณคดีเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำวรรณคดีตอน **กำเนิดพระสังข์** มากำหนดให้เป็นสื่อการอ่านเพื่อการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ บทเรียนบทที่ ๑ ตั้งชื่อบทอ่านว่า **กำเนิดผัดพันคนทั้งหลาย** การถือกำเนิดเป็นมนุษย์ถือกำเนิดว่าเป็นการเกิดที่เป็นปกติธรรมดา แต่การถือกำเนิดที่ผัดจากมนุษย์จึงชวนให้น่าติดตามว่า กำเนิดที่ว่าผัดพันคนทั้งหลายนั้น กำเนิดอย่างไร และการถือกำเนิดแบบนั้นเป็นผลดีอย่างไร เป็นผลไม่ดีอย่างไร

๖.๒ สັงข์ทอง

๖.๒.๑ ลำดับวงศ์พระสັงข์

๖.๒.๒ ความเดิม

ท้าวยศวิมลเป็นผู้ครองเมืองยศวิมล มีมเหสีชื่อ นางจันทเทวี มีนางสนมเอกชื่อนางจันทา ต่อมานางจันทเทวีตั้งครรภ์ และประสูติลูกน้อยออกมาเป็นหอยสังข์ ทำให้ท้าวยศวิมลอับอาย และนางจันทาได้ติดสินบนไพร่ให้ทำนายว่า ลูกน้อยหอยสังข์จะทำให้บ้านเมืองยากเข็ญ จะเกิดข้าวยากหมากแพง ท้าวยศวิมลจึงขับไล่นางจันทเทวีออกไปจากเมืองพร้อมกับลูกน้อยหอยสังข์

นางจันท์เทวีอุ้มลูกน้อยหอยสังข์ออกจากเมืองไปอาศัยอยู่กับตายายที่ชายป่า ทุกวันก่อนออกไปหาของป่า นางก็อุ้มชูชื่นชมลูกน้อยหอยสังข์ และหลังจากทำงานเหน็ดเหนื่อย กลับมานางก็อุ้มชูชื่นชมพูดกับลูกน้อยหอยสังข์ในยามค่ำคืนไม่เป็นอันหลับอันนอนด้วยความรักเต็มหัวใจ

พระสังข์ที่อยู่ในหอยสังข์ได้รับรู้ถึงความรักและความเหนียวยากของพระมารดา จึงคิดช่วยเหลือพระมารดา วันหนึ่งเมื่อพระมารดาไปป่า จึงออกจากหอยสังข์มาไล่ไก่ ไส่ไก่ จับเก็บข้าวปลาที่ตากเอาไว้ พร้อมกับหุงข้าว เผาปลา ทำความสะอาด สาละหวนดูแลบ้านช่อง จนถึงเวลาที่พระมารดากลับมาจึงเข้าไปอยู่ในหอยสังข์ดังเดิม

นางจันท์เหวี่ยงสังข์ว่าใครมาทำงานบ้าน ถ้ามตายายก็บอกว่าไม่ได้ทำ นางจึงเก็บความสงสัยไว้ วันหนึ่งนางทำที่ว้อออกไปป่า แต่นางกลับมาแอบดูจึงเห็นเด็กผู้ชายออกมาจากหอยสังข์ นางแน่ใจว่าเป็นโอรสของนาง จึงทุบหอยสังข์แตกเพื่อไม่ให้โอรสกลับเข้าไปอยู่ได้อีก และตั้งชื่อโอรสว่า “พระสังข์”

พระสังข์ได้ใช้ชีวิตเช่นเดียวกันกับเด็กปกติ มีความสุขกับพระมารดาได้ระยะหนึ่ง ก่อนถูกกล่าวร้าย ถูกทำร้าย จนต้องพลัดพรากจากพระมารดาอีกยาวนาน

๖.๒.๓ ประวัติตัวละคร

พระสังข์

พระสังข์เป็นโอรสของท้าวศรีวิมลและนางจันทเทวี พระสังข์ถือกำเนิดมาเป็น
หอยสังข์ ทำให้พระมารดาถูกใส่ร้ายว่าเป็นกาลกิณี จึงถูกเนรเทศออกจากเมือง นางอุ้ม
ลูกน้อยหอยสังข์ไปอาศัยอยู่กับตายายที่กระท่อมกลางป่า

ต่อมาพระสังข์ได้ออกจากหอยสังข์แอบมาทำงานให้พระมารดาเมื่อนางเข้าไปในป่า
นางจันทเทวีสงสัยจึงแอบดูเห็นโอรสเป็นมนุษย์ก็ทุบหอยสังข์แตก พระสังข์ได้อยู่กับพระมารดา
แต่นั้นมา

ครั้นเรื่องที่พระสังข์เป็นมนุษย์ แพร่ถึงทูนางจันทา นางจึงทูลยุยงท้าวศรีวิมล
ให้เข้าใจผิด จึงสั่งให้จับพระสังข์ไปทำร้ายแต่พระสังข์ก็ไม่เป็นอันตราย ในที่สุดพระสังข์ถูกจับ
ถ่วงน้ำ แต่พญานาคได้ช่วยเหลือพระสังข์ไว้ และส่งพระสังข์ไปอยู่กับนางยักษ์พันธุรัต ซึ่งเป็น
ยักษ์มายรับพระสังข์ไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม โดยนางและบริวารทั้งหมดแปลงร่างเป็นมนุษย์
พระสังข์จึงอยู่ที่เมืองยักษ์จนเติบโต

พอพระสังข์อายุได้ ๑๕ ปี ได้ล่วงรู้ความลับว่า นางพันธุรัตเป็นยักษ์ จึงคิดหนี
ก่อนหนีได้ซบตัวลงในบ่อเงินและบ่อทอง ทำให้มีผิวพรรณดุจทองคำ แล้วจึงสวมรูปงาชะ
เกือกแก้ว ถือไม้เท้าทอง ทำให้หะหนี่ไปได้

นางยักษ์พันธุรัตได้ออกติดตามและอ้อนวอนขอให้พระสังข์กลับไปอยู่กับนาง แต่พระสังข์ไม่ยอมกลับไปบอกว่าจะไปตามหาพระมารดา ทำให้นางยักษ์เสียใจมากจนตรอมใจตาย ก่อนตายนางได้เขียนมหาจินตามนต์สำหรับเรียกเนื้อเรียกปลาให้แก่พระสังข์ พระสังข์ได้จดจำมนต์นั้นจนขึ้นใจ แล้วมุ่งหน้าไปเมืองสามนต์และไปอยู่กับพวกเด็กเลี้ยงวัวที่นั่น

ท้าวสามนต์ เจ้าเมือง จัดพิธีเลือกคู่ให้ธิดาทั้ง ๗ นาง นางรจนาดิศาคนที่เจ็ดเลือกไม่ได้ ไม่พึงพอใจผู้ใด ท้าวสามนต์จึงประสงค์ให้นำตัวเงาะไปให้นางรณาเลือก นางรณาเห็นรูปทองซ่อนอยู่ภายในรูปเงาะ จึงเลือกเจ้าเงาะเป็นคู่ครอง ทำให้ท้าวสามนต์กริ้วโกรธและขับไล่ให้ไปอยู่ที่กระท่อมปลายนา พระสังข์ได้เฝयरูปทองและสถานะที่แท้จริงแก่นางรณา ซึ่งต่อมานางได้แอบนำรูปเงาะไปทำลายแต่ไม่สำเร็จ ทำให้พระสังข์ไม่ยอมถอดรูปเงาะอีกเลย

พระสังข์ต้องไปหาเนื้อหาปลาแข่งกับหกเขยตามคำสั่งของท้าวสามนต์ ถ้าใครหาไม่ได้จะถูกฆ่า พระสังข์ได้ถอดรูปเงาะและใช้มหาจินตามนต์เรียกฝูงปลาทั้งหมดมาชุมนุมกัน หกเขยหาปลาไม่ได้เลย จึงมาขอปลาจากพระสังข์ซึ่งหกเขยเข้าใจว่าเป็นเทวดา พระสังข์ได้ขอตัดปลายงมูกหกเขยแลกกับปลาและให้ไปคนละ ๒ ตัว ส่วนพระสังข์สวมรูปเงาะแล้วนำปลา ๒๐๐ ตัว ไปถวายท้าวสามนต์

วันต่อมา ท้าวสามนต์ก็ให้เขยทั้งเจ็ดหาเนื้อมาให้ พระสังข์ก็ใช้มหาจินตามนต์เรียกเนื้อทั้งหมดในป่ามารวมกันอีก เมื่อหกเขยมาขอเนื้อ พระสังข์ก็ขอแลกเปลี่ยนกับใบหู และให้เนื้อไปคนละตัว ส่วนพระสังข์สวมรูปเงาะและนำเนื้อมา ๒๐ ตัว ไปถวายท้าวสามนต์

พระสังข์ไม่ยอมถอดรูปเงาะ ทำให้พระอินทร์ส่งสารนางรณาจึงแปลงเป็นมนุษย์ ยกทัพมาทำท้าวสามนต์ให้ตีคสิพนันเอาบ้านเมือง ท้าวสามนต์ให้หกเขยออกไปต่อสู้ก็แพ้ จึงให้นางมณฑาไปอ้อนวอนเจ้าเงาะมาช่วยตีคสิ เจ้าเงาะยอมถอดรูปเป็นพระสังข์และช่วยตีคสิจนมีชัยชนะ ท้าวสามนต์จึงยกเมืองให้พระสังข์ปกครอง

วันหนึ่งขณะพระสังข์กำลังเสวยแกงผักก็ได้สังเกตเห็นว่าขึ้นผักมีลวดลายสลักเป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละขึ้น จึงนำมาล้างน้ำและเรียงลำดับได้ ๗ ขึ้น พบว่าเป็นเรื่องราวของตนตั้งแต่กำเนิดจนถึงตอนที่ถูกจับถ่วงน้ำ จึงรู้ว่าพระมารดาได้ติดตามมา ในที่สุดพระสังข์ได้พบกับนางจันทเทวีและท้าวศวิมล หลังจากนั้นพระสังข์กับนางรณาก็กลับไปครองเมืองยศวิมล

๖.๒.๔ ขวนทำกิจกรรม

๑) ขวนอ่านเป็นทำนอง

เมื่อนั้น
อยู่ด้วยยายตาได้ห้าปี
ครั้นคำตักน้ำตำข้าว
เก็บผักเที่ยวหักพินมา
อุ้มเอาลูกน้อยหอยสังข์
เลี้ยงไว้ว่าจะได้เป็นเพื่อนตัว
เนื้อเย็นเป็นคนนะลูกแก้ว
กำตักจะภิรมย์ชมเชย
นางมิได้เอนองค์ลงนิทรา
วางลูกลงไว้ไปจัดแจง
เอาข้าวออกตากแล้วฝากยาย
เที่ยวเก็บผักหญ้าเป็นอาจิม

โหมจันทกัลยามารศรี
ยากแค้นแสนทวิทุกเวลา
ครั้นรุ่งเช้าเจ้าเข้าป่า
กัลยาค้าขายได้เลี้ยงตัว
สุดกำลังแม่แล้วพ่อทูนหัว
ทูนหัวไม่ช่วยแม่ด้วยเลย
ห้าหกขวบแล้วนะลูกเอ๋ย
ลูกเอ๋ยจะเบาทุเลาแรง
สุรียารุ่งรางสว่างแสง
ลากแผงออกวางที่กลางดิน
จับหาบผันผายเข้าไพรลิมขันธ์
โหมฉินซอนชมค้นมา

๒) ขวนรู้เรื่อง

ตำนานหอยสังข์

สังข์ เป็นหอยชนิดหนึ่ง มีขนาดใหญ่ มีความเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เป็นงานมงคลของไทย ได้แก่ การหลั่งน้ำสังข์ในงานแต่งงาน และสังข์ จัดเป็นเครื่องใช้ส่วนพระองค์ของพระมหากษัตริย์

สังข์เป็นเทพศาสตราวุธ เป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจ ใช้เป่าเป็นอาณัติสัญญาณให้เกิดความฮึกเหิมให้กับไพร่พลในการทำศึกสงคราม

ความสำคัญของ “สังข์” ในงานมงคลใช้สังข์รดน้ำเรียกว่า หลังน้ำสังข์ มีที่มาดังนี้

เมื่อพระอิศวรสร้างเขาพระสุเมรุแล้ว ได้แต่งตั้งให้พระพรหมธาดาเป็นใหญ่กว่าพรหมทั้งหลาย ทำให้พรหมทั้งหลายไม่พอใจ และได้จตุติมาเป็นอสูรอยู่ใต้เขาพระสุเมรุ พระพรหมธาดานำคัมภีร์พระเวทย์มาเพื่อเข้าเฝ้าพระอิศวร แต่เกิดอาการร้อนรุ่ม จึงลงสร่งน้ำโดยวางคัมภีร์ไว้ริมฝั่งน้ำ สังข์อสูรใช้นางผีเสื้อน้ำไปลักเอาคัมภีร์นั้นมา แล้วสังข์อสูรกลืนคัมภีร์ไว้ในท้องทั้งหมด พระอิศวรได้เชิญพระนารายณ์ให้ไปนำพระคัมภีร์กลับมา พระนารายณ์ได้แปลงกายเป็นปลากรายนามว่า “มัจฉาวตาร” สังหารผีเสื้อน้ำและเอาขนะสังข์อสูรได้ คั้นร่างเป็นพระนารายณ์ยืนนิ้วพระหัตถ์ไปในปากสังข์อสูรเพื่อหยิบเอาคัมภีร์คืนมา เป็นเหตุทำให้ปากหอยสังข์ในปัจจุบันมีรอยนิ้วพระหัตถ์ของพระนารายณ์ปรากฏอยู่จนทุกวันนี้

สังข์จึงนับว่าเป็นสิ่งมงคล คือ ๑) พรหมจติเป็นสังข์อสูร ๒) มีคัมภีร์ในท้องสังข์ ๓) มีนิ้วพระหัตถ์พระนารายณ์ปรากฏอยู่ หากผู้ใดรดน้ำจากอุทรสังข์จะเป็นมงคลป้องกันอันตรายและสิ่งร้ายทั้งปวง

ชวนคิด

- ๑) หอยสังข์มีความวิเศษอย่างไร พระสังข์จึงเติบโตในหอยสังข์ได้ ให้บอกลักษณะของความวิเศษนั้น
- ๒) พฤติกรรมเด่นที่เป็นลักษณะเฉพาะของพระสังข์คืออย่างไร

๓) ขวนกัณเล่ัน

โป้งแปะ (ช่อนหา)

- จันนวนผู้เล่ัน** ไม่เกิน ๑๐ คน แ่งผู้เล่ันเป็น ๒ ฝ่าย คื่อ ฝ่ายผู้ช่อน และ ฝ่ายผู้หา
- วิธีการเล่น**
1. ผู้เล่ันช่อนหาทุกคน เปายิงฉุบ หรือจับไม้สั้นไม้ยาว เพื่อเลื่อกผู้หา
 2. ผู้หาใช้มือปิดตาตัวเอง แล้วส่งสัญญาณให้เพื่อนไปช่อนตัว ตามที่ต่าง ๆ โดย นับ ๑-๑๐ หรือตามแต่ตกลงกัน หรือร้องเล่ันว่า “ปิดตา ปิดตามิดชิด ไม่ผิดกฎกติกา วึ่งเล่ันกลางทุ่งกลางนา โป้งแปะช่อนหา ปิดตามิดชิด” จะร้องก็เที่ยวก็ได้ จนกว่าเพื่อนช่อนตัวกันหมดทุกคน
 3. ผู้หาจะเปิดตาและเริ่มออกหา เมื่อหาเจอจะพูดว่า “โป้ง” และตามด้วยชื่อของผู้ช่อนที่พบ พร้อมกับยกนิ้วโป้ง ไปทางผู้ช่อนตัวด้วย เมื่อหาเจอทุกคนแล้วผู้ช่อน ที่ถูกพบคนแรกจะเปลี่ยนมาเป็นผู้หาแทน
 4. หากหาเจอแล้วพูดว่า “โป้ง” แต่จำชื่อไม่ได้ ผู้ช่อน มาแตะตัวผู้หา แล้วพูดว่า “แปะ” ผู้หาต้องเป็นผู้หา ต่อไป
 5. หากผู้ช่อนที่ยังไม่ถูกพบมาแตะตัวผู้หาและพูดว่า “แปะ” ผู้หาคนนั้นจะต้องเป็นผู้หาต่อไป

๔) ขวนร้องเล่ัน

เพลง ปิดตามิดชิด

คำร้อง ละเอียต สดคมขำ

	ปิดตาปิดตามิดชิด
ไม่ผิดกฎกติกา	วึ่งเล่ันกลางทุ่งกลางนา
โป้งแปะช่อนหา	ปิดตามิดชิด

๕) ขวนเขียนประวัติ

ประวัติพระสังข์

ชื่อ _____

วงศ์สกุล _____

ชื่อบิดา _____

ชื่อมารดา _____

ที่อยู่ปัจจุบัน _____

ลักษณะเด่น _____

ประวัติการศึกษา _____

พี่น้องร่วมบิดามารดา _____

สถานภาพ _____

ชื่อภรรยาหรือสามี _____

ชื่อนบุตรหรือธิดา _____

อาชีพ/สถานที่ทำงาน _____

ตำแหน่ง _____

ความสามารถพิเศษ _____

ผลงานดีเด่น _____

หลักในการทำงาน _____

คุณธรรมความดีงาม _____

๖) ขวานประดิษฐ์

งานแกะสลักชิ้นปัก

จำนวนคน

แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๗ - ๘ คน

อุปกรณ์

๑. พักหั่นเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมจตุรัส ขนาด ๓ x ๓ นิ้ว
๒. อุปกรณ์สำหรับแกะ เช่น พลาสติกแข็ง/มีดบางเล็ก

การประดิษฐ์

๑. วาดภาพลายเส้น ขนาด ๓ x ๓ นิ้ว จำนวน ๗ ภาพ ๗ ชั้น บนกระดาษลาย ดังนี้

ชั้นหนึ่ง ทรงครรภ์กัลยา คลอดลูกออกมาเป็นหอยสังข์

ชั้นสอง ต้องเที่ยวเซซัง อุ้มลูกไปยังพนาลัย

ชั้นสาม อยู่ด้วยยายตา ลูกยาออกช่วยขับไก่

ชั้นสี่ กัลยามาแต่ไพร่ ทูบสังข์ป่นไปกับนอกชาน

ชั้นห้า บิตุรงค์ทรงศักดิ์ รับตัวลูกรักไปจากบ้าน

ชั้นหก จองจำทำประจาน จะประหารฆ่าฟัน

ให้บรรลัย

ชั้นเจ็ด เพชรฆาตเอาตัวลูกยา ไปถ่วงลงคกง่าน้ำไหล

๒. ทาบภาพบนกระดาษ วาดลายลงบนชิ้นปักที่จะแกะสลัก

๓. แกะสลักบนชิ้นปักตามเส้นลาย

๔. ย้อมชิ้นปักที่แกะสลักแล้วด้วยสีสำหรับทำขนม

๕. แต่ละกลุ่มนำชิ้นปักมาเรียงตามลำดับเรื่อง

๖. ประเมินการแกะสลักด้วยตนเอง จากเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนกลุ่มอื่น และจากครูผู้สอน

๗. แสดงความคิดเห็น ประโยชน์ของงานแกะสลัก

๘. นำชิ้นปักที่แกะสลักแล้วไปทำเป็นอาหารคาวหวาน

โดยให้นักเรียนช่วยกันคิดชื่ออาหารที่ปรุงจากปัก

หมายเหตุ

๑. ใช้วัสดุอื่นแกะสลักได้ เช่น มันเทศ ดินเหนียว ดินน้ำมัน สบู่ ไม้ ฯลฯ

๒. เชิญวิทยากรที่มีความชำนาญด้านแกะสลักมาให้ความรู้แก่นักเรียน

๗) ขวนคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ ๑ เขียนสลับอักษรเป็นคำใหม่

ตัวอย่าง รูปเงาะ = เราะะ เปาะ ปู งู รุ ปรุ เรา เปา ประ
 หกเขย =
 รจนาเทวี =
 ไม้เท้า =

กิจกรรมที่ ๒ เขียนเติมตัวการ์นต์

สังข์__ทอง พระอิน__ __ นางยักษ์__
จินตามน__ __ มนุษ__ นางจัน__เทวี
พระมหากษัตริ__ พระนาราย__
คัมภี__ พระเวท__ พระหัต__

กิจกรรมที่ ๓ โยงจับคู่ยักษ์กับบรรณคดีไทยให้ถูกต้อง

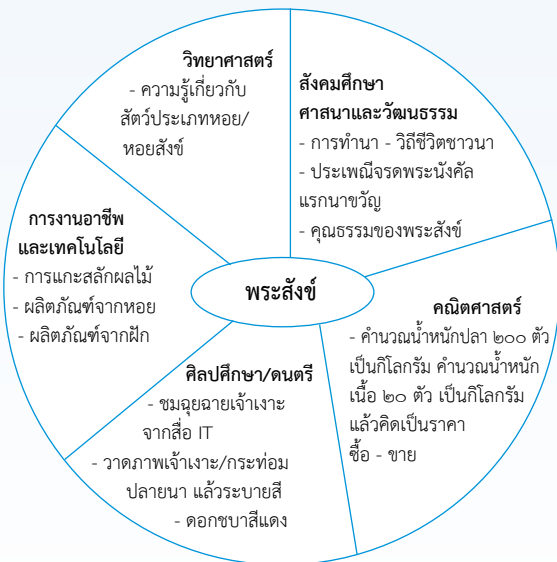
ทศกัณฐ์	☆	☆	สังข์ทอง
ผีเสื้อสมุทร	☆	☆	รามเกียรติ์
พันธุรัตน์	☆	☆	พระอภัยมณี
ท้าวสิงหล	☆	☆	ไชยเชษฐ์

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง พระสังข์

๑. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วิเคราะห์การบูรณาการการสอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๑ นำสาระเนื้อหาจากรรณคดีไทย/ประวัติตัวละคร มานำอ่าน นำพูด ฟีกจับใจความสำคัญ

๓.๒ นำสาระเนื้อหาต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการการสอนโดยใช้การ แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าโดยใช้การอ่าน การเขียน การบันทึก การจับใจความ การสรุปใจความ การวิเคราะห์ความ การเขียนรายงาน การพูดนำเสนอจากการศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

๓.๓ ครูสรุปความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน

๓.๔ ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานด้วยตนเองตามใจชอบ แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิพากษ์ วิจารณ์เชิงบวกด้วยคำว่า “ถ้า... ถ้าจะเพิ่ม... ปรับ...”

๓.๕ การวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด จุดประสงค์ หรือสมรรถนะทางภาษาไทย จากผลงานของนักเรียน ผลงานกลุ่ม ใช้การทดสอบ การตรวจ การสังเกต การฟัง การพูด การเขียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. โคลงภาพรามเกียรติ์ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : การศาสนา, ๒๕๔๒.
- _____ . บทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- กรมศิลปากร. ขุนช้างขุนแผน เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๓๘.
- _____ . ขุนช้างขุนแผน เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๓๘.
- _____ . ขุนช้างขุนแผน เล่ม ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๓๓.
- _____ . เจาะป่า พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๑๑.
- _____ . บทละครเรื่องรามเกียรติ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและบ่อเกิด รามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๔๔.
- นิตดา หงษ์วิวัฒน์. รามเกียรติ์กับจิตรกรรมฝาผนังรอบพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม. กรุงเทพฯ : เพื่อนเด็ก, ๒๕๔๗.
- มาซารุ อิบุกะ. รอให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว. พิมพ์ครั้งที่ ๓๒. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน, ๒๕๕๙.
- มาลัย. กลสตรีนางในวรรณคดี. กรุงเทพฯ : บวรสารการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๓๖.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ ๑ ชื่อวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, ๒๕๕๖.
- _____ . นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ ๓ ชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่ และชื่อปกิณกะ เล่มที่ ๑ อักษร ก - ธ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, ๒๕๕๖.
- _____ . นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ ๓ ชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่ และชื่อปกิณกะ เล่มที่ ๒ อักษร น - ฉ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, ๒๕๕๖.
- _____ . นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ ๓ ชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่ และชื่อปกิณกะ เล่มที่ ๓ อักษร ล - ฮ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, ๒๕๕๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.
- ละเอียด สดคมขำ. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ระดับประถมศึกษา เล่ม ๓ บทร้อยกรอง ชุดรัชชไทย บทละคร กลอนเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน การละเล่นเป็นเทพบันดาล. สุพรรณบุรี : สโมสรโรตารี สุพรรณบุรี, ๒๕๔๒.

สื่อเว็บไซต์

วิกิพีเดีย, สารานุกรมเสรี, [www.http://th.wikipedia.org](http://th.wikipedia.org)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง อนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือ คู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ระดับประถมศึกษา หน่อเนื้อเชื้อไข ในวรรณคดีไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้ครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอนวรรณคดีไทย ระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาแล้วอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายอำนาจ วิชยานุวัติ)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายอำนาจ วิทยานูวัติ	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางวัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาวดวงใจ บุญยะภาส	ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย

เรียบเรียง

นางสาวละเอียด สดคมขำ	ข้าราชการบำนาญ ครูระดับเชี่ยวชาญ ผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนสุพรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต ๑
----------------------	--

บรรณาธิการ

นางสาวพัชรา ตระกูลสิริพันธ์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางลัดติยา อมรสมานกุล	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

ภาพประกอบ

นายโอม รัชเวทย์
นายอำนาจ ชูสุวรรณ

ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม

นางสาวพัชรา ตระกูลสิริพันธ์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
-----------------------------	------------------------------

